

Az útmutató a GINOP-5.3.7-VEKOP-17-2017-00001
azonosító számú „Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése”
elnevezésű kiemelt projekt keretében jött létre.

MUNKAVÉDELEM

KERESKEDELMII ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI TEVÉKENYSÉGEK BIZTONSÁGA

MUNKÁLTATÓKNAK, ÉS MUNKAVÁLLALÓKNAK SZÓLÓ
MUNKAVÉDELMI ISMERETEKET TARTALMAZÓ ÚTMUTATÓ

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Kereskedelmi és vendéglátóipari tevékenységek biztonsága

Munkálatóknak, és munkavállalóknak szóló munkavédelmi ismerete-
ket tartalmazó útmutató

Tartalom

1	Bevezetés	4
2	Személyi feltételekre vonatkozó előírások.....	5
2.1	A munkaköri alkalmasság vizsgálatára vonatkozó szabályok	5
2.2	Munkavégzéshez szükséges ismeretek, készségek, jártasságok.....	6
3	Munkavédelmi oktatásra vonatkozó általános és speciális előírások	8
4	Munkáltatók kötelezettségei, szükséges munkavédelmi és egyéb dokumentumok	11
4.1	Munkavédelmi szakember foglalkoztatása	11
4.2	Munkavédelmi kockázatértékelés.....	11
4.3	Munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének szabályozása	13
4.4	Egyéni védőeszköz juttatás rendjének szabályozása	14
4.5	Munkavédelmi oktatás dokumentálása	14
4.6	Munkaeszközök biztonságával összefüggő vizsgálatok.....	14
4.7	Villamos berendezések érintésvédelmi felülvizsgálatai.....	15
4.8	Munkavédelmi képviselő választás	17
4.9	A munkáltatónak a 30/1995 (VII. 25.) IKM rendlettel kiadott Kereskedelmi és Vendéglátóipari Biztonsági Szabályzatban (továbbiakban: KVBSZ) előírtakon túli feladatai	17
4.10	Veszélyes anyagok használatával foglalkoztatott munkavállalók munkahelyi expozíciójára vonatkozó adatok nyilvántartása.	18
4.11	Biológiai kóroki tényezőknek kitett munkavállalók foglalkoztatásával összefüggő bejelentési és jegyzékkészítési kötelezettség	18
5	Létesítésre vonatkozó követelmények.....	26
6	A munkaeszközökkel és munkahellyel kapcsolatos követelmények	27
6.1	Általános követelmények	27
6.2	Létrák, fellépők, többcélú- és pódiumlétrák	28
6.3	Egyes speciális munkahelyek kialakításának követelményei	28
6.3.1	Pénztárfülkékre vonatkozó előírások	28
6.3.2	Eladóterekre vonatkozó előírások	28
7	Munkavégzésre vonatkozó előírások	31
7.1	Általános követelmények	32
7.2	Vendéglátóipari gépek, berendezések, eszközök és anyagok kezelésére, használatára vonatkozó előírások.....	32
7.3	Takarításra vonatkozó követelmények.....	36

7.4	Kereskedelmi és szálláshely szolgáltatási tevékenységre vonatkozó követelmények	37
8	Anyagtárolásra, anyagmozgatásra, szállításra vonatkozó szabályok.....	46
8.1	Raktározás, tárolás.....	46
8.2	Anyagmozgatás.....	48
8.2.1	Kézi anyagmozgatás.....	48
8.2.2	Gépi anyagmozgatás, gépi emelés.....	51
8.3	Szállítás.....	57
9	Kereskedelem és vendéglátás különleges munkahelyekre vonatkozó követelmények	68
10	Egyéni védőeszközökre vonatkozó követelmények	68
11	Kereskedelemmel, vendéglátással kapcsolatos munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések	73
11.1	Balesetek, munkabalesetek	73
11.2	Foglalkozási megbetegedések	75
12	Esettanulmányok. (Munkabalesetek, Foglalkozási megbetegedés.)	76
12.1	1. Példa. Munkabaleset raktározási tevékenység, emelőgépek használata során.....	76
12.2	2. Példa. Munkabaleset csokoládéolvastó tartály használata során.....	77
12.3	3. Példa. Foglalkozási megbetegedés, anyagmozgatással kapcsolatban.	78
13	Munkáltató kötelezettsége az elsősegélynyújtással kapcsolatban.	81
14	A munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságának tárgyköre	84
15	A munkavédelmi hatóság hatáskörébe tartozó panaszok és közérdekű bejelentések.....	87
16	Fogalmak, meghatározások (Tárolás, anyagmozgatás):.....	91
17	Kapcsolódó törvények, rendeletek.....	93
18	Kapcsolódó szabványok.....	94

1 Bevezetés

A kereskedelem és vendéglátás mai korunk folyamatosan bővülő és prosperáló gazdasági életünk jelentékeny részét képezi. Világunkban a munkavégzés szabályainak betartása, a munkahelyek kialakítására vonatkozó követelményeknek való megfelelés érdekében szükséges, hogy a munkáltatók, munkahelyi vezetők, munkavállalók rendelkezzenek olyan, elengedhetetlenül szükséges és fontos alapismeretekkel a munkavédelem területén, amelynek birtokában alkalmazni tudják e területre vonatkozó jogi szabályozást, és képesek készség szinten ellátni a munkáltatói üzemeltetői, munkavállalói feladatokat. Emellett a munkavédelmi kötelezettségek teljesítését ellenőrző kormánytisztviselők számára is elengedhetetlen, hogy az iparágra vonatkozó ismeretekkel rendelkezzenek a hatékony és jogszerű ellenőrzések lefolytatásához.

A biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkavégzés megteremtése, fenntartása, az előírások betartása, a szabályok ismerete és követése a balesetek elkerülése érdekében mind a munkáltatóknak, mind a munkavállalóknak meg kell tenniük mindent. Ebben nyújt segítséget ez a kereskedelmi és vendéglátóipari tevékenységek biztonságáról szóló útmutató.

Az útmutatóban szó esik a munkáltatók és munkavállalók kötelezettségeiről, a szakágazatra vonatkozó és a hozzájuk kapcsolódó munkavédelmi tartalmú jogszabályokról, előírásokról. A kereskedelmi tevékenységhez is nélkülözhetetlen a raktározással, az anyagmozgatással, és az anyagtárolással kapcsolatos általános és sajátos szabályok ismerete különös tekintettel arra, hogy az ágazatban bekövetkező munkabalesetek illetve foglalkozási megbetegedések többsége az anyagmozgatási tevékenység során történik. Mindezek mellett ki kell emelni, hogy az útmutatóban a balesetekről/munkabalesetekről és foglalkozási megbetegedésekről is szó esik, példákon keresztül bemutatva a kereskedelemben, vendéglátásban megtörtént baleseti eseményeket, foglalkozási megbetegedéseket. Az útmutató nem tartalmazza teljes körűen a tételes jogszabályok, szabványok ismertetését, elsősorban a rendszerekre, összefüggésekre kíván rámutatni, az eligazodási képesség megszerzésére összpontosít. Az útmutató végén a teljesség igénye nélkül a kereskedelemhez és vendéglátáshoz kapcsolódó törvények, jogszabályok, szabványok felsorolása szerepel.

Végezetül álljon itt egy mottó Magyarország Alaptörvényének XVII. Cikkejéből

„A munkavállalók és a munkaadók - a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel - együttműködnek egymással.”

„Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munka-feltételekhez.”

2 Személyi feltételekre vonatkozó előírások

Kulcsszavak (meghatározások):

Előzetes orvosi vizsgálat, Időszakos orvosi vizsgálat, Soron kívüli orvosi vizsgálat, Záró orvosi vizsgálat, Ismeret, Jártasság, Készség, Képesség,

A munkavédelemről szóló **1993. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Mvt.)** rendelkezése szerint a munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik, foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetve a fiatalok egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja, foglalkoztatása nem jelent veszélyt a munkavállaló reprodukciós képességére, magzatára, illetve mások egészségét, testi épségét nem veszélyeztetni és a munkára alkalmasnak bizonyult. A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal.

2.1 A munkaköri alkalmasság vizsgálatára vonatkozó szabályok

A munkára való alkalmasságról külön jogszabályban meghatározott orvosi vizsgálat alapján kell dönteni. A vonatkozó rendelet szerint - **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről** - orvosi vizsgálatnak kell megállapítania, hogy a munkavállaló egészségileg alkalmas-e az adott munkakör betöltésére.

Az orvosi vizsgálat lehet előzetes, időszakos, soron kívüli és záró vizsgálat.

A munkáltatónak az **előzetes orvosi vizsgálatot** még a munkavégzés megkezdését megelőzően kell elvégeztetnie és megállapított időszakonként újra el kell végeztetnie a munkavállalók **időszakos alkalmassági vizsgálatát**. A **soron kívüli vizsgálatra** többek között akkor kerülhet sor, ha a munkavállaló egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltételezhetően alkalmatlanná teszi a munkakörének ellátására, vagy például heveny foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció, ismétlődő munkabaleset fordult elő. A kereskedelmi valamint a vendéglátóipari munkahelyek jelentős részénél élelmiszer feldolgozása illetve forgalmazása történik, ami – járványügyi érdekből – a munkavállalók időszakos alkalmassági vizsgálatának évenkénti gyakoriságú elvégzését teszi szükségessé. **Záróvizsgálatra** a jogszabályban megfogalmazottak, például: emberi rákkeltő hatású anyagok tízéves, benzol, illetve ionizáló sugárzás négyéves expozícióját követően a tevékenység, illetve idült foglalkozási megbetegedés kialakulásának veszélye esetén a munkavégzés megszűnésekor kerülhet sor. A kereskedelemben illetve a vendéglátásban foglalkoztatott munkavállalók esetében az idült foglalkozási megbetegedés veszélye indokolhatja a záró vizsgálat elvégzését.

A munkaköri alkalmasság vizsgálatát és véleményezését első fokon a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás nyújtására jogosult orvos végzi.

A munkáltató a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjét, valamint a vizsgálatokkal kapcsolatos feladatait, beleértve az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok irányát és gyakoriságát írásban meghatározza. Emellett meghatározza azokat a munkaköröket, amelyekben az e rendelet melléklete szerinti megterhelések miatt a védendő személyek (például: nők, fiatalok, idősödő munkavállalók) nem foglalkoztathatók. A sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat óvni kell az őket különösen érintő egészségkárosító kockázatoktól.

Az írásbeli szabályozás kidolgozásához foglalkozás-egészségügyi orvos véleményét ki kell kérnie a munkáltatónak. Különösen fontos az orvos véleménye az időszakos alkalmassági vizsgálat, illetve a záró vizsgálat szabályainak megállapításához.

2.2 Munkavégzéshez szükséges ismeretek, készségek, jártasságok

Meghatározások:

Ismeret

Ismeretnek nevezzük a tanulás segítségével a valóságról szerzett tények, információk, fogalmak, törvényszerűségek és elméletek összességét. Az a személy, aki valamely tananyagot az ismeret szintjén sajátított el, képes az adott fogalmat, tényt, információt felismerni, felidézni, elmondani.

Jártasság

Jártasságon új feladatok, problémák megoldásának képességét értjük, ismereteink alkotó felhasználása útján. A jártasságok, mivel az ismeretek alkalmazásának, s további ismeretek szerzésének lehetőségét rejtik magukban, az iskolai tudás igen fontos rétegét jelentik.

Készség

Készségnek a tudatos tevékenység automatizált komponenseit nevezzük.

Képesség

A képesség a cselekvésre, teljesítményre való alkalmasság, amelynek minőségét egyrészt az emberrel született adottságok, hajlamok, másrészt a környezeti hatások határozzák meg, és az emberi tevékenység folyamán alakul ki. Vannak ún. általános képességek (intelligencia, kreativitás), amelyek a tevékenységformák széles körében jutnak kifejezésre, és speciálisak, amelyek a tevékenység egy-egy területén fejtik ki hatásukat (pl. zenei képesség, kézügyesség stb.).

A kereskedelemben és a vendéglátásban az ismeretek, készségek, jártasság tekintetében az egyes munkakörök általában nem igényelnek speciális képzettséget, azonban fontos a helyi sajátosságok ismerete, a munkaműveletek elsajátítása. A munkaeszköz kezelőjének a gépek, berendezések használati (kezelési, karbantartási dokumentációk) utasításában foglaltakat el kell sajátítania. Egyes gépek, berendezések kezelése kezelői jogosultsághoz (jogosítvány, bizonyítvány) kötött.

A munkáltató az előzőekben ismertetettek érdekében betanulási időt, felügyelet melletti munkavégzést határozhat meg. Önállóan csak az a munkavállaló dolgozhat, aki a munkavégzéshez megfelelő készséggel, jártassággal bír és erről a munkáltató meg is győződött.

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos végzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkavállalót kell biztosítani. Ha valamilyen munkát egyidejűleg két vagy több munkavállaló végez a biztonságos munkavégzés érdekében az egyik munkavállalót a munkáltató megbízza a munka irányításával és ezt a többi munkavállaló tudomására kell hoznia.

Önellenőrző kérdések (Személyi feltételekre vonatkozó előírások)

1. Az Mvt. rendelkezése szerint a munkavállaló milyen munkára és mikor alkalmazható?

Válasz:

Az Mvt. rendelkezése szerint a munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik, foglalkoztatása az egészséget, testi épségét, illetve a fiatalok egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja, foglalkoztatása nem jelent veszélyt a munkavállaló reprodukciós képességére, magzatára, illetve mások egészséget, testi épségét nem veszélyeztető és a munkára alkalmasnak bizonyult.

A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal

2. Melyik jogszabály rendelkezik a munkára való alkalmasság, orvosi vizsgálat alapján való eldöntéséről?

Válasz:

A munkára való alkalmasságról külön jogszabályban meghatározott orvosi vizsgálat alapján kell dönten. A vonatkozó rendelet szerint - **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről** - orvosi vizsgálatnak kell megállapítania, hogy a munkavállaló egészségileg alkalmas-e az adott munkakör betöltésére.

3. Mikor kell elvégeztetnie a munkáltatónak, az előzetes orvosi vizsgálatot?

Válasz:

A munkáltatónak az **előzetes orvosi vizsgálatot** még a munkavégzés megkezdését megelőzően kell elvégeztetnie és megállapított időszakonként újra el kell végeztetnie a munkavállalók időszakos alkalmassági vizsgálatát.

4. Mikor lehet szükség, soron kívüli orvosi vizsgálatra?

Válasz:

A soron kívüli vizsgálatra többek között akkor kerülhet sor, ha a munkavállaló egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltételezhetően alkalmatlanná teszi a munkakörének ellátására, vagy például heveny foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció, ismétlődő munkabaleset fordult elő.

5. Milyen esetekben kerülhet sor, záróvizsgálatra?

Válasz:

Záróvizsgálatra a jogszabályban megfogalmazottak, például: emberi rákkeltő hatású anyagok tízéves, benzol, illetve ionizáló sugárzás négyéves expozícióját követően a tevékenység, illetve idült foglalkozási megbetegedés kialakulásának veszélye esetén a munkavégzés megszűnésekor kerülhet sor. A kereskedelemben illetve a vendéglátásban foglalkoztatott munkavállalók esetében az idült foglalkozási megbetegedés veszélye indokolhatja a záró vizsgálat elvégzését.

6. Mutassa be röviden, az „ismeret” meghatározását!

Válasz:

Ismeretnek nevezzük a tanulás segítségével a valóságról szerzett tények, információk, fogalmak, törvényszerűségek és elméletek összességét. Az a személy, aki valamely tananyagot az ismeret szintjén sajátított el, képes az adott fogalmat, tény, információt felismerni, felidézni, elmondani.

7. Mutassa be röviden, a „jártasság” meghatározását!

Válasz:

Jártasságon új feladatok, problémák megoldásának képességét értjük, ismereteink alkotó felhasználása útján. A jártasságok, mivel az ismeretek alkalmazásának, s további ismeretek szerzésének lehetőségét rejtik magukban, az iskolai tudás igen fontos rétegét jelentik.

8. Mutassa be röviden, a „készség” meghatározását!

Válasz:

Készségnek a tudatos tevékenység automatizált komponenseit nevezzük.

9. Mutassa be röviden, a „képesség” meghatározását!

Válasz:

A képesség a cselekvésre, teljesítményre való alkalmasság, amelynek minőségét egyrészt az emberrel született adottságok, hajlamok, másrészt a környezeti hatások határozzák meg, és az emberi tevékenység folyamán alakul ki. Vannak ún. általános képességek (intelligencia, kreativitás), amelyek a tevékenységformák széles körében jutnak kifejezésre, és speciálisak, amelyek a tevékenység egy-egy területén fejtik ki hatásukat (pl. zenei képesség, ügyesség stb.).

3 Munkavédelmi oktatásra vonatkozó általános és speciális előírások

A munkáltatónak munkavédelmi oktatás keretein belül gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló a munkába állásakor, a munkahely vagy munkakör megváltozása esetén, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megváltozása esetén, a munkaeszköz átalakítása vagy új munkaeszköz/technológia üzembe helyezésekor elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes ideje alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel.

Az oktatást rendszeres munkaidőben kell megtartani és szükség esetén időszakonként meg kell ismételni. Az oktatás elvégzését az oktatási tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni. A munkavédelmi ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Munkavédelmi oktatást kell tartani tehát

- új belépő
- munkakört, munkahelyet (társaságon belül) váltó munkavállalók,
- új gépek, berendezések, technológia alkalmazása esetén.

Az oktatás elméleti és gyakorlati részből áll. Az elméleti rész történhet a munkavállaló részére átadott írásbeli oktatási anyaggal, vagy szóbeli oktatás formájában. Az oktatást célszerű munkavédelmi szakember közreműködésével megtartani. A gyakorlati oktatást, nagy gyakorlattal rendelkező, azonos munkakörben dolgozó munkavállaló vagy munkahelyi vezető látja el. A kellő gyakorlat megszerzéséig

az új belépő munkavállaló egyedül munkát nem végezhet. Az oktatáshoz munkabiztonsági szaktevékenység keretében, oktatási tematikát kell készíteni, amelyet az oktatási naplóhoz, vagy egyéb ezzel egyenértékű dokumentációhoz kell csatolni.

A munkavédelmi oktatás lényeges eleme, hogy minden esetben meg kell győződni arról, hogy az oktatásban részesült személy kellően elsajátította-e az oktatási anyagot, és alkalmas-e az önálló munkavégzésre. A visszakerdezés formáját rögzíteni szükséges (például: szóbeli visszakerdezés, tesztlap, stb.). Egyes munkakörök ellátásához nem elegendő a munkáltató által megtartott munkavédelmi oktatás, hanem az alkalmazás feltételeként a munkavédelemre vonatkozó szabály kezelői jogosultságot is előírhat (például: emelőgép kezelés).

A gépek/berendezések használati (kezelési, karbantartási dokumentációk) utasításában foglaltakat el kell sajátítani. Egyes gépek, berendezések kezelése jogosítványhoz, bizonyítványhoz kötött. Az emelőgépek kezelőinek munkavédelmi oktatására vonatkozóan a jogszabály speciális szabályokat is megfogalmaz.

A 47/1999 (VIII. 4.) GM rendelettel kiadott *emelőgép biztonsági szabályzat* rendelkezése szerint az emelőgép kezelőjét a munkába állása előtt és legalább hat hónapos távollét után munkavédelmi oktatásban kell részesíteni. Ismétlődő, illetve rendkívüli munkavédelmi oktatásban kell részesíteni az emelőgép kezelőjét a kötőzót és a karbantartót évente legalább egy alkalommal. A munkavédelmi oktatáshoz az üzemeltető munkavédelmi szakképzettséggel rendelkező személlyel tematikát készített, amelynek ki kell terjednie a munkaeszközök, technológiák kockázataira, annak elhárítására a vonatkozó jogszabályok betartására. A munkavédelmi oktatáson elsajátított ismeretekről igazolható módon meg kell győződni.

Önellenőrző kérdések

(Munkavédelmi oktatásra vonatkozó általános és speciális előírások)

1. Milyen esetekben kell gondoskodnia a munkáltatónak, munkavédelmi oktatásról?

Válasz:

- A munkavállaló munkába állásakor;
- A munkahely vagy munkakör megváltozása esetén;
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megváltozása esetén;
- A munkaeszköz átalakítása vagy új munkaeszköz/technológia üzembe helyezésekor.

2. Soroljon fel néhányat, a munkavédelmi oktatás lebonyolításával kapcsolatos általános előírások, elvárások közül!

Válasz:

- Az oktatás elméleti és gyakorlati részből is áll;
- Az oktatást célszerű munkavédelmi szakember közreműködésével megtartani;
- A kellő gyakorlat megszerzéséig az új belépő munkavállaló egyedül munkát nem végezhet;
- Az oktatásról oktatási tematikát kell készíteni, amelyet az oktatási naplóhoz, vagy egyéb ezzel egyenértékű dokumentációhoz kell csatolni;
- Minden esetben meg kell győződni arról, hogy az oktatásban részesült személy kellően elsajátította-e az oktatási anyagot, és alkalmas-e az önálló munkavégzésre;

- A visszakérdezés formáját rögzíteni szükséges (például: szóbeli visszakérdezés, tesztlap, stb.);
- Egyes munkakörök ellátásához nem elegendő a munkáltató által megtartott munkavédelmi oktatás, hanem az alkalmazás feltételeként a munkavédelemre vonatkozó szabály, kezelői jogosultságot is előírhat (például: emelőgép kezelés).

3. Soroljon fel néhányat, a munkavédelmi oktatásra vonatkozó speciális előírások, elvárások közül!

Válasz:

- A munkaeszközök kezelőinek a gépek/berendezések használati (kezelési, karbantartási, dokumentációk) utasításában foglaltakat el kell sajátítaniuk;
- Egyes gépek, berendezések kezelése kezelői jogosultsághoz (jogosítvány, bizonyítvány) kötött;
- Az emelőgépek kezelőinek, munkavédelmi oktatására vonatkozóan a jogszabály speciális szabályokat is megfogalmaz;

4. Melyik jogszabály tartalmazza, az emelőgépek biztonsági szabályzatát?

Válasz:

A 47/1999 (VIII. 4.) GM rendelettel kiadott emelőgép biztonsági szabályzat.

5. Soroljon fel néhányat, az emelőgépek biztonsági szabályzata által meghatározott, munkavédelmi oktatásra vonatkozó speciális előírások, elvárások, rendelkezések közül!

Válasz:

- Az emelőgép kezelőjét a munkába állása előtt és legalább hat hónapos távollét után munkavédelmi oktatásban kell részesíteni;
- Ismétlődő, illetve rendkívüli munkavédelmi oktatásban kell részesíteni az emelőgép kezelőjét a kötőzöt és a karbantartót évente legalább egy alkalommal;
- A munkavédelmi oktatáshoz az üzemeltető munkavédelmi szakképzettséggel rendelkező személlyel tematikát készített, amelynek ki kell terjednie a munkaeszközök, technológiák kockázataira, annak elhárítására a vonatkozó jogszabályok betartására;
- A munkavédelmi oktatáson elsajátított ismeretekről igazolható módon meg kell győződni.

4 Munkáltatók kötelezettségei, szükséges munkavédelmi és egyéb dokumentumok

4.1 Munkavédelmi szakember foglalkoztatása

A munkáltató az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés munkáltatói feladatainak teljesítése érdekében a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében meghatározott veszélyességi osztályhoz, munkavállalói létszámhoz igazodóan elegendő, de legalább a rendeletben megjelölt időtartamra és szakképesítési feltételekkel köteles munkavállalót kijelölni vagy foglalkoztatni (munkavédelmi szakmai képesítéssel rendelkező személy), e személy részére valamennyi munkavédelemmel összefüggő információt megadni, és a szükséges tár-gyi, szervezési feltételeket biztosítani.

A munkavédelmi szakember foglalkoztatás az előírt alkalmassági feltételekkel rendelkező munkavállaló hiányában polgári jogi szerződés alapján külső szolgáltatás útján is megvalósítható. E foglalkoztatás – függetle-nül a formájától – nem mentesíti a munkáltatót az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos mun-kavégzés követelményeinek megvalósításáért e törvényben meghatározott felelőssége alól.

A munkáltató köteles foglalkozás-egészségügyi szolgálattal szerződést kötni.

4.2 Munkavédelmi kockázatértékelés

Az **Mvt.** szerint a munkáltatónak rendelkeznie kell **kockázatértékeléssel** amelyben köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és keverékekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakítására.

A kockázatértékelés során a munkáltató azonosítja a várható veszélyeket (veszélyforrásokat, veszélyhelyzeteket), valamint a veszélyeztetettek körét, felbecsüli a veszély jellege (baleset, egészségkárosodás) szerint a veszélyeztetettség mértékét. A kockázatértékelés során az egészségvédelmi határértékkel szabályozott kóroki tényező előfordulása esetén munkahigiénés vizsgálatokkal kell gondoskodni az expozíció mértékének meghatározásáról.

A kereskedelmi és vendéglátóipari tevékenységek esetén a munkahigiénés vizsgálatok tekintetében többek között zaj, rezgés, légszennyezettség, munkahelyi klímaparaméterek vizsgálatáról lehet beszélni.

A munkáltató a kockázatértékelést, a kockázatkezelést és a megelőző intézkedések meghatározását – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – a tevékenység megkezdése előtt, azt követően indokolt esetben, de legalább 3 évente köteles elvégezni. Indokolt esetnek kell tekinteni az alkalmazott tevékenység, technológia, munkaeszköz, munkavégzés módjának megváltozását, minden olyan az eredeti tevékenységgel összefüggő változást, amelynek eredményeképpen a munkavállalók egészségét, biztonságát meghatározó munkakörülményi tényezők megváltozhattak, ideértve különösen a munkahely átalakítását, a munkaeszköz cseréjét, áttelepítését vagy átalakítását, valamint a munkahelyi klímát, zaj-, illetve rezgésterhelést, légállapotot, kóroki tényezőket. Emellett indokolt esetnek kell tekinteni, ha az alkalmazott tevékenység, technológia, munkaeszköz, munkavégzés módjának hiányosságával összefüggésben munkabaleset, fokozott expozíció következett be illetve foglalkozási megbetegedés fordult elő. Indokolt esetnek kell tekinteni azt is, ha a kockázatértékelés a külön jogszabályban meghatározott szempontra nem terjed ki.

A kockázatértékelés eredményeként a munkáltató felelőssége legalább a következők dokumentálása:

- a) a kockázatértékelés időpontja, helye és tárgya, az értékelést végző azonosító adatai;
- b) a veszélyek azonosítása;
- c) a veszélyeztetettek azonosítása, az érintettek száma;

- d) a kockázatot súlyosbító tényezők;
- e) a kockázatok minőségi, illetőleg mennyiségi értékelése, a fennálló helyzettel való összevetés alapján annak megállapítása, hogy a körülmények megfelelnek-e a munkavédelemre vonatkozó szabályoknak, illetve biztosított-e a kockázatok megfelelően alacsony szinten tartása;
- f) a szükséges megelőző intézkedések, a határidő és a felelősök megjelölése;
- g) a kockázatértékelés elkészítésének tervezett következő időpontja;
- h) az előző kockázatértékelés időpontja.

A kockázatértékelés dokumentumát a munkáltató köteles a külön jogszabályban foglaltak szerint, de legalább 5 évig megőrizni.

A munkáltató hatósági ellenőrzéskor köteles igazolni a tevékenység megkezdésének időpontját.

Fontos eleme a kockázatértékelésnek a kockázatkezeléssel kapcsolatos feladatok, vagyis a baleset illetve egészségkárosodás megelőzése érdekében szükséges megelőző intézkedések meghatározása, mint például az egyéni védőfelszerelések kiválasztása és alkalmazása.

A kockázatértékelés során vizsgálni kell az alábbi veszélyforrások jelenlétét és kockázatát:

Fizikai, kémiai veszélyforrások

- munkaeszközök, járművek, szállító, anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
- szerkezetek egyensúlyának megbomlása, például az anyagmozgatási illetve anyagtárolási tevékenység során,
- csúszós felületek, például a konyhai munkahelyeken vagy takarítás esetén,
- éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok, például vágáshoz, daraboláshoz szükséges munkaeszközök használatakor,
- tárgyak hőmérséklete, például a főzéshez, ételmelegítésre vagy hűtésre használt munkaeszközökkel történő munkavégzés során,
- a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,
- szintkülönbség,
- a levegő hőmérséklete, nedvességtartalma és áramlása, például a konyhákban illetve a hűtőkamrákban történő munkavégzés során.
- zaj, rezgés, infra és ultrahang, például zenés szórakozóhelyeken vagy a daraboláshoz használt különböző fűrészek illetve szeletelőgépek használata során,
- világítás,
- elektromágneses sugárzás vagy tér, például mikrohullámú sütők használatakor
- elektromos áramköri vagy statikus feszültség,
- aeroszolok és porok a levegőben, például a főzőkonyhákban, sütő vagy cukrászati termékek előállításával is foglalkozó munkahelyen, por alakú anyagok ömlesztetten történő forgalmazásakor,
- a veszélyes anyag/keverék, például a takarítás, fertőtlenítés során, vegyszerek forgalmazásakor.

Biológiai veszélyforrás

- mikroorganizmus és anyagszertermék, például a klímaberendezések használatakor, élelmiszer készítéséhez szükséges nyersanyagok feldolgozása során, gabonafélék tárolásával és forgalmazásával összefüggésben,
- makroorganizmus (növény, állat),

Fiziológiai veszélyforrás például a kézi tehermozgatással járó tevékenységek,

Idegrendszeri és pszichés igénybevétel például az emberi kapcsolatokból származó konfliktusok, illetve az éjszakai munkavégzés.

A mennyiségi kockázatértékelés alapja a munkahelyek munkahigiénés, és műszeres vizsgálata. A műszeres vizsgálat elvégzését jogszabály írja elő (például: zajmérés). Az egészségvédelmi határértékkel szabályozott kóroki tényezők előfordulása esetén munkahigiénés vizsgálatokkal kell gondoskodni az expozíció mértékének meghatározásáról. Ilyen lehet például még a rezgésterhelés, munkaklíma, légállapotok (gázállapotú, por, rost légszennyezők mennyiségi, illetve minőségi változása). A kockázatértékeléshez a műszeres vizsgálatokról készített dokumentumokat csatolni kell.

A kockázatértékelésnek feltétlen ki kell térnie a pszichoszociális tényezők vizsgálatára. Ezen túlmenően kiemelt figyelmet kell fordítani a sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókra.

Meg kell említeni, hogy *a legionella által okozott fertőzési kockázatot jelentő közegekre, illetve létesítményekre vonatkozó közegészségügyi előírásokról szóló 49/2015 (XI. 6.) EMMI rendelet* értelmében azon munkahelyeken ahol a legionella fertőzési kockázat fennáll legionella kockázatértékelést is kell végezni.

A munkáltató köteles egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítására, amely kiterjed a munka folyamatokra, a technológiára, a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra, és a munkakörnyezeti tényezők hatására. A stratégia elkészítése munkabiztonsági és munka-egészségügyi szaktevékenységnek minősül.

4.3 Munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének szabályozása

A munkáltatónak rendelkeznie kell a **munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak írásbeli szabályozásával**, valamint a szabályozás alapján a munkavállalók orvosi alkalmasságának véleményével, igazolásával. Az orvosi vizsgálatok szabályozásában meghatározásra kerülnek az egyes munkakörökhöz tartozó orvosi vizsgálatok fajtái (irányai) és azok gyakorisága, valamint a munkaköri alkalmassági vizsgálatok előkészítésének, végrehajtásának, nyomonkövetésének rendje, és a végrehajtásért felelősök köre is. Írásban kell meghatározni továbbá azokat a munkaköröket is, amelyekben a sérülékeny csoportba tartozó személyek nem vagy csak korlátozással foglalkoztathatók. Az orvosi véleményt figyelembe véve foglalkoztatható, vagy csak korlátozással foglalkoztatható munkavállaló ilyen korlátozás lehet a szemüveg viselési kötelezettség, vagy a magasban (2 méter felett) végzett munka tilalma. Az esetleges korlátozó-sokról értesíteni kell a munkavállaló közvetlen munkahelyi vezetőjét.

Az orvosi vélemény tartalmazza a következő időszakos orvosi vizsgálat időpontját, erről nyilvántartást célszerű vezetni. Az időszakos orvosi vizsgálatok időpontjait *a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998 (VI. 24.) NM rendelet* tartalmazza, de a foglalkozás-egészségügyi szolgálat szakorvosa ettől eltérhet, rövidebb időtartamban állapíthatja meg a következő vizsgálat időpontját.

A kereskedelem, élelmiszeriparban, közétkeztetésben, stb. járványügyi szempontokat is figyelembe kell venni az orvosi vizsgálatok során.

A járványügyi szempontból kiemelt munkaköröket, és a hozzátartozó vizsgálatokat szintén a **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet** szabályozza. A rendelet bejelentési kötelezettséget ír elő a munkavállalóra, amennyiben saját vagy háztartásában élő hozzátartozója olyan betegségben szenved, amely betegség

miatt a munkakör ellátása a beteg gyógyulásáig tiltva van. Egyes munkakörökben biológiai monitorozás, záróvizsgálat elvégzése kötelező, e munkaköröket az orvosi vizsgálatok szabályozásában rögzíteni kell.

Jogszámban meghatározott megterhelésekkel (Pl. 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 8., 9. és 9/A. melléklet) járó munkakörökben egyes munkavállalók (sérülékeny csoportba tartozók) nem, vagy csak korlátozással foglalkoztathatók. A korlátozásról a munkáltató köteles rendelkezni. Néhány példa a korlátozásról: fiatalok és nők súlykorlátozás alá eső anyagmozgatást nem végezhetnek, terhes nők foglalkoztatási tilalma vibrációs ártalmat okozó munkakörökben, nyugdíjas munkavállalókra vonatkozó korlátozások, stb.

Az egyes munkakörökre vonatkozó korlátozások meghatározása megköveteli munka-egészségügyi szakember bevonását. A foglalkozás-egészségügyben keletkező dokumentációkat naprakészen kell tartani, megőrzésükre jogszabály szigorú előírásokat tartalmaz.

A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 15. § (1), (2) bekezdései rendelkeznek a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatának szabályozásáról, illetve arról, hogy a szabályozás kidolgozásához a foglalkozás-egészségügyi orvos véleményét a munkáltatónak ki kell kérnie.

4.4 Egyéni védőeszköz juttatás rendjének szabályozása

A tevékenységhez szükséges **egyéni védőeszközök juttatásának írásbeli szabályozásával** szintén rendelkeznie kell minden munkáltatónak. (A későbbiekben részletesen tárgyalásra kerülnek az egyéni védőeszközökre vonatkozó munkáltatói és munkavállalói kötelezettségek.)

4.5 Munkavédelmi oktatás dokumentálása

A munkáltatóknak a **munkavédelmi oktatás** szervezésével, végrehajtásával kapcsolatos kötelezettségek teljesítését írásos dokumentációval kell tudni igazolni. Ide tartozik az oktatási tematika - összeállítása munkabiztonsági szaktevékenység - valamint a munkavállaló oktatáson való részvételét igazoló, általa aláírt irat, pl. jelenléti ív.

4.6 Munkaeszközök biztonságával összefüggő vizsgálatok

A **munkaeszközök** tekintetében a hozzájuk tartozó üzemeltetési, **dokumentációkkal**, munkavédelmi üzembe helyezés dokumentumaival, időszakos biztonsági felülvizsgálat dokumentumaival (veszélyes gépek esetén), ellenőrző felülvizsgálat dokumentumaival, időszakos ellenőrző felülvizsgálat dokumentumaival (ha a berendezés biztonsága függ a szerelés körülményeitől), egyéb időszakos vizsgálati dokumentumokkal (érintésvédelem, emelőgép vizsgálatok) a munkáltatónak szintén rendelkeznie kell. A munkaeszközök esetében azok használatba vétele, üzembe helyezése előtt el kell végezni azok munkavédelmi szempontú vizsgálatait. A veszélyes munkaeszköz munkavédelmi üzembe helyezése során az egészséges és biztonságos munkavégzés követelményeinek kielégítését munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat alapján kell megítélni. Veszélyesnek minősülő munkaeszközök az **Mvt.** és a *munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993 (XII. 26.) MüM rendelet* szerint a kereskedelem és vendéglátásban például a húsfel-

dolgozásra vagy a húshoz hasonló fizikai tulajdonságokkal rendelkező anyagok feldolgozására szolgáló (egy- vagy több élű) körfűrészek, szalagfűrészek, személyek vagy személyek és terhek emelésére szolgáló szerkezetek, amelyeknél fennáll a leesés veszélye, vagy a gépi hajtású emelőtargoncák. *A munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 10/2016 (IV. 5.) NGM rendelet* szerint azoknál a berendezéseknél, gépeknél, amelyeknél a szereléstől függ azok biztonsága az ellenőrző felülvizsgálat elvégzésére van kötelezettsége a munkáltatónak. A felülvizsgálatok körébe a munkáltató döntése alapján – a jogszabályban előírtakon túl – bármely munkaeszköz bevonható. Minden esetben a munkáltatónak rendelkezni kell a munkaeszközök időszakos ellenőrzéséről a vonatkozó jogszabályok, előírások, vagy gyártói utasítások alapján.

A felülvizsgálatok alkalmával a hiányosságokat, baleseti veszélyhelyzeteket meg kell szüntetni

4.7 Villamos berendezések érintésvédelmi felülvizsgálatai

Az **érintésvédelemre** vonatkozó munkáltatói kötelezettségeket *a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 10/2016 (IV.5.) NGM rendelet* és az *összekötő és felhasználói berendezésekről, valamint a potenciálisan robbanásveszélyes közegben működő villamos berendezésekről és védelmi rendszerekről szóló 40/2017 (XII. 4.) NGM rendelet* szabályozza.

A rendeletek szerint a kisfeszültségű erősáramú villamos berendezés (a továbbiakban: villamos berendezés) közvetett érintés elleni védelmének, valamint az érintésvédelmi berendezés megfelelőségének ellenőrző felülvizsgálatairól működési próba, szerelői ellenőrzés, illetve szabványossági felülvizsgálat keretében kell gondoskodni.

Működési próbát kell végezni: áram-védőkapcsolón és a korábban létesített feszültség-védőkapcsolón háromhavonta és az ideiglenesen telepített munkahely esetén az áram-védőkapcsolón és korábban létesített feszültség-védőkapcsolón a telepítéskor és azt követően havonta.

Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot szerelői ellenőrzéssel legalább a következő gyakorisággal kell elvégezni:

- kéziszerszámokon és hordozható biztonsági transzformátorokon évente;
- *az összekötő és felhasználói berendezésekről, valamint a potenciálisan robbanásveszélyes közegben működő villamos berendezésekről és védelmi rendszerekről szóló 40/2017 (XII. 4.) NGM*

rendelet (a továbbiakban: Villamos Műszaki Biztonsági Szabályzat) szerinti lakóépület, kommunális épület és egyéb épület villamos berendezésein hatévente;

- azon villamos berendezésrészen, amelyre a fentiek szerint nincs külön gyakoriság előírva, az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálat alkalmával, annak bevezető részeként háromévente.

Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot – a Villamos Műszaki Biztonsági Szabályzat hatálya alá tartozó villamos berendezések kivételével – szabványossági felülvizsgálattal rendszeresen, legalább háromévente kell elvégezni a munkahelynek minősülő helyen.

A vizsgált berendezés vizsgálati eredményét írásban kell dokumentálni, amely tartalmazza:

- hogy a felülvizsgálat mely berendezésre terjedt ki;
- a vizsgálatot végző felelős személy nevét és az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálói vizsgabizonyítványának számát;
- hogy milyen ok miatt került sor a vizsgálatra;
- hogy mikor végezték a vizsgálatot és
- irat végén a hitelesítést, amely a dátumot és a vizsgálatot végző aláírását foglalja magába.

A felülvizsgálat megállapításait, a megtett intézkedéseket jegyzőkönyvben rögzíteni kell, amit a következő időszakos ellenőrző felülvizsgálat időpontjáig meg kell őrizni és annak egy példányát a helyszínen kell tartani.

Helytelen gyakorlat - nyitott ajtajú villamos kapcsolószekrény a munkahelyen

4.8 Munkavédelmi képviselő választás

A munkáltató az egészséges és biztonságos munkavégzés érdekében köteles a munkavállalókkal, illetve munkavédelmi képviselőikkel tanácskozni, valamint biztosítani részükre a lehetőséget, hogy részt vehessenek az egészségre és biztonságra vonatkozó munkáltatói intézkedés kellő időben történő előzetes megvitatásában.

A munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviseletére jogosultak maguk közül a következők szerint képviselőt vagy képviselőket (a továbbiakban: munkavédelmi képviselő) választani:

- munkavédelmi képviselő választást kell tartani minden munkáltatónál, ahol a munkavállalók létszáma legalább húsz fő. A választás lebonyolítása és a feltételek biztosítása a munkáltató kötelezettsége;
- amennyiben húsz főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál a munkavédelmi képviselő választást a munkáltatónál működő szakszervezet, üzemi megbízott vagy ezek hiányában a munkavállalók többsége kezdeményezi, a választás megtartásával kapcsolatos kötelezettség a munkáltatót terheli;
- a húsz főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál – amennyiben nem kerül sor munkavédelmi képviselő választásra – a munkáltatónak a 70. §-ban meghatározottak szerint kell a munkavállalókkal tanácskoznia;
- a munkáltató önálló telephelyén, részlegénél akkor lehet munkavédelmi képviselőt választani, ha a munkáltatói munkavédelmi jogosítványok az önálló telephely, részleg vezetőjét részben vagy egészben megilletik.

A munkavédelmi képviselő választására a *munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.)* 238. §-át kell alkalmazni azzal, hogy az **Mt.** 238. § (2) bekezdésében foglaltakon túl nem választható munkavédelmi képviselővé az, aki a munkáltatónál munkaviszony keretében főtevékenységként a munkáltató megbízásából munkavédelmi feladatokat lát el.

A munkavédelmi képviselőt egyenlő, titkos és közvetlen szavazással öt évre választják. A megválasztott munkavédelmi képviselők személyéről a munkavállalókat tájékoztatni kell. A munkavédelmi képviselők megválasztásának, megbízatása megszűnésének, visszahívásának rendjére, működési területére az **Mt.**-nek az üzemi tanács tagjaira, illetve az üzemi megbízottra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, ideértve a központi munkavédelmi bizottság megalakításának lehetőségét is.

Amennyiben a munkavédelmi képviselők száma eléri a hármat, úgy munkahelyi munkavédelmi bizottságot (a továbbiakban: bizottság) hozhatnak létre.

4.9 A munkáltatónak a 30/1995 (VII. 25.) IKM rendlettel kiadott Kereskedelmi és Vendéglátóipari Biztonsági Szabályzatban (továbbiakban: KVBSZ) előírtakon túli feladatai

A munkaeszközök karbantartását, javítását a kezelési és a karbantartási utasítás előírásai szerinti rendben és gyakorisággal kell tervezni és végrehajtani.

Helyes gyakorlatnak minősül, ha a munkáltató az üzemi és a technológiai területek - pl. konyhák, főző-, előkészítő helyiségek, tároló területek - használatára kidolgozza az üzemeltetési utasítást, amelyben meg lehet határozni a munkahelyi biztonság követelményeit, a rend és tisztaság megtartásának előírásait.

A vegyszerek, veszélyes vegyi anyagok/keverékek felhasználásának, tárolásának és kezelésének szabályait a munkáltatónak egyértelműen meg kell határoznia.

A munkáltató által hozott utasításokat minden munkavállaló számára hozzáférhető helyen kell tartani, tartalmát minden dolgozóval, felvételkor előzetesen, illetve időszakonként ismétlődő jelleggel ismertetni kell.

4.10 Veszélyes anyagok használatával foglalkoztatott munkavállalók munkahelyi expozíciójára vonatkozó adatok nyilvántartása.

Az **Mvt. 63/A. §-a** a következőkről rendelkezik:

- A munkáltató a veszélyes anyagok elleni védekezés és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzésének céljából nyilvántartást vezet a munkavállalók munkahelyi expozíciójára vonatkozó adatokról. A nyilvántartás célja továbbá, hogy a munkavállalók egészségének védelme, a veszélyes anyagok által okozott foglalkozási megbetegedések megelőzése, és a foglalkozási megbetegedés foglalkozási eredetének tisztázása érdekében a veszélyes anyagok okozta kockázatok utólag azonosíthatóak, ellenőrizhetőek és dokumentáltak legyenek.
- A nyilvántartás tartalmazza:
 - a) a munkavállaló nevét, születési helyét, idejét,
 - b) az expozíciót okozó veszélyes anyag nevét,
 - c) a munkavállaló napi, heti és éves expozíciós idejét,
 - d) az expozíciós koncentráció mért adatait anyagonként.
- A munkáltató a nyilvántartásban szereplő adatokat a munkaviszony megszűnését követő tíz évig, ha a munkavállaló munkahelyén rákkeltő hatású anyagoknak van kitéve, ötven évig megőrzi.
- Amennyiben a munkáltató jogutód nélkül megszűnik, a nyilvántartott adatokat a munkavégzés helye szerint illetékes munkavédelmi hatóságnak átadja.
- A munkavédelmi hatóság az adatok őrzéséről gondoskodik.

4.11 Biológiai kóroki tényezőknek kitett munkavállalók foglalkoztatásával összefüggő bejelentési és jegyzékkészítési kötelezettség

A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről szóló **61/1999 (XII. 1.)**

EüM rendelet 11. §-a és az **Mvt. 63/E § (1)-(2)** bekezdései szerint:

- A munkáltató jegyzéket vezet azokról a munkavállalókról, akik a 3. vagy 4. csoportba tartozó biológiai tényezők kockázatának vannak kitéve, feltüntetve a végzett munka jellegét, a biológiai tényezőt, továbbá az expozícióval, balesetekkel és zavarokkal kapcsolatos adatokat.
- A jegyzéket a kockázat megszűnése után legalább tíz éven át meg kell őrizni. A jegyzéket az utolsó ismert expozíciót követő negyven évig meg kell őrizni olyan biológiai tényezők esetében
 - a) amelyekről ismeretes, hogy tartósan fennálló vagy latens fertőzéseket okozhatnak,
 - b) amelyek által okozott megbetegedések a jelenlegi tudományos ismeretek szerint nem diagnosztizálhatók a betegség – rendszerint több évvel későbbi – kifejlődéséig,
 - c) amelyek által okozott megbetegedés inkubációs ideje különösen hosszú,
 - d) amelyek – megfelelő kezelés ellenére – hosszan tartó, visszatérő megbetegedést okozhatnak,
 - e) amelyek súlyos késői hatással járó fertőzést okozhatnak.

A jegyzék megőrzéséről a munkáltató gondoskodik. Amennyiben a munkáltató tevékenységét megszünteti, a jegyzéket a munkavédelmi hatóságnak átadja.

- A foglalkozás-egészségügyi orvos, a munkavédelmi hatóság felügyelője, továbbá a munkahelyen a biztonságért és az egészségvédelemért felelős személy jogosult a jegyzékben szereplő adatokhoz hozzáférni.

A vonatkozó jogszabályi előírások szerint:

- A 2-4. csoportba tartozó biológiai tényezőkkel történő tevékenység szándékát első alkalommal a tevékenység megkezdését megelőzően legalább 30 nappal be kell jelenteni a munkavédelmi hatóságnak. Ezt az első bejelentést akkor is meg kell tenni, ha a biológiai tényezőt a munkáltató ideiglenesen maga sorolta be a 3. vagy 4. csoportba.

- j bejelentést kell tenni minden olyan esetben, amikor az alkalmazott módszer vagy eljárás a munkavégzés biztonsága és az egészség védelme szempontjából jelentős mértékben megváltozik.

Önellenőrző kérdések

(Munkáltatók kötelezettségei, szükséges munkavédelmi és egyéb dokumentumok)

1. A munkáltató milyen célból, milyen feltételekkel köteles munkavédelmi szakembert foglalkoztatni?

Válasz:

A munkáltató az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés munkáltatói feladatainak teljesítése érdekében a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében meghatározott veszélyességi osztályhoz, munkavállalói létszámhoz igazodóan elegendő, de legalább a rendeletben megjelölt időtartamra és szakképesítési feltételekkel köteles munkavállalót kijelölni vagy foglalkoztatni.

Az előírt alkalmassági feltételekkel rendelkező munkavállaló hiányában, polgári jogi szerződés alapján külső szolgáltatás útján is megvalósítható munkavédelmi szakember alkalmazása.

A munkáltató köteles foglalkozás-egészségügyi szolgálattal is szerződést kötni.

2. Milyen gyakorisággal köteles elvégezni a munkáltató, a kockázatértékelést?

Válasz:

A munkáltató a kockázatértékelést, a kockázatkezelést és a megelőző intézkedések meghatározását – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – a tevékenység megkezdése előtt, azt követően indokolt esetben, de legalább 3 évente köteles elvégezni.

3. Mik tekinthetőek indokolt eseteknek, a kockázatértékelés ismételt elvégzésének okaként?

Válasz:

- Indokolt esetnek kell tekinteni az alkalmazott tevékenység, technológia, munkaeszköz, munkavégzés módjának megváltozását, minden olyan az eredeti tevékenységgel összefüggő változást, amelynek eredményeképpen a munkavállalók egészségét, biztonságát meg-

tározó munkakörülményi tényezők megváltozhattak, ideértve a munkaklíma, zaj, rezgés-terhelést, légállapotokat.

- Indokolt esetnek kell tekinteni, ha az alkalmazott tevékenység, technológia, munkaeszköz, munkavégzés módjának hiányosságával összefüggésben munkabaleset, fokozott expozíció következett be illetve foglalkozási megbetegedés fordult elő.
- Indokolt esetnek kell tekinteni azt is, ha a kockázatértékelés a külön jogszabályban meghatározott szempontokra nem terjed ki.

4. A kockázatértékelés eredményeinek dokumentálása során, mikre terjed ki a munkáltató felelőssége?

Válasz:

- a) a kockázatértékelés időpontja, helye és tárgya, az értékelést végző azonosító adatai;
- b) a veszélyek azonosítása;
- c) a veszélyeztetettek azonosítása, az érintettek száma;
- d) a kockázatot súlyosbító tényezők;
- e) a kockázatok minőségi, illetőleg mennyiségi értékelése, a fennálló helyzettel való összevetés alapján annak megállapítása, hogy a körülmények megfelelnek-e a munkavédelemre vonatkozó szabályoknak, illetve biztosított-e a kockázatok megfelelően alacsony szinten tartása;
- f) a szükséges megelőző intézkedések, a határidő és a felelősök megjelölése;
- g) a kockázatértékelés elkészítésének tervezett következő időpontja;
- h) az előző kockázatértékelés időpontja.

5. Meddig köteles megőrizni a munkáltató, a kockázatértékelés dokumentumát?

Válasz:

A kockázatértékelés dokumentumát a munkáltató köteles a külön jogszabályban foglaltak szerint, de legalább 5 évig megőrizni.

6. Soroljon fel néhány olyan fizikai illetve kémiai veszélyforrást, melyek jelenlétét és kockázatát vizsgálni kell a kockázatértékelés során!

Válasz:

- munkaeszközök, járművek, szállító, anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
- szerkezetek egyensúlyának megbomlása, például az anyagmozgatási illetve anyagtárolási tevékenység során,
- csúszós felületek, például a konyhai munkahelyeken vagy takarítás esetén,
- éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok, például vágáshoz, daraboláshoz szükséges munkaeszközök használatakor,
- tárgyak hőmérséklete, például a főzéshez, ételmelegítésre vagy hűtésre használt munkaeszközökkel történő munkavégzés során,
- a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,
- szintkülönbség,

- a levegő hőmérséklete, nedvességtartalma és áramlása, például a konyhákban illetve a hűtőkamrákban történő munkavégzés során.
- zaj, rezgés, infra és ultrahang, például zenés szórakozóhelyeken vagy a daraboláshoz használt különböző fűrészek illetve szeletelő gépek használata során,
- világítás,
- elektromágneses sugárzás vagy tér, például mikrohullámú sütők használatakor
- elektromos áramköri vagy sztatikus feszültség,
- aeroszokok és porok a levegőben, például a főzőkonyhákban, sütő vagy cukrászati termékek előállításával is foglalkozó munkahelyen, por alakú anyagok ömlesztetten történő forgalmazásakor,
- a veszélyes anyag/keverék, például a takarítás, fertőtlenítés során, vegyszerek forgalmazásakor.

7. Soroljon fel néhány olyan biológiai veszélyforrást, melyek jelenlétét és kockázatát vizsgálni kell a kockázatértékelés során!

Válasz:

- mikroorganizmus és anyagcseretermék, például a klímaberendezések használatakor, élelmiszer készítéséhez szükséges nyersanyagok feldolgozása során, gabonafélék tárolásával és forgalmazásával összefüggésben,
- makroorganizmus (növény, állat),

8. Milyen vizsgálatok tekinthetők a kockázatértékelés alapjának?

Válasz:

A kockázatértékelés alapja a munkahelyek munkahigiénés, és műszeres vizsgálata.

A műszeres vizsgálat elvégzését jogszabály írhatja elő (például: zajszint mérés), de dönthet úgy a munkáltató, hogy szükséges a pontos műszeres vizsgálat elvégzése is. Ilyen lehet például a megvilágítás mértéke.

A kockázatértékeléshez a műszeres vizsgálatokról készített dokumentumokat csatolni kell. A kockázatértékelésnek feltétlen ki kell térnie a pszichoszociális kóroki tényezők vizsgálatára. Ezen belül kiemelt figyelmet kell fordítani a sérülékeny csoport tagjaira, és a csoporthoz való tartozásból származó kockázatokra.

9. Mikre kell kiterjednie a munkáltató által kialakítandó egységes és átfogó megelőzési stratégiának?

Válasz:

A munkáltató köteles egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítására, amely kiterjed a munkafolyamatokra, a technológiára, a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra, és a munkakörnyezeti tényezők hatására.

A stratégia elkészítése munkabiztonsági és munka-egészségügyi szaktevékenységnek minősül.

10. Melyik jogszabály tartalmazza az időszakos orvosi vizsgálatok rendjét, gyakoriságát?

Válasz:

Az időszakos orvosi vizsgálatok rendjét, gyakoriságát *a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről* szóló **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet** tartalmazza.

11. Melyik rendelet szabályozza a járványügyi szempontból kiemelt munkaköröket, és a hozzátartozó vizsgálatokat?

Válasz:

A járványügyi szempontból kiemelt munkaköröket, és a hozzátartozó vizsgálatokat szintén a **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet** szabályozza.

A rendelet bejelentési kötelezettséget ír elő a munkavállaló számára, amennyiben saját vagy háztartásában élő hozzátartozója olyan betegségben szenved, amely betegség miatt a munkakör ellátása a beteg gyógyulásáig tiltva van.

Egyes munkakörökben biológiai monitorozás, záróvizsgálat elvégzése kötelező, e munkaköröket az orvosi vizsgálatokra vonatkozó szabályozásban rögzíteni kell.

12. Említsen néhány példát, egyes munkavállalói csoportok foglalkoztathatóságának korlátozására?

Válasz:

Jogszabályban meghatározott megterhelésekkel járó munkakörökben egyes munkavállalók (sérülékeny csoportba tartozók) nem, vagy csak korlátozással foglalkoztathatók. A korlátozásról a munkáltató köteles rendelkezni. Néhány példa a korlátozásról:

- fiatalok és nők súlykorlátozás alá eső anyagmozgatást nem végezhetnek,
- terhes nők foglalkoztatásának tilalma vibrációs ártalmat okozó munkakörökben,
- nyugdíjas munkavállalókra vonatkozó korlátozások, stb.

Az egyes munkakörökre vonatkozó korlátozások meghatározása megköveteli munkaegészségügyi szakember bevonását.

13. Említsen néhány példát arra, hogy milyen dokumentációkkal kell rendelkeznie a munkáltatónak, a munkaeszközök biztonságával összefüggésben!

Válasz:

- A munkaeszközök tekintetében, a hozzájuk tartozó üzemeltetési, dokumentációkkal,
- Munkavédelmi üzembe helyezés dokumentumaival,
- Időszakos biztonsági felülvizsgálat dokumentumaival (veszélyes gépek esetén),
- Ellenőrző felülvizsgálat dokumentumaival,
- Időszakos ellenőrző felülvizsgálat dokumentumaival (ha a berendezés biztonsága függ a szerelés körülményeitől),
- Egyéb időszakos vizsgálati dokumentumokkal (érintésvédelem, emelőgép vizsgálatok) a munkáltatónak szintén rendelkeznie kell.

14. Mikor kell elvégezni munkavédelmi szempontú vizsgálatot munkaeszközök esetében?

Válasz:

A munkaeszközök esetében azok használatba vétele előtt el kell végezni azok munkavédelmi szempontú vizsgálatait.

15. Milyen esetben kell munkavédelmi üzembe helyezést elrendelnie a munkáltatónak?

Válasz:

A veszélyesnek minősülő vagy veszélyesnek minősített munkaeszközök esetén a munkavédelmi üzembe helyezést kell elrendelnie a munkáltatónak..

16. Melyik jogszabályok tartalmazzák, az érintésvédelemre vonatkozó munkáltatói kötelezettségeket?

Válasz:

Az **érintésvédelemre** vonatkozó munkáltatói kötelezettségeket *a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről* szóló **10/2016 (IV.5.)**

NGM rendelet és *az összekötő és felhasználói berendezésekről, valamint a potenciálisan robbanásveszélyes közegben működő villamos berendezésekről és védelmi rendszerekről* szóló **40/2017 (XII. 4.) NGM rendelet** szabályozza.

17. Milyen vizsgálatok keretében kell gondoskodni, a villamos berendezések közvetett érintés elleni védelmének, valamint az érintésvédelmi berendezés megfelelőségének ellenőrző felülvizsgálatairól?

Válasz:

A kisfeszültségű erősáramú villamos berendezés közvetett érintés elleni védelmének, valamint az érintésvédelmi berendezés megfelelőségének ellenőrző felülvizsgálatairól

- működési próba,
- szerelői ellenőrzés, illetve
- szabványossági felülvizsgálat keretében kell gondoskodni.

18. Milyen gyakorisággal kell végezni az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot, szerelői ellenőrzéssel?

Válasz:

Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot szerelői ellenőrzéssel legalább a következő gyakorisággal kell elvégezni:

- kéziszerszámokon és hordozható biztonsági transzformátorokon évente;

- az összekötő és felhasználói berendezésekről, valamint a potenciálisan robbanásveszélyes közegben működő villamos berendezésekről és védelmi rendszerekről szóló **40/2017 (XII. 4.) NGM rendelet** (a továbbiakban: Villamos Műszaki Biztonsági Szabályzat) szerinti lakóépület, kommunális épület és egyéb épület villamos berendezésein hatévente;
- azon villamos berendezésrészen, amelyre a fentiek szerint nincs külön gyakoriság előírva, az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálat alkalmával, annak bevezető részeként háromévente.

19. Mit kell tartalmaznia a vizsgált berendezés vizsgálati eredményeit rögzítő dokumentációnak?

Válasz:

A vizsgált berendezés vizsgálati eredményét írásban kell dokumentálni, amely tartalmazza:

- hogy a felülvizsgálat mely berendezésre terjedt ki;
- a vizsgálatot végző felelős személy nevét és az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálói vizsgabizonyítványának számát;
- milyen ok miatt került sor a vizsgálatra;
- mikor végezték a vizsgálatot és
- irat végén a hitelesítést, amely a dátumot és a vizsgálatot végző aláírását foglalja magába.

20. Milyen célból, milyen feltételek mellett jogosultak munkavédelmi képviselő választására a munkavállalók?

Válasz:

A munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviseletére jogosultak maguk közül a következők szerint képviselőt vagy képviselőket választani:

- munkavédelmi képviselő választást kell tartani minden munkáltatónál, ahol a munkavállalók létszáma legalább húsz fő.
- A választás lebonyolítása és a feltételek biztosítása a munkáltató kötelezettsége;
- Amennyiben húsz főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál a munkavédelmi képviselő választást a munkáltatónál működő szakszervezet, üzemi megbízott vagy ezek hiányában a munkavállalók többsége kezdeményezi, a választás megtartásával kapcsolatos kötelezettség a munkáltatót terheli;
- a munkáltató önálló telephelyén, részlegénél akkor lehet munkavédelmi képviselőt választani, ha a munkáltatói munkavédelmi jogosítványok az önálló telephely, részleg vezetőjét részben vagy egészben megilletik.

21. Milyen további feladatai vannak a munkáltatónak, a 30/1995 (VII. 25.) IKM rendelettel kiadott Kereskedelmi és Vendéglátóipari Biztonsági Szabályzatban előírtakon túl? Válasz:

- A munkaeszközök karbantartását, javítását a kezelési és a karbantartási utasítás előírásai szerinti rendben és gyakorisággal kell tervezni és végrehajtani..

- Helyes gyakorlatnak minősül, ha a munkáltató az üzemi és a technológiai területek - pl. konyhák, főző-, előkészítő helyiségek, tároló területek - használatára kidolgozza az üzemeltetési utasítást, amelyben meg lehet határozni a munkahelyi biztonság követelményeit, a rend és tisztaság megtartásának előírásait.
- A vegyszerek, veszélyes vegyi anyagok/keverékek felhasználásának, tárolásának és kezelésének szabályait a munkáltatónak egyértelműen meg kell határoznia.
- A munkáltató által hozott utasításokat minden munkavállaló számára hozzáférhető helyen kell tartani, tartalmát minden dolgozóval, felvételkor előzetesen, illetve időszakonként ismétlődő jelleggel ismertetni kell.

22. Mit kell tartalmaznia a veszélyes anyagokat használó munkavállalók, munkahelyi expozíciójára vonatkozó adatok nyilvántartásának?

Válasz:

Az Mvt. 63/A § szerint, a nyilvántartás tartalmazza:

- a) a munkavállaló nevét, születési helyét, idejét,
- b) az expozíciót okozó veszélyes anyag nevét,
- c) a munkavállaló napi, heti és éves expozíciós idejét,
- d) az expozíciós koncentráció mért adatait anyagonként.

23. Melyik jogszabály rendelkezik, a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről?

Válasz:

A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről, a **61/1999 (XII.**

1.) EüM rendelet rendelkezik.

24. Mely biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalókról vezet jegyzéket a munkáltató?

Válasz:

A munkáltató jegyzéket vezet azokról a munkavállalókról, akik a 3. vagy 4. csoportba tartozó biológiai tényezők kockázatának vannak kitéve, feltüntetve a végzett munka jellegét, a biológiai tényezőt, továbbá az expozícióval, balesetekkel és zavarokkal kapcsolatos adatokat.

25. Mely biológiai tényezők esetében kell megőrizni negyven évig, a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalókról vezetett jegyzéket?

Válasz:

A jegyzéket az utolsó ismert expozíciót követő negyven évig meg kell őrizni olyan biológiai tényezők esetében

- a) amelyekről ismeretes, hogy tartósan fennálló vagy latens fertőzéseket okozhatnak,
- b) amelyek által okozott megbetegedések a jelenlegi tudományos ismeretek szerint nem diagnosztizálhatók a betegség – rendszerint több évvel későbbi – kifejlődéséig,
- c) amelyek által okozott megbetegedés inkubációs ideje különösen hosszú,

- d) amelyek – megfelelő kezelés ellenére – hosszan tartó, visszatérő megbetegedést okozhatnak,
- e) amelyek súlyos késői hatással járó fertőzést okozhatnak.

5 Létesítésre vonatkozó követelmények

A **KVBSZ** alapján a kereskedelmi és vendéglátói tevékenységek esetén a létesítésre a következő általános szabályok vonatkoznak.

Hűtőberendezések, hűtőhelyiségek létesítésére vonatkozó előírások:

A hűtőhelyiségeket úgy kell kialakítani, hogy azok ajtaját belülről segédeszköz nélkül nyitni lehessen, ha azt kívülről bezárták. Ha a hűtőhelyiség belülről nyitható vészkijáráttal van ellátva, akkor az előző követelménytől el lehet tekinteni. Az ajtók belülről történő nyithatóságát naponta ellenőrizni kell.

A hűtőhelyiség belsejében elhelyezett világításkapcsolót és az ajtó zárszerkezetét fluoreszcens anyagból kialakított jelzőtáblával kell jelölni.

Ha a hűtőhelyiségekben a belső hőmérséklet -10 °C alatt van és alapterülete meghaladja a 20 m^2 -t, az elektromos hálózattal függetlenül működő vészjelző berendezéssel kell ellátni a hűtőhelyiséget. A hűtőkamrán kívül elhelyezett vészjelzőt olyan helyre kell elhelyezni, ahol folyamatosan tartózkodnak.

A beépített húshorgokat legalább 190 cm magasságban kell elhelyezni.

Önellenőrző kérdések

(Hűtőberendezések, hűtőhelyiségek létesítésére vonatkozó előírások)

1. Soroljon fel néhány, a hűtőberendezések, hűtőhelyiségek létesítésére vonatkozó általános előírást?

Válasz:

- A hűtőhelyiségeket úgy kell kialakítani, hogy azok ajtaját belülről segédeszköz nélkül nyitni lehessen, ha azt kívülről bezárták. Ettől el lehet tekinteni, ha a hűtőhelyiség belülről nyitható vészkijáráttal van ellátva.
- Az ajtók belülről történő nyithatóságát naponta ellenőrizni kell.
- A hűtőhelyiség belsejében elhelyezett világításkapcsolót és az ajtó zárszerkezetét fluoreszcens anyagból kialakított jelzőtáblával kell jelölni.
- Ha a hűtőhelyiségekben a belső hőmérséklet -10 °C alatt van és alapterülete meghaladja a 20 m^2 -t, az elektromos hálózattal függetlenül működő vészjelző berendezéssel kell ellátni a hűtőhelyiséget.
- A hűtőkamrán kívül elhelyezett vészjelzőt olyan helyre kell elhelyezni, ahol folyamatosan tartózkodnak.
- A beépített húshorgokat legalább 190 cm magasságban kell elhelyezni.

6 A munkaeszközökkel és munkahellyel kapcsolatos követelmények

A munkaeszközökkel és munkahelyekkel kapcsolatos követelményeket a **KVBSZ** szabályozza, ezek az általános követelmények mellett a speciális munkaeszközökre, munkahelyekre is kiterjednek a következők szerint.

6.1 Általános követelmények

Csak olyan munkaeszközöket szabad használni, amelyek a munkavállalók részére védelmet biztosítanak a munkaeszköz részeinek mozgásából adódó, illetve a felhasznált alapanyag hatásai ellen.

A munkaeszközt úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy azok az elvárható igénybevételeknek, higiénés előírásoknak megfeleljen, kezelésükhöz elegendő tér álljon rendelkezésre.

A munkaeszközöket úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy a karbantartási, tisztítási műveleteket könnyen és veszélymentesen lehessen rajtuk elvégezni.

Az akaratlan elmozdulás ellen a munkaeszközöket biztosítani kell, a munkavégzés teljes időtartama alatt megfelelően állékonyak, eldőlés ellen biztosítottak legyenek.

A felhajtható részekkel kialakított munkaeszközöket visszahúzás, leesés ellen biztosítottan kell kialakítani.

A munkaeszközök működtető kapcsolóit jól látható jelekkel és/vagy feliratokkal kell ellátni, úgy, hogy egyértelmű utalást adjanak a kezelő elem funkciójára. A munkaeszközön elhelyezett feliratnak, jelzésnek tartós kivitelűnek, és a munkavállaló által értett nyelvűnek kell lennie.

Azokat a munkaeszközöket, amelyek a talajszintről nem kezelhetők biztonságosan, olyan fellépővel/dobogóval/emelvénnel kell ellátni, amely az elmozdulás ellen biztosítva van, felülete egyenletes, botlás és csúszásmentes.

Billenthető edényzeten kiöntő csúcsot kell kialakítani, a billenést önzáró berendezéssel kell biztosítani.

A nyitott főző és olvasztó edények felett gáz, gőzgyűjtő ernyővel és elvezető-kürtővel ellátott elszívó berendezést kell biztosítani.

Az edényzet fedelének felnyitásához emelő berendezést, vagy kézi segédeszközt kell biztosítani a forrázásveszélyt ki kell küszöbölni.

Az emelő berendezéssel felnyitott edényzet fedelét visszacsapódás ellen megfelelő záródó szerkezettel biztosítani kell.

A főzőüst leeresztő szelepét az akaratlan kinyílás és nyitás ellen védeni kell.

Az elektromos működésű főző-sütő berendezés bekapcsolt állapotát jelezni kell jelzőfényvel.

A propán-bután gázpalackot csak a vonatkozó szabványban szereplők szerint szabad kezelni és tárolni.

A gázpalack más hőfejlesztő berendezéstől legalább 1,5 méterre, fogyasztó készüléktől 1,3 méterre legyen, hőmérséklete nem lehet 40 °C-nál nagyobb.

6.2 Létrák, fellépők, többcélú- és pódiumlétrák

Csak olyan, fémből készült egy-, illetve többrészes összecsatolható létrát, fellépőt, pódiumlétrát szabad használni, amely bepattanó könyök vagy más rögzítéssel, elcsúszás elleni védelemmel ellátott talppal készült, és sem a létra foka, sem egyéb része nincs meggörbülve.

Görgővel, kerékkel ellátott létrát, fellépőt, pódiumlétrát csak elmozdulás ellen rögzített, illetve biztosított állapotban szabad használni.

6.3 Egyes speciális munkahelyek kialakításának követelményei

6.3.1 Pénztárfülkékre vonatkozó előírások

A pénztárfülkét úgy kell kialakítani, hogy abban a dolgozó biztonságosan, kényelmesen, ergonómiai szempontok figyelembevételével kialakított, fizikai méretének megfelelően beállított, háttámlával ellátott székről végezhesse munkáját. A kinyitott pénztárfióktól legalább 30 cm távolságra helyezkedjen el, megfelelő rálátása legyen a pénztárgép kezelő elemeire, kijelzőre, pénzgyűjtő fiókra.

A pénztárfülkét úgy kell elhelyezni, hogy a dolgozót az ajtók közelében ne érje hideghatás.

A pénztár felett lévő árutároló polc alsó éle nem érheti el a padozattól mérve a 190 cm-t.

A pénztárnál az áruszállító szalagot úgy kell kialakítani, hogy az áru ráhelyezése ne eredményezze a munkavállaló egyoldalú terhelését és a lehető legkevesebb energiát igényelje.

Hidegpaddal helyiségben a pénztárfülke alját hőszigetelő anyagból készült burkolattal kell ellátni.

6.3.2 Eladóterekre vonatkozó előírások

Az eladóterekben a kiszolgáló folyosókat olyan szélesre kell kialakítani, hogy a munkavállaló tevékenységét kényelmesen tudja végezni. A kiszolgáló folyosó szélességének minimálisan 120 cm-nek kell lenni. Amennyiben gép kezelőeleme, alkatrésze vagy vezeték, illetve bármilyen más létesítmény a kiszolgáló folyosóba beleér vagy belenyúlik, mozgó gép alkatrésze időlegesen működtetés közben a kiszolgáló folyosóba belenyúlik, a 120 cm oldaltávolságot ennek figyelembevételével kell kialakítani.

Vezetékeket, csöveket úgy kell elhelyezni és rögzíteni, hogy ne érjenek bele a kiszolgáló folyosóba.

Árupolcokat feldőlés, felborulás ellen rögzíteni kell.

Azokat az árupolcokat, amelyeket megközelíteni támasztó-, tolólétrával lehetséges, felső élüknél a falhoz kell rögzíteni.

Az árupolcok között a közlekedéshez, az áru fel-, illetve levételéhez szükséges teret biztosítani kell. Ennek mérete minimálisan az árupolc magasságának kéttizede plusz 60 cm, de nem lehet kevesebb 120 cm-nél.

Az árufelvonó, az áru fel-, leadóhelye előtt legalább 2x2 m szabad területet kell biztosítani. E területet a padozaton jelölni kell és ezen belül anyagot még átmenetileg sem szabad elhelyezni, illetve tárolni.

Az árufelvonó, illetve szállítószalag kialakítása olyan legyen, hogy az ott munkát végzőket védje az esetleg visszahulló áru által okozott sérülésektől. A fogadó oldalon az áru fogadására megfelelő helyet kell kiképezni.

A szállítószalagot úgy kell kialakítani, hogy annak mindkét végén jelzőberendezés legyen, amely egyfelől biztosítja az árumozgatás megkezdése előtt a szükséges figyelemfelhívó hangjelzés adásának lehetőségét, továbbá veszély esetén mindkét oldalról azonnal leállítható legyen.

Ha a szállítószalag úgy van kialakítva, hogy közvetlenül rögzített részhez csatlakozik, akkor legalább 12 cm távolságot kell biztosítani a két rész között, ha a kéz, illetve a láb behúzásának veszélye fennáll. Ez utóbbi esetben szükséges műszaki védelem kialakítása.

A szintek között elhelyezett szállítószalag vagy csúszda felső végét úgy kell kialakítani, hogy személyek, áruk akaratlan beesése ellen 1 m magas korláttal – amely térd- és lábmagasságban elhelyezett keresztartóval van kiegészítve –, vagy más ezzel egyenértékű megoldással legyen védve.

Szőnyeget csak úgy szabad elhelyezni, hogy elcsúszást, illetve botlást ne okozzon.

Lépcsőn elhelyezett szőnyeget lépcsőfokonként feszítő szerkezettel vagy felragasztással kell rögzíteni.

Önellenőrző kérdések

(A munkaeszközökkel és munkahellyel kapcsolatos követelmények)

- 1. Melyik jogszabály tartalmazza a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Biztonsági Szabályzatot (KVBSZ)?**

Válasz:

A 30/1995 (VII. 25.) IKM rendelet.

- 2. Soroljon fel néhányat, a KVBSZ hatálya alá tartozó munkaeszközökre és munkahelyekre vonatkozó általános követelmények közül!**

Válasz:

Általános követelmények:

- Csak olyan munkaeszközöket szabad használni, amelyek a munkavállalók részére védelmet biztosítanak a munkaeszköz részeinek mozgásából adódó, illetve a felhasznált alapanyag hatásai ellen.
- A munkaeszközöket úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy azok az elvárható igénybevételeknek, higiénés előírásoknak megfeleljenek, kezelésükhöz elegendő tér álljon rendelkezésre.
- A munkaeszközöket úgy kell kialakítani és elhelyezni, hogy a karbantartási, tisztítási műveleteket könnyen és veszélymentesen lehessen rajtuk elvégezni.
- Az akaratlan elmozdulás ellen a munkaeszközöket biztosítani kell, a munkavégzés teljes időtartama alatt megfelelően állékonynak, eldőlés ellen biztosítottak legyenek.
- A felhajtható részekkel kialakított munkaeszközöket visszahúzás, leesés ellen biztosítottan kell kialakítani.
- A munkaeszközök működtető kapcsolóit jól látható jelekkel és/vagy feliratokkal kell ellátni, úgy, hogy egyértelmű utalást adjanak a kezelő elem funkciójára.
- A munkaeszközön elhelyezett feliratnak, jelzésnek tartós kivitelűnek, és a munkavállaló által értett nyelvűnek kell lennie.

- Azokat a munkaeszközöket, amelyek a talajszintről nem kezelhetők biztonságosan, olyan fellépővel/dobogóval/emelvénnyel kell ellátni, amely az elmozdulás ellen biztosítva van, felülete egyenletes, botlás és csúszásmentes.
- Billenthető edényzeten, kiöntő csúcsot kell kialakítani, a billenést önzáró berendezéssel kell biztosítani.
- A nyitott főző és olvasztó edények felett gáz, gőzgyűjtő ernyővel és elvezető-kürtővel ellátott elszívó berendezést kell biztosítani.
- Az edényzet fedelének felnyitásához emelő berendezést, vagy kézi segédeszközt kell biztosítani a forrázás veszélyét ki kell küszöbölni.
- Az emelő berendezéssel felnyitott edényzet fedelét visszacsapódás ellen megfelelő záródó szerkezettel biztosítani kell.
- A főzőüst leeresztő szelepét az akaratlan kinyílás és nyitás ellen védeni kell.
- Az elektromos működésű főző-sütő berendezés bekapcsolt állapotát jelezni kell jelzőfény-nyel.
- A propán-bután gázpalackot csak a vonatkozó szabványban szereplők szerint szabad kezelni és tárolni.
- A gázpalack más hőfejlesztő berendezéstől legalább 1,5 méterre, fogyasztó készüléktől 1,3 méterre legyen, hőmérséklete nem lehet 40 °C-nál nagyobb.

3. Soroljon fel néhányat, a KVBSZ hatálya alá tartozó létrákra, fellépőkre, többcélú- és pódiumlétrákra vonatkozó általános követelmények közül!

Válasz:

- Csak olyan, fémből készült egy-, illetve többrészes összecsatolható létrát, fellépőt, pódiumlétrát szabad használni, amely bepattanó könyök vagy más rögzítéssel, elcsúszás elleni védelemmel ellátott talppal készült, és sem a létra foka, sem egyéb része nincs meggöngyölve.
- Görgővel, kerékkel ellátott létrát, fellépőt, pódiumlétrát csak elmozdulás ellen rögzített, illetve biztosított állapotban szabad használni.

4. Soroljon fel néhányat a pénztárfülkékre, mint speciális munkahelyekre vonatkozó előírások közül!

Válasz:

Pénztárfülkékre vonatkozó előírások

- A pénztárfülkét úgy kell kialakítani, hogy abban a dolgozó biztonságosan, kényelmesen, ergonómiai szempontok figyelembevételével kialakított, fizikai méretének megfelelően beállított, háttámlával ellátott székről végezhesse munkáját.
- A kinyitott pénztárfióktól legalább 30 cm távolságra helyezkedjen el a dolgozó, megfelelő rálátása legyen a pénztárgép kezelő elemeire, kijelzőre, pénzgyűjtő fiókra.
- A pénztárfülkét úgy kell elhelyezni, hogy a dolgozót az ajtók közelében ne érje hideghatás.
- A pénztár felett lévő árutároló polc alsó éle nem érheti el a padozattól mérve a 190 cm-t.
- A pénztárnál az áruszállító szalagot úgy kell kialakítani, hogy az áru ráhelyezése ne eredményezze a munkavállaló egyoldalú terhelését és a lehető legkevesebb energiát igényelje.
- Hidegpaddal helyiségben a pénztárfülke alját hőszigetelő anyagból készült burkolattal kell ellátni.

5. Soroljon fel néhányat az eladóterekre, mint speciális munkahelyekre vonatkozó előírások közül!

Válasz:

Eladóterekre vonatkozó előírások

- Az eladóterekben a kiszolgáló folyosókat olyan szélesre kell kialakítani, hogy a munkavállaló tevékenységét kényelmesen tudja végezni.
- A kiszolgáló folyosó szélességének minimálisan 120 cm-nek kell lenni.
- Amennyiben gép kezelőeleme, alkatrésze vagy vezeték, illetve bármilyen más létesítmény a kiszolgáló folyosóba beleér vagy belenyúlik, mozgó gép alkatrésze időlegesen működtetés közben a kiszolgáló folyosóba belenyúlik, a 120 cm oldaltávolságot ennek figyelembevételével kell kialakítani.
- Vezetékeket, csöveket úgy kell elhelyezni és rögzíteni, hogy ne érjenek bele a kiszolgáló folyosóba.
- Árupolcokat feldőlés, felborulás ellen rögzíteni kell.
- Azokat az árupolcokat, amelyeket megközelíteni támasztó-, tolólétrával lehetséges, felső élüknél a falhoz kell rögzíteni.
- Az árupolcok között a közlekedéshez, az áru fel-, illetve levételéhez szükséges teret biztosítani kell. Ennek mérete minimálisan az árupolc magasságának kéttizede plusz 60 cm, de nem lehet kevesebb 120 cm-nél.
- Az árufelvonó, az áru fel-, leadóhelye előtt legalább 2x2 m szabad területet kell biztosítani. E területet a padozaton jelölni kell és ezen belül anyagot még átmenetileg sem szabad elhelyezni, illetve tárolni.
- Az árufelvonó, illetve szállítószalag kialakítása olyan legyen, hogy az ott munkát végzőket védje az esetleg visszahulló áru által okozott sérülésektől. A fogadó oldalon az áru fogadására megfelelő helyet kell kiképezni.
- A szállítószalagot úgy kell kialakítani, hogy annak mindkét végén jelzőberendezés legyen, amely egyfelől biztosítja az árumozgatás megkezdése előtt a szükséges figyelemfelhívó hangjelzés adásának lehetőségét, továbbá veszély esetén mindkét oldalról azonnal leállítható legyen.
- Ha a szállítószalag úgy van kialakítva, hogy közvetlenül rögzített részhez csatlakozik, akkor legalább 12 cm távolságot kell biztosítani a két rész között, ha a kéz, illetve a láb behúzásának veszélye fennáll. Ez utóbbi esetben szükséges műszaki védelem kialakítása.
- A szintek között elhelyezett szállítószalag vagy csúszda felső végét úgy kell kialakítani, hogy személyek, áruk akaratlan beesése ellen 1 m magas korláttal – amely térd- és lábmagasságban elhelyezett keresztartóval van kiegészítve -, vagy más ezzel egyenértékű megoldással legyen védve.
- Szőnyeget csak úgy szabad elhelyezni, hogy elcsúszást, illetve botlást ne okozzon.
- Lépcsőn elhelyezett szőnyeget lépcsőfokokként feszítő szerkezettel vagy felragasztással kell rögzíteni.

7 Munkavégzésre vonatkozó előírások

A KVBSZ a munkavégzésre vonatkozó követelményeket is megfogalmaz a kereskedelmi és vendéglátóipari tevékenységek során. Az alábbiakban ezek kerülnek bemutatásra.

7.1 Általános követelmények

Munkát végezni csak kipihent, alkohol- és más a munkavégzés biztonságát befolyásoló szer hatásától mentes állapotban szabad.

A munkáltatónak a munka megkezdésekor meg kell győződnie arról, hogy a munkavállaló munkavégzésre alkalmas állapotban van.

A munka megkezdésekor és a munkavégzés ideje alatt ellenőrizni kell, hogy a munkahely, munkaeszköz és az alkalmazott technológia kielégíti-e az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés feltételeit, illetve a higiénés követelményeket.

Gondoskodni kell a munkavégzés megszervezéséről, a szükséges munkaeszközökről, a kollektív és egyéni védőeszközök megfelelő mennyiségben való biztosításáról.

Gép és gépi berendezés belső terébe nyúlni, ott bármilyen munkát végezni csak a hajtómotor kikapcsolása, a forgó-, mozgó alkatrészek leállítása és hálózatról történt leválasztása után szabad.

Javítás, karbantartás, illesztés, tisztítás stb. időtartama alatt a gép vagy a gépi berendezés kapcsolójánál a bekapcsolást megtiltó, biztonságosan rögzített feliratot kell helyezni.

Gépet, gépalkatrészt tisztítani, karbantartani csak biztonságos kézi eszközzel, szerszámmal szabad.

Amennyiben a gép, berendezés üzemeltetése közben kézi segédeszközt kell használni, a kötelezettségre felhívó táblát a gép, vagy gépi berendezés közelében, jól láthatóan ki kell függeszteni. Bármilyen meghibásodás esetén, amelynek megjavítására a munkavállaló nincs feljogosítva, a gépet azonnal üzemről kivonni kell helyezni és a megjavítás érdekében szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

Gépet, gépi berendezést csak az javíthat, akit erre kiképeztek és felhatalmaztak.

7.2 Vendéglátóipari gépek, berendezések, eszközök és anyagok kezelésére, használatára vonatkozó előírások

Nyomás alatt lévő főzőüstből az ürítést csak a belső nyomás megszüntetése után és fokozatosan szabad megkezdni.

Kiöntéskor a kiöntő csúccsal szemben elhelyezkedni tilos! Kiöntést csak fokozatosan szabad végezni.

Buktatóteknőt akaratlan lebillenés ellen biztosítani kell.

Edények fedőjét kézi leemeléskor a test felé húzva kell felemelni.

Gáz- és olajüzemű berendezéseket begyűjtani csak a berendezés környezete és az égéstermék elvezető csatornák átszellőztetése után szabad megkezdni.

Gázcsapot lánggal történő begyűjtáskor csak akkor szabad megnyitni, ha a szükséges gyújtóeszköz égő állapotban a begyűjtás helyén van.

Begyűjtani csak a gázláng várható visszacsapódásának irányától oldalt állva szabad a gázcsapot.

Főzőberendezést fűtésre használni tilos!

Csak hibátlan felületű tűzhelyet szabad üzemeltetni.

Tűz- és robbanásveszélyes anyaggal átitatott ronggyal vagy más eszközzel tüzelő- és fűtőberendezést begyűjtani, valamint tisztítani tilos!

Elektromos fűtésű hűspárolót vízzel feltölteni és utántölteni csak a berendezés áramtalanítása után szabad.

Konzervet csak konzervnyitóval szabad felbontani. Gépi működtetésű konzervnyitónál biztosítani kell a konzerv leesés, illetve feldőlés elleni védelmét.

Zsiradékot vagy más gyúlékony anyagot a tűzhely felett vagy annak közelében egyik edényből a másikba átönteni tilos!

Forró edények megfogásához, sütőberendezések forró lemezeinek és rácsainak elszedéséhez e célra kialakított segédeszközt és fogóruhát kell használni.

Főzőedényből hentesárut csak hosszúnyelű fa, vagy műanyag csipesszel vagy villával szabad kiemelni.

Forró folyadék keveréséhez vagy forró zsíradékba történő mártogatáshoz, sütéshez hosszú nyelű villát, fogót kell használni.

Forró folyadékot tartalmazó edényről, annak a tűzhelyről való leemelése előtt – a benne lévő étel láthatósága érdekében – a fedőt le kell venni úgy, hogy a kicsapó gőz a munkavállalót ne érje. Ennek érdekében megfelelő segédeszközt kell használni.

Forró étellel vagy folyadékkal telt fedetlen edény, vagy üst fölé hajolni vagy felette átnyúlani tilos!

Zsírolvasztást csak száraz edényben szabad megkezdeni.

Húst vagy hússzeleteket a testtel ellentétes irányú mozdulatokkal kell a zsírba helyezni.

Forró zsíraddal, vagy folyadékkal telt edényt munkaasztalra, illetve tűzhelyre csak teljes alapfelületével szabad elhelyezni.

Folyadékban vagy folyékony anyag keletkezésével járó étel sütésekor az ilyen ételt tartalmazó edényt a sütőberendezésbe, mellmagasságnál feljebb elhelyezni nem lehet.

Forró anyagot tartalmazó edényt a padlóra helyezni tilos!

Ha a tűzhely körül egyidejűleg többen is dolgoznak, munkájukat össze kell hangolni.

Ételkészítésre csak jól rögzített fülekkel, illetve nyelekkel ellátott edényeket szabad használni.

Főzőedényt és munkaeszközt használatuk után eredeti tároló helyükre vissza kell helyezni.

Tíz liternél nagyobb űrtartalmú, meleg vagy forró étellel, folyadékkal telt edényt egy személynek emelni, illetve vinni nem szabad.

Hús liter feletti űrtartalmú teli edényt a tűzhelyről csak emelő berendezéssel szabad leemelni. Ennek hiánya esetén tartalmát kisebb űrtartalmú edénybe kell átmerni.

Azt az edényt, amelyet kézzel mozgatnak, forró étellel vagy folyadékkal csak űrtartalmának 3/4 részéig szabad megtölteni.

Forró ételt tartalmazó edényeket az e célra kijelölt, a közlekedési úttól elválasztott helyen is csak tároló számolyon szabad tárolni.

Forró ételt tartalmazó edény, kézi szállítása előtt meg kell győződni arról, hogy a szállítási útvonal szabad, csúszásmentes.

Lépcsőn forró ételt – az adagoltakat kivéve – csak légmentesen zárt edényben szabad szállítani.

Az egyetemes konyhagépre segédgépet felhelyezni vagy levenni csak a hálózati kapcsoló kikapcsolása és hálózatról történt leválasztása után szabad.

Az egyetemes konyhagép működtetése során a segédgépbe szorult alapanyagot csak a hálózati kapcsoló kikapcsolása és a gép hálózatról történt leválasztása után szabad eltávolítani.

Egyetemes konyhagépnél a szeletelő, vágó, reszelő segédgépek használata előtt meg kell győződni arról, hogy az élvédő, a védőrács elzárja a forgó, mozgó éles kések környezetét, és így azt akaratlanul sem lehet megérinteni.

A dagasztógép csészéjének billentése előtt a gép működését kikapcsolással kell megszüntetni.

Hússzövő gépbe beszorult csontot csak a gép kikapcsolása és a hálózatról történő leválasztása után szabad eltávolítani.

Burgonyahámzó gép szennyvíz kivezetőjét tisztítani, dugulást elhárítani csak annak kikapcsolása és hálózatról történt leválasztása után szabad.

Helytelen gyakorlat - hiányos védőburkolattal rendelkező dagasztógép

Duplafalú főzőüstök szelepeinek megfelelő működését a munka megkezdése előtt ellenőrizni kell. A ráakódott ételt, zsíradékot rendszeresen, de legalább kétnaponta el kell távolítani.

Főzőüst túlnyomása alatt a szelepekhez nyúlni tilos!

A főzőüst belső túlnyomását, a belső hőmérsékletét és a szükséges folyadékszintet jelző műszereket a munka végzése alatt folyamatosan figyelemmel kell kísérni.

A duplafalú főzőüst szerelvényeinek használhatóságát, biztonságos állapotát a munka megkezdése előtt ellenőrizni kell.

A nyomás alatt lévő főzőüstből az ürítést csak a belső túlnyomás megszüntetése után, és csak folyamatosan szabad megkezdni.

Főzőzsámolyok háromoldali megközelíthetőségét biztosítani kell. A zsámolyok előtt legalább 2 m² kezelőteret kell biztosítani.

Tőkehús csontozását csak bontóasztalon vagy bontóállványon szabad végezni. A bontóasztal sima felületű, 80–90 cm magasságú legyen.

A hústőke sima, hézagmentes legyen. Kopása esetén az utángyalulásról gondoskodni kell. A hústőke és a hozzá legközelebb eső egyéb berendezés között legalább 80 cm távolságot kell biztosítani.

Húst csak elmozdulás, eldőlés ellen biztosított állványon, illetve lazulásmentes rénvasra vagy horogra szabad felakasztani, amelynek magassága legalább 190 cm.

Kézihorgot húsba akasztásnál a testtel ellentétes irányba kell fordítani.

Hús bontásához, csontozásához csak olyan kést szabad használni, amelynek nyelén a kéz védelmére kialakított élvédő van kiképezve a markolaton.

Hús feldolgozásakor a vágás iránya az emberi testtel ellentétes legyen.

Hústőken vagy bontóasztalon elhelyezett húson kést nem szabad hagyni.

Nyers hús bontásához és csontozásához húsipari védőkötény és lánckesztyű használata kötelező.

Fenőacélt ütközőkarikával vagy ütköző felülettel kell ellátni.

Bárdot, kést, fenőacélt, illetve más kéziszerszámot csak az erre kijelölt helyen szabad tárolni.

Közlekedésnél a kés vagy villa hegyét a föld felé kell tartani. Ezek átadásánál ügyelni kell arra, hogy az átadás a nyél kézbeadásával történjen.

Henteskést csak tokban lehet szállítani.

Fagyasztott húsok, illetve csontok darabolását kézzel vagy csontfűrészgép segítségével kell elvégezni. A darabolandó árut a rögzített csontfűrészben kell mozgatni.

Csontozó szalagfűrész használata előtt meg kell győződni arról, hogy az előtolókar és a védőburkolat megfelelően működik, a védőburkolat és a motor kényszerkapcsolatban van.

Körfűrészszel történő darabolásnál kézi szorítót kell használni.

Halat bontani, filézni rögzített vágódeszkán kell.

Tőkhántoláshoz hántolókéss, belezéséhez kaparókanál használata, továbbá kézi felezéshez lánckötény viselése kötelező.

Tökgyalogép használata során tilos a tököt kézzel megfogni és továbbítani! A legyalult tököt csak legalább 60 cm hosszúságú kotrófával szabad elhúzni.

Sör lefejtését csak ép hordók esetében szabad megkezdeni.

Sör lefejtésénél csak hibátlan lefejtőt szabad használni, amelyet használat előtt ellenőrizni kell.

A lefejtőfej beütésekor nem szabad föléje hajolni.

Mosogatás előtt meg kell győződni az edények, evőeszközök, üvegáruk épségéről.

Mosogatómedence alá gumi- vagy műanyaglapot kell helyezni, amelyet tisztán kell tartani.

Sérült edényeket, tányérokat, üvegárut, evőeszközt használni tilos!

A mosogatóban úgy kell az edényeket elhelyezni, hogy azok ne csússzanak és ne dőljenek el.

Mosogatóba csak annyi edényt szabad rakni, amely a biztonságos munkavégzést nem befolyásolja.

Mosogatás és tárolás során üvegpoharakat egymásba helyezni tilos!

Késeket, villákat, bárdokat úgy kell a mosogatóba helyezni, hogy hegyük egy irányba álljon és tompa végük legyen a kéz felé. Késeket és egyéb szerszámokat csak külön-külön, egyenként szabad elmosni.

Az edények szennyeződését csak e célra gyártott kefe, seprű, vagy gumikaparó segítségével szabad eltávolítani.

Mosogatógép vagy mosogató segédgép alkalmazásánál csak a kezelési utasításban rögzítettek szerint szabad elhelyezni a mosogatandó tárgyakat.

7.3 Takarításra vonatkozó követelmények

Tisztításra, fertőtlenítésre kizárólag az országos tisztifőorvos által minősített, engedélyezett tisztító, fertőtlenítő szerek használhatók fel.

A tisztító-, fertőtlenítő szereket eredeti csomagolásban, felirattal ellátva, külön helyiségben (fülkében) kell tárolni.

Háztartási porszívó porzsákjának cseréjét csak a készülék csatlakozó zsinór fali aljzatból történt kihú-zása után szabad elvégezni.

Porszívót tilos törött vagy hiányos burkolattal használni!

Padozat nedves kezelését csak a nedvesen tisztító készülékre vonatkozó előírásoknak megfelelő be-rendezéssel szabad végezni.

Vasalót hőszigetelt alátétre helyezve szabad a vasalás ideje alatt tárolni. Vasalót hálózatra kapcsolt állapotban tilos felügyelet nélkül hagyni! Vasalót csak e célra kijelölt helyen szabad használni.

Felmelegedett lámpaburát, izzót vizes ronggyal tisztítani tilos!

Nyílászárók tisztításakor biztosítani kell, hogy

- a munka elvégzéséhez megfelelő tér álljon rendelkezésre,
- ajtó-, illetve ablakszárnyak akaratlan becsukódása, illetve kinyílása ellen rögzítve legyen, függetlenül attól, hogy vízszintes vagy függőleges tengelyű.
- Üvegfelületek tisztítása előtt meg kell győződni arról, hogy repedés nincs-e a tisztítandó fe-lületen.

Csak olyan nyílászáró tisztítását szabad megkezdeni, amelyek csuklópántjai és üvegfelülete megfele-lően épek.

Külső üvegfelület a helyiség belsejéből csak akkor tisztítható, ha az kihajolás nélkül, biztonságosan elérhető.

Amennyiben a helyiségből nem lehet az üvegfelületet megtisztítani, akkor a munkát végző személyt testhevederzettel kell ellátni, amelyet a helyiség belsejében oly módon kell rögzíteni, hogy az esetleg kizuhanó személy súlyát a rögzítés biztosan viselni tudja és így becsatolt testhevederzettel léphet ki a párkányra.

Teljes testhevederzet kötélzete nem rögzíthető az ablak keretéhez vagy összekötő elemhez.

Ha az előbbiek szerint az ablak, illetve nyílászáró külső felülete nem tisztítható, akkor csak alpintech-nikai módszerrel vagy e célra készített berendezésből végezhető el a tisztítás.

A nyílászáró tisztítását csak megfelelő kétágú, többcélú-, vagy pódiumlétra, illetve fellépőről szabad végezni. Az előbbieket helyett asztalból, székből, ládából összeállított állványról a munkavégzés tilos!

A tisztítási műveletek során használt tisztító palackokból eltávozó permet szembe, légutakba ne kerüljön. E palackokat hőszigetelésnek kitett helyen tárolni tilos!

Kétrétegű, egyesített szárnyú vagy kétrétegű tisztító szárnyas ablakok tisztításakor a szükség szerinti alátámasztásról gondoskodni kell.

Szellőzőkkel ellátott ablakok tisztítását megelőzően a ventilátor csatlakozó villásdugóját a dugaszoló aljzatból ki kell húzni és a munkát csak a ventilátor lapátkereke forgásának befejeződése után szabad megkezdeni.

3 méternél magasabban lévő ablakszerkezetek tisztítását sem támasztó, sem kétágú létráról elvégezni nem szabad.

Az előző pontban meghatározott esetekben a munkavégzést hidraulikus vagy pneumatikus működtetésű emelőplatformmal vagy emelőkosárral kell elvégezni.

Konyhában, egyéb főzőhelyiségekben a műszakok befejezését követően – szükség esetén a műszak alatt is – takarítani kell.

Konyhaiipari gépeket, berendezéseket úgy kell tisztítani, hogy azokon élelmiszerek ne maradjanak.

Élelmiszerek készítésére, feldolgozására szolgáló helyiségeket, padozatot, falakat csak engedélyezett tisztítószeres oldattal szabad mosni.

A tisztító- és fertőtlenítő szerekkel kezelt berendezésekről a tisztító-, illetve fertőtlenítőszereket bő vízzel le kell mosni.

Konyhákban, illetve élelmiszer előállítására szolgáló más helyiségekben végzett javítást, karbantartást, átalakítást követően – az elvégzett munkát figyelembe véve – a helyiségek takarítását, berendezési, felszerelési tárgyak tisztítását, fertőtlenítését el kell végezni.

A takarítás során keletkezett hulladék és szemet gyűjtésére zárható, könnyen tisztítható és fertőtleníthető anyagból készült gyűjtőedényt kell használni. Az edényeket kiürítés után tisztítani és fertőtleníteni kell. A szerves és szervesetlen hulladékot elkülönítve kell tárolni.

Konyhákban a padozatra kerülő kiömlő folyadékot, zsíros ételmaradékot rögtön el kell távolítani.

Konyhák takarításánál meg kell határozni azokat az eszközöket, amelyek felmelegedett állapotuk miatt égési sérülést okozhatnak. A takarítást úgy kell elvégezni, hogy a berendezésekhez csak akkor nyúlunk, ha már kihűltek.

7.4 Kereskedelmi és szálláshely szolgáltatási tevékenységre vonatkozó követelmények

A **KVBSZ** hatálya alá tartozó tevékenységi körben végzett árumozgatás, szállítás, rakodás közben gyűrűt, karórát, nyakláncot viselni tilos!

Ládákat, csomagokat mindig úgy kell elhelyezni, hogy a fedelük felfelé legyen. Bontásukat mindig a fedélnél kezdjük.

Pántolt ládákat ládabontó igénybevételével kell felbontani. Szegezett ládák esetén a kiálló szögeket a helyszínen eltávolítjuk. Kiálló szöggel ládát, ládatetőt tárolni tilos! Pántokat, zárszalagokat, drótrámákat ezek bontása után azonnal össze kell hajtani és a munkahelyről eltávolítani.

Nagyméretű bútort, egyéb tárgyat csak e célra készült emelőhoroggal, szállítóhevederrel szabad mozgatni.

Amennyiben a beérkezett áru raktárba, illetve eladótérbe juttatásához csúszdát használnak, ez nem veszélyeztetheti a környezetében dolgozókat.

Ha az áru fennakad a csúszdán, akkor az indító szintről adott figyelmeztetés után gondoskodni kell, hogy a fogadósinten tartózkodó személy eltávolodjon a csúszdától és megfelelő segédeszközzel a csúszdán kívül állva kell megindítani az áru mozgását.

Személyeknek a csúszdán lemenni, lecsúszni, illetve felmászni tilos!

Szállítószalaggal végzett árumozgatás során a szállítószalag feladó végén legalább 1 x 1 méteres szabad területet kell biztosítani. A fogadósinten tartózkodó személyeknek úgy kell elhelyezkedni, hogy a szalagról leeső áru személyi sérülést ne okozhasson.

Ha a teljes pályaszakasz nem belátható, akkor a szállítószalagot indítani, illetve újraindítani csak hangjelzés adása után szabad.

Ha a csúszda és a szállítószalag feladó és/vagy leadó szintjén az ott munkát végzőkön kívül mások is tartózkodnak, illetve közlekednek, figyelmeztető táblát kell elhelyezni.

Szállítószalagot csak 18. életévét betöltött személy kezelhet.

A szállítószalag működése közben észlelt bármilyen hiba esetén azt azonnal le kell állítani és a hiba elhárításáig tilos üzemeltetni!

A bolti konténereket csak úgy szabad elhelyezni, hogy nem lógnak bele a közlekedési útba, két kerekével rögzített, és a benne lévő áru biztonságos kivételére lehetőség van.

Bolti konténert húzni tilos!

Bolti konténert mozgatni csak olyan helyen szabad, ahol a megfelelő szélességű közlekedési út a rendelkezésre áll és az út jól belátható. Ellenkező esetben irányító személy jelenléte és közreműködése kötelező.

Növényvédőszert csak a területileg illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala engedélyével lehet forgalmazni.

Növényvédőszerek árusítását, kezelését, jogszabályban meghatározott képesítésű személy végezheti.

Vegyszerek árusításával, raktározásával foglalkozó dolgozó csak alapos tisztálkodás után, és az arra kijelölt helyen étkezhet, illetve dohányozhat.

Vegyszerek kezeléséhez, kiméréséhez, hígításához, töltéséhez használt eszközöket más célra használni nem szabad, azokat feltűnő módon meg kell jelölni.

Vegyszert árusításra átvenni, raktározni, illetve árusítani csak akkor szabad, ha csomagolása az előírásoknak megfelelő, kellő szilárdságú, és az előírásoknak megfelelően felcímkézett.

A gépeket, berendezéseket a műszak megkezdése előtt meg kell vizsgálni és a hibás, veszélyes gép, berendezés üzemén kívül helyezésére intézkedni kell.

Őrlő gépet garat nélkül nem szabad üzemeltetni. Az anyag szabad folyását kézzel tilos segíteni! A gépet naponta meg kell tisztítani.

Sonka- és szalámiszeletelő gépnél a szeletelendő anyagot csak rögzítőszán segítségével szabad a körkéshez tolni.

A rögzítő részbe árut csak akkor lehet berakni, ha a gép kikapcsolt helyzetben van. A szeletelő körkés által elvágott részeket a körkéstől csak arra rendszeresített eszköz segítségével (sonkalapát) szabad eltávolítani. Az áru igazításánál a kézvédő és a kés közé benyúlni csak a gép kikapcsolt állapotában szabad.

Kenyérszeletelőt csak rögzített állapotban szabad használni.

A kenyérszeletelő vágókarját kinyitás után biztonságosan meg kell támasztani.

Kézi kenyérszeleteléshez fogazott pengéjű kenyérvágókést kell használni.

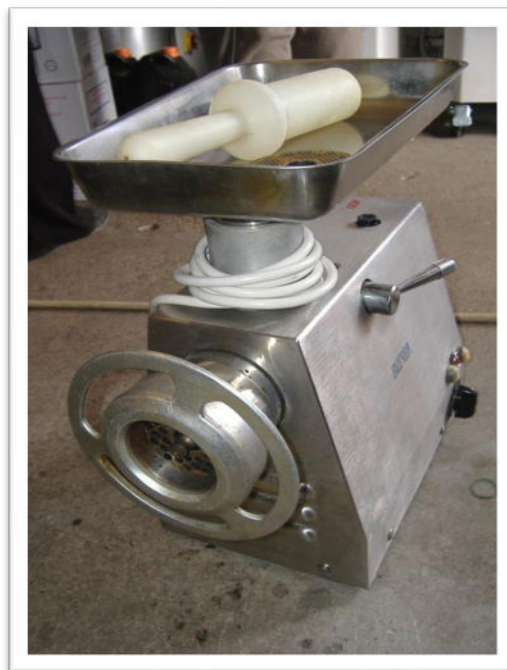
Kenyér-kettévágó gép kezelésénél a kéznek a vágandó áru végén, a védőrács előtt kell elhelyezkedni. A vágókart leengedni csak az áru biztonságos behelyezése után lehet.

Hússzövő gépet nyitott fedéllel üzemeltetni, az adagolóba működés közben benyúlni tilos! Rendellenes működés esetén beavatkozni csak leállítás után szabad.

Húsdarálót csak biztonságosan rögzített állapotban szabad használni olyan helyen, ahol a kezeléshez elegendő oldaltávolság áll rendelkezésre.

Húsdarálóba húst a gép tálcájáról csak tömőfa segítségével szabad adagolni.

Húsdarálót szétszedni, azon kést vagy tárcsát cserélni csak a gép hálózatról történt leválasztása után szabad.

Húsdaráló gép tömőfa segédeszközzel

Tojást tojásládában vagy kartondobozban 6 láda, tojástålcán 24 sor magasságig szabad tárolni. Ez utóbbi esetben 12 soronként biztonságos választólap alkalmazása kötelező.

Kávéfőző üzemeltetése közben a nyomásmérőt rendszeresen ellenőrizni kell. Ha a vízállás nem éri el az előírt szintet, vagy azt meghaladja, továbbá, ha a nyomás értékhatára a megengedettet meghaladja, a gépet ki kell kapcsolni.

A kávéfőző biztonsági szelepet fűvatással rendszeresen ellenőrizni kell. A nyomásmérő jelzését folyamatosan figyelemmel kell kísérni.

A kávéfőző gőzszelepet megnyitni csak akkor szabad, ha a kezelő úgy helyezkedett el, hogy a hirtelen kitóduló gőz sérülést nem okozhat.

Turmixgép működése közben az üvegtartót mozgatni, levenni, feltenni vagy a keverőpohárba nyúlni nem szabad. A gép motorját csak akkor szabad megindítani, ha a megtöltött tartályt a gépre ráhelyezték.

Illetéktelen személy a pénztárgépen javítást nem végezhet.

Mikrohullámú sütőt csak erre speciálisan kiképzett szakember javíthat. A készüléken átalakítást végezni tilos!

Kirakatüveget nyitni csak akkor szabad, ha annak működtető, illetve rögzítő szerkezete biztonságos állapotban van. A kinyitott kirakatot kitámasztó szerkezettel kell megtámasztani.

Kirakatot rendezni, abból árut kivenni vagy behelyezni csak biztonságot nem veszélyeztető körülmények megléte esetén szabad.

Dekorációt kirakatban, üzlethelyiségben, közlekedési utak felett úgy szabad elhelyezni, hogy az megfelelően rögzített és a járófelülettől legalább 220 cm magasan legyen.

Hűtőszekrény vagy hűtőpult leolvasztását a hálózatról történt leválasztás után szabad végezni. Vágó, fészítőeszközzel a jeget eltávolítani nem szabad.

Hűtőpult feltöltéséhez a munkát végző részére hideg elleni védelmet nyújtó egyéni védőeszközt kell biztosítani.

Asztalon konzervdobozok 0,7 m, tároló polcokon 0,40 m magasságig állíthatók egymásra. Konzervdobozok sorai közé közbetétet kell elhelyezni.

A termelő- és fogyasztóhelyiségeket elválasztó lengőajtókat átlátszó anyagból kell készíteni, vagy szemmagasságban átlátszó betéttel, valamint „jobbra közlekedj” felirattal kell ellátni.

Poharak és egyéb üvegtárgyak szállítására tálcákat kell használni.

Padlóburkoló anyagot mérő és levágó berendezés használatakor az anyagot eldőlés ellen biztosítani kell. A vágás befejezése után a vágókést eredeti helyzetébe vissza kell tolni és rögzíteni.

Körkéses szőnyegvágó szabásgép használatakor ellenőrizni kell a kézvédő meglétét, az elektromos vezetékek megfelelő állapotát.

Mérő-, címkézőgépet tisztítani csak a hálózatról történt leválasztás után szabad.

Vasalót csak nem éghető anyagra helyezve szabad tárolni.

Varrodában, szabásműhelyben és dekorációs részlegben munkát végzők részére kézen rögzíthető tűpárnát kell biztosítani.

Gombostűt szájba venni tilos!

Önellenőrző kérdések

(Munkavégzésre vonatkozó előírások)

1. Soroljon fel néhányat a KVBSZ hatálya alá tartozó, munkavégzésre vonatkozó általános követelmények közül!

Válasz:

Általános követelmények

- Munkát végezni csak kipihent, alkohol- és más a munkavégzés biztonságát befolyásoló szer hatásától mentes állapotban szabad.
- A munkáltatónak a munka megkezdésekor meg kell győződnie arról, hogy a munkavállaló munkavégzésre alkalmas állapotban van.
- A munka megkezdésekor és a munkavégzés ideje alatt ellenőrizni kell, hogy a munkahely, munkaeszköz és az alkalmazott technológia kielégíti-e az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés feltételeit, illetve a higiénés követelményeket.
- Gép és gépi berendezés belső terébe nyúlni, ott bármilyen munkát végezni csak a hajtómotor kikapcsolása, a forgó-, mozgó alkatrészek leállítása és hálózatról történt leválasztása után szabad.
- Javítás, karbantartás, illesztés, tisztítás stb. időtartama alatt a gép vagy a gépi berendezés kapcsolójánál a bekapcsolást megtiltó, biztonságosan rögzített feliratot kell helyezni.
- Gépet, gépalkatrészt tisztítani, karbantartani csak biztonságos kézi eszközzel, szerszámmal szabad.
- Amennyiben a gép, berendezés üzemeltetése közben kézi segédeszközt kell használni, a kötelezettségre felhívó táblát a gép, vagy gépi berendezés közelében, jól láthatóan ki kell függeszteni.
- Bármilyen meghibásodás esetén, amelynek megjavítására a munkavállaló nincs feljogosítva, a gépet azonnal üzemem kívül kell helyezni és a megjavítás érdekében szükséges intézkedéseket meg kell tenni.
- Gépet, gépi berendezést csak az javíthat, akit erre kiképeztek és felhatalmaztak.

2. Soroljon fel néhányat a KVBSZ hatálya alá tartozó, vendéglátóipari gépek, berendezések, eszközök és anyagok kezelésére, használatára vonatkozó általános előírások közül!

Válasz:

- Nyomás alatt lévő főzőüstből az ürítést csak a belső nyomás megszüntetése után és fokozatosan szabad megkezdeni.
- Kiöntéskor a kiöntő csúccsal szemben elhelyezkedni tilos!
- Buktatóteknőt akaratlan lebillenés ellen biztosítani kell.
- Gázcsapot, lánggal történő begyűjtáskor csak akkor szabad megnyitni, ha a szükséges gyújtóeszköz égő állapotban a begyűjtás helyén van.
- Főzőberendezést fűtésre használni tilos!
- Elektromos fűtésű hűspárolót vízzel feltölteni és utántölteni csak a berendezés áramtalanítása után szabad.
- Gépi működtetésű konzervnyitónál biztosítani kell a konzerv leesés, illetve feldőlés elleni védelmét.

- Zsiradékot vagy más gyúlékony anyagot a tűzhely felett vagy annak közelében egyik edényből a másikba átönteni tilos!
- Forró étellel vagy folyadékkal telt fedetlen edény, vagy üst fölé hajolni vagy felette átnyúlni tilos!
- Zsírolvasztást csak száraz edényben szabad megkezdeni.
- Húst vagy hússzeleteket a testtel ellentétes irányú mozdulatokkal kell a zsírba helyezni.
- Forró anyagot tartalmazó edényt a padlóra helyezni tilos!
- Tíz liternél nagyobb űrtartalmú, meleg vagy forró étellel, folyadékkal telt edényt egy személynek emelni, illetve vinni nem szabad.
- Hús liter feletti űrtartalmú teli edényt a tűzhelyről csak emelő berendezéssel szabad leemelni. Ennek hiánya esetén tartalmát kisebb űrtartalmú edénybe kell átmerni.
- Azt az edényt, amelyet kézzel mozgatnak, forró étellel vagy folyadékkal csak űrtartalmának 3/4 részéig szabad megtölteni.
- Forró ételt tartalmazó edényeket az e célra kijelölt, a közlekedési úttól elválasztott helyen is csak tároló zsámolyon szabad tárolni.
- Az egytetemes konyhagépre segédgépet felhelyezni vagy levenni csak a hálózati kapcsoló kikapcsolása és hálózatról történt leválasztása után szabad.
- Az egytetemes konyhagép működtetése során a segédgépbe szorult alapanyagot csak a hálózati kapcsoló kikapcsolása és a gép hálózatról történt leválasztása után szabad eltávolítani.
- Egytetemes konyhagépnél a szeletelő, vágó, reszelő segédgépek használata előtt meg kell győződni arról, hogy az élvédő, a védőrács elzárja a forgó, mozgó éles kések környezetét, és így azt akaratlanul sem lehet megérinteni.
- A dagasztógép csészéjének billentése előtt a gép működését kikapcsolással kell megszüntetni.
- Hússzövő gépbe beszorult csontot csak a gép kikapcsolása és a hálózatról történő leválasztása után szabad eltávolítani.
- Főzőüst túlnyomása alatt a szelepekhez nyúlni tilos!
- A főzőüst belső túlnyomását, a belső hőmérsékletét és a szükséges folyadékszintet jelző műszereket a munka végzése alatt folyamatosan figyelemmel kell kísérni.
- A duplafalú főzőüst szerelvényeinek használhatóságát, biztonságos állapotát a munka megkezdése előtt ellenőrizni kell.
- A nyomás alatt lévő főzőüstből az ürítést csak a belső túlnyomás megszüntetése után, és csak folyamatosan szabad megkezdeni.
- Főzőzsámolyok háromoldali megközelíthetőségét biztosítani kell. A zsámolyok előtt legalább 2 m² kezelőteret kell biztosítani.
- Húst csak elmozdulás, eldőlés ellen biztosított állványon, illetve lazulásmentes rénvasra vagy horogra szabad felakasztani, amelynek magassága legalább 190 cm.
- Kézi horgot húsba akasztásnál a testtel ellentétes irányba kell fordítani.
- Hústökén vagy bontóasztalon elhelyezett húson kést nem szabad hagyni.
- Nyers hús bontásához és csontozásához húsipari védőkötény és lánckesztyű használata kötelező.
- Fenőacélt ütközőkarikával vagy ütköző felülettel kell ellátni.
- Fagyasztott húsok, illetve csontok darabolását kézzel vagy csontfűrészgép segítségével kell elvégezni. A darabolandó árut a rögzített csontfűrészben kell mozgatni.

- Csontozó szalagfűrész használata előtt meg kell győződni arról, hogy az előtolókar és a védőburkolat megfelelően működik, a védőburkolat és a motor kényszerkapcsolatban van.
- Tökhántoláshoz hántolókéss, belezéséhez kaparókanál használata, továbbá kézi felezéshez lánckötény viselése kötelező.
- Tökgyalugép használata során tilos a tököt kézzel megfogni és továbbítani! A legyalult tököt csak legalább 60 cm hosszúságú kotrófával szabad elhúzni.
- Sör lefejtését csak ép hordók esetében szabad megkezdeni.
- Sör lefejtésénél csak hibátlan lefejtőt szabad használni, amelyet használat előtt ellenőrizni kell.
- Mosogatás előtt meg kell győződni az edények, evőeszközök, üvegáruk épségéről.
- Sérült edényeket, tányérokat, üvegárut, evőeszközt használni tilos!
- Mosogatóba csak annyi edényt szabad rakni, amely a biztonságos munkavégzést nem befolyásolja.
- Mosogatás és tárolás során üvegpoharakat egymásba helyezni tilos!
- Késeket, villákat, bárdokat úgy kell a mosogatóba helyezni, hogy hegyük egy irányba álljon, és tompa végük legyen a kéz felé. Késeket és egyéb szerszámokat csak külön-külön, egyenként szabad elmosni.
- Mosogatógép vagy mosogató segédgép alkalmazásánál csak a kezelési utasításban rögzítettek szerint szabad elhelyezni a mosogatandó tárgyakat.

3. Soroljon fel néhányat a KVBSZ hatálya alá tartozó, takarításra vonatkozó követelmények közül!

Válasz:

Takarításra vonatkozó követelmények

- Tisztításra, fertőtlenítésre kizárólag az országos tisztí főorvos által minősített, engedélyezett tisztító, fertőtlenítő szerek használhatók fel.
- A tisztító-, fertőtlenítő szereket eredeti csomagolásban, felirattal ellátva, külön helyiségben (fülkében) kell tárolni.
- Padozat nedves kezelését csak a nedvesen tisztító készülékre vonatkozó előírásoknak megfelelő berendezéssel szabad végezni.
- Vasalót hőszigetelt alátétre helyezve szabad a vasalás ideje alatt tárolni.
- Vasalót hálózatra kapcsolt állapotban tilos felügyelet nélkül hagyni!
- Felmelegedett lámpaburát, izzót vizes ronggyal tisztítani tilos!
- Csak olyan nyílászáró tisztítását szabad megkezdeni, amelyek csuklópántjai és üvegfelülete megfelelően épek.
- Külső üvegfelület a helyiség belsejéből csak akkor tisztítható, ha az kihajolás nélkül, biztonságosan elérhető.
- A tisztítási műveletek során használt tisztító palackokból eltávozó permet szembe, légutakba ne kerüljön. E palackokat hőszugárzásnak kitett helyen tárolni tilos!
- 3 méternél magasabban lévő ablakszerkezetek tisztítását sem támasztó, sem kétágú létráról elvégezni nem szabad.
- Konyhában, egyéb főzőhelyiségekben a műszakok befejezését követően – szükség esetén a műszak alatt is – takarítani kell.
- Konyhaiipari gépeket, berendezéseket úgy kell tisztítani, hogy azokon élelmiszerek ne maradjanak.

- Élelmiszerek készítésére, feldolgozására szolgáló helyiségeket, padozatot, falakat csak engedélyezett tisztítószeres oldattal szabad mosni.
- A tisztító- és fertőtlenítő szerekkel kezelt berendezésekről a tisztító-, illetve fertőtlenítőszerket bő vízzel le kell mosni.
- Konyhákban, illetve élelmiszer előállítására szolgáló más helyiségekben végzett javítást, karbantartást, átalakítást követően – az elvégzett munkát figyelembe véve – a helyiségek takarítását, berendezési, felszerelési tárgyak tisztítását, fertőtlenítését el kell végezni.
- A takarítás során keletkezett hulladék és szemet gyűjtésére zárható, könnyen tisztítható és fertőtleníthető anyagból készült gyűjtőedényt kell használni. Az edényeket kiürítés után tisztítani és fertőtleníteni kell. A szerves és szervetlen hulladékot elkülönítve kell tárolni.
- Konyhák takarításánál meg kell határozni azokat az eszközöket, amelyek felmelegedett állapotuk miatt égési sérülést okozhatnak. A takarítást úgy kell elvégezni, hogy a berendezésekhez csak akkor nyúljunk, ha már kihűltek.

4. Soroljon fel néhányat a KVBSZ hatálya alá tartozó, kereskedelmi és szálláshely szolgáltatási tevékenységre vonatkozó követelmények közül!

Válasz:

Kereskedelmi és szálláshely szolgáltatási tevékenységre vonatkozó követelmények

- A KVBSZ hatálya alá tartozó tevékenységi körben végzett árumozgatás, szállítás, rakodás közben gyűrűt, karórát, nyakláncot viselni tilos!
- Ládákat, csomagokat mindig úgy kell elhelyezni, hogy a fedelük felfelé legyen. Bontásukat mindig a fedélnél kezdjük.
- Pántolt ládákat ládabontó igénybevételével kell felbontani. Szegezett ládák esetén a kiálló szögeket a helyszínen eltávolítjuk. Kiálló szöggel ládát, ládatetőt tárolni tilos!
- Nagyméretű bútort, egyéb tárgyat csak e célra készült emelőhoroggal, szállítóhevederrel szabad mozgatni.
- Szállítószalaggal végzett árumozgatás során a szállítószalag feladó végén legalább 1 x 1 méteres szabad területet kell biztosítani. A fogadósinten tartózkodó személyeknek úgy kell elhelyezkedni, hogy a szalagról leeső áru személyi sérülést ne okozhasson.
- Ha a teljes pályaszakasz nem belátható, akkor a szállítószalagot indítani, illetve újraindítani csak hangjelzés adása után szabad.
- Szállítószalagot csak 18. életévét betöltött személy kezelhet.
- Bolti konténert húzni tilos!
- Növényvédőszer csak a területileg illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala engedélyével lehet forgalmazni.
- Őrlő gépet garat nélkül nem szabad üzemeltetni. Az anyag szabad folyását kézzel tilos segíteni! A gépet naponta meg kell tisztítani.
- Sonka- és szálami szeletelő gépnél a szeletelendő anyagot csak rögzítő szán segítségével szabad a körkéshez tolni.
- Kenyérszeletelőt csak rögzített állapotban szabad használni.
- A kenyérszeletelő vágókarját kinyitás után biztonságosan meg kell támasztani.
- Kézi kenyérszeleteléshez fogazott pengéjű kenyérvágókést kell használni.
- Húsdarálóba húst a gép tálcájáról csak tömőfa segítségével szabad adagolni.
- Húsdarálót szétszedni, azon kést vagy tárcsát cserélni csak a gép hálózatról történt leválasztása után szabad.

- A kávéfőző biztonsági szelepet fűvatással rendszeresen ellenőrizni kell. A nyomásmérő jelzését folyamatosan figyelemmel kell kísérni.
- A kávéfőző gőzszelepét megnyitni csak akkor szabad, ha a kezelő úgy helyezkedett el, hogy a hirtelen kitóduló gőz, sérülést nem okozhat.
- Turmixgép működése közben az üvegtartót mozgatni, levenni, feltenni vagy a keverőpo-hárba nyúlani nem szabad. A gép motorját csak akkor szabad megindítani, ha a megtöltött tartályt a gépre ráhelyezték.
- Mikrohullámú sütőt csak erre speciálisan kiképzett szakember javíthat. A készüléken átala-kítást végezni tilos!
- Hűtőszekrény vagy hűtőpult leolvasztását a hálózatról történt leválasztás után szabad vé-gezni. Vágó, fészítőeszközzel a jeget eltávolítani nem szabad.
- Hűtőpult feltöltéséhez a munkát végző részére hideg elleni védelmet nyújtó egyéni védő-eszközt kell biztosítani.
- A termelő- és fogyasztóhelyiségeket elválasztó lengőajtókat átlátszó anyagból kell készíte-ni, vagy szemmagasságban átlátszó betéttel, valamint „jobbra közlekedj” felirattal kell el-látni.
- Varrodában, szabásműhelyben és dekorációs részlegben munkát végzők részére kézen rögzíthető tűpárnát kell biztosítani.
- Gombostűt szájba venni tilos!

8 Anyagtárolásra, anyagmozgatásra, szállításra vonatkozó szabályok

8.1 Raktározás, tárolás

A tárolás és raktározás általános célja, hogy a lehető legkisebb helyen a lehető legnagyobb mennyiségű, tömegű anyagot, alkatrészt, árut lehessen elhelyezni rövidebb-hosszabb ideig.

A tárolás akkor a leghatékonyabb, ha az a legkisebb beruházással, a legcélszerűbb gépesítéssel és a legkisebb energiafelhasználással történik. A tárolás tervezése már meghatározza a biztonság fokát, de a szakszerű raktározás, üzemeltetés szempontjai sem szorulhatnak háttérbe.

Az általános raktározási gyakorlatban – az ömlesztett és folyékony, valamint a légnemű anyagokat is figyelembe véve – a tárolási célra kialakított létesítmények alapján raktárépületben, tárolón és tartályban való tárolási módokat különböztetünk meg.

A raktárépületek lehetnek hagyományos, magas vagy különleges kialakításúak, amelyek elsősorban darabáruk tárolására szolgálnak. A klimatikus hatásokra érzékeny ömlesztett anyagok egy részét (pl.: gabonafélék, műtrágyák) szintén raktárépületben tárolják.

A tárolókon – nyitott vagy fedett tárolóterületeken – a klimatikus viszonyokra kevésbé érzékeny darabárukat, vagy ömlesztett anyagokat tárolnak.

A hombárokban tárolják a klimatikus hatásokra érzékeny, apró szemcsés, vagy por alakú anyagokat.

A tartályok elsősorban folyékony és légnemű anyagok tárolására szolgálnak.

A tárolási módok megválasztását a tárolandó áru:

- megjelenési formája,
- sajátosságai,
- és mennyisége befolyásolja.

Megjelenési forma szerint lehetnek:

- darabáruk,
- ömlesztett anyagok,
- folyékony és légnemű anyagok.

A tároló állványok nélküli tárolás akkor valósítható meg, ha a különböző árufajtákból nagyobb mennyiségeket kell tárolni, és nem követelmény a rendszeres hozzáférhetőség.

A tárolási rendszert befolyásoló tényezők, a tárolt árukkal kapcsolatos jellemzők:

- alak,
- súly,
- méret,
- érzékenység mechanikus és klimatikus igénybevételekre,
- készlet nagyság,
- árufajták száma,
- az áru forgási sebessége.

A tároló berendezések és eszközök választéka: optimális tárolási rendszer csak megfelelő berendezés és eszközválaszték mellett alakítható ki. Az optimális tárolási rendszer kialakításához egyedi tervezésű és kivitelezésű tároló berendezéseket vagy eszközöket kell alkalmazni, ami a költségek növekedésével járhat.

Az anyagmozgatás befolyásolja a tárolási magasságot, a tároló mezők elrendezhetőségét és a tároló berendezések méretét. A raktárak építészeti adottsága közül főként a belmagasságnak és a tartóoszlopok távolságának van jelentős szerepe.

A raktárak be és kiszállítási módját a tároló berendezések, illetve eszközök kiválasztásakor kell figyelembe venni.

A kézi erővel kiszolgált tároló állványok magassága létrák segítségével növelhető. Ez azonban megnegyezi és veszélyessé, lassúvá teszi az anyagmozgatást. Segítségképpen alkalmazzák a nagy belmagasságú raktáraknál a kezelőjárdákat és galériákat.

A gépi kiszolgálás esetén az állványok magassági méretével a kiszolgálógép emelési magasságához kell igazodni.

A **kereskedelemben** leggyakrabban az **állványos tárolás** fordul elő, amelyek létesítésének, kialakításának és üzemeltetésének munkavédelmi követelményei a következők.

Az állványos tárolásra vonatkozó előírásokat részletesen *a helyhez kötött acél tárolórendszerekről, a tárolóeszköz alkalmazásáról és karbantartásáról* szóló **MSZ EN 15635:2009 szabvány** tartalmazza.

Az állványos tárolás általában akkor indokolt, ha egy áruajtából viszonylag kis mennyiségeket kell tárolni, vagy az áruk, illetve a tárolási egységek nem, vagy csak korlátozott számban helyezhetők egymásra.

A leggyakrabban alkalmazott soros elrendezésű állványok közvetlen hozzáférési lehetőséget biztosítanak minden tárolási egységhez. Tömbös elhelyezésnél jobb a térkihasználás, de nem biztosítható a közvetlen hozzáférés az egyes tárolási egységhez.

Állványos tárolási megoldások:

- Polcos állványok: viszonylag kisméretű egyedi áruk, vagy tároló ládák tárolására, a polcok az áru tulajdonságainak megfelelően kerülnek kialakításra.
- Konzolos állványok: csövek, rudak, deszkák stb. tárolására alkalmasak.
- Utántöltős állványok: tömbös megoldás, a tárolási egységeket alátámasztó hosszstatók lejtősek, végükön ütköző van.
- Átjárható állványok: rakodólapos tárolásra alkalmas, lehetővé teszi a targoncás közlekedést is.
- Gördíthető állványok: a padlószinten kiépített sín pályán kézi vagy gépi erővel mozgathatók. Azon a helyen, ahol folyosót nyitjuk, a mozgatás előtt mindent el kell távolítani.
- Körforgó állvány: végtelenített vonóelemre rögzített tároló elemek (tálcák, polcok stb.), lehetnek kézi vagy gépi mozgatásúak, függőlegesen vagy vízszintesen forgó kivitelűek.

Az állványokat a tárolási egységek tömegének megfelelő terhelésre kell méretezni, a megengedett (polconkénti, szerkezetenkénti) teherbírást az állványon jól látható módon fel kell tüntetni.

Az állványokat a statikus és dinamikus hatások következtében előálló bármilyen elmozdulás ellen biztosítani kell. A gépi anyagmozgatás esetén az állványok oszlopait az anyagmozgató gép ütközésével szembeni védelemmel kell ellátni.

Az állványok állapotát évente legalább egyszer ellenőrizni kell, jegyzőkönyvet kell felvenni az ellenőrzésről és a hibák javításáról gondoskodni kell.

Rekeszes, konzolos és egyéb kialakítású állványok csak olyan egységek tárolására használhatók, amelyre kialakították.

Utántöltős állványoknál az anyag mozgása begyorsulásának megakadályozására meghatározott távolságra fékezőtárcsákat kell beépíteni. A kitárolási oldalon ütközőkkel kell megakadályozni a rakomány tároló csatornából való kiesését.

Gördíthető állványrendszerekbe olyan (például fotocellás) biztonságtechnikai berendezéseket kell beépíteni, amelyekkel megakadályozható az állványok mozgása, amíg a köztük lévő folyosó nem teljesen üres.

Az áruk állványra helyezésekor meg kell győződni arról, hogy:

- Az áru tömege nem lépi túl a feltüntetett rekeszenkénti teherbírást.
- Az áru alátámasztása biztonságos, nem áll fenn a leborulás, ledőlés veszélye.
- Az áru méretei nem nyúlnak be a közlekedő térbe.
- A rakodólapokat mindig úgy kell a tároló állványon elhelyezni, hogy az állvány vízszintes tartói a rakodólapokat a lábaik alatt támasszák alá.
- Törött, hiányos rakodólapokat anyagtárolásra használni tilos.
- Rakodólapon elhelyezett, több egységből álló rakományt csak abban az esetben szabad mozgatni, ha a rakodólapon tárolt áru pántolással, zsugorfóliázással vagy valamilyen más módszerrel elmozdulás-mentesen rögzítésre került. A rögzítés megszüntetését követően a rakodólap csak padlószinten, vagy attól legfeljebb 1 méter magasságban helyezhető el és a rakományból az árut csak egységenként szabad eltávolítani.

Kézi anyagmozgatás esetén az állványmező közepső, legkisebb erő kifejtéssel korrigálható felső (1,7 – 2,2 méter) és alsó (0-1 méter) zónájában a kis tömegű és kis forgási sebességű árut célszerű elhelyezni.

Tilos az állványokra felkapaszkodni vagy felmászni!

8.2 Anyagmozgatás

Az anyagok mozgatása előtt meg kell győződni arról, hogy a szállítandó anyagok, tárgyak vagy azok csomagolási módja, illetőleg mozgatása nem veszélyezteti-e a dolgozók egészségét vagy testi épségét. Emellett gondoskodni kell a mozgatott tárgyak biztonságos megfogási lehetőségéről, vagy erre a célra alkalmas segédeszközről. Az egyes tárgyak megemelésénél, lerakásánál a rakodási technológia meghatározása munkáltatói feladat.

8.2.1 Kézi anyagmozgatás

A kézi tehermozgatás fogalma: olyan terhek egy vagy több munkavállaló által történő szállítása, tartása (beleértve azok emelését, levételét, letevését, tolasát, húzását, továbbítását vagy mozgását) amelynek jellemző tulajdonságai, vagy a kedvezőtlen ergonómiai feltételek miatt a munkavállalóknak – legtöbbször – hátsérülést okoznak.

Kézi rakodás, anyagmozgatás során általában kéz vagy lábsérüléssel járó munkabalesetek a jellemzőek, ugyanakkor nem ritka a hát- vagy deréksérülés sem, mivel ezek a tevékenységek az emberi szervezetet jelentős igénybevételnek teszik ki.

8.2.1.1 Váz-, izomrendszeri és mozgásszervi problémák

A váz-, és izomrendszeri panaszok, elváltozások – musculoskeletal disorders, azaz MSD-k – jelentik a munkához kapcsolódó leggyakoribb problémát.

A munkához kapcsolódó legtöbb MSD halmozódó probléma, ami hosszú időn át tartó magas, vagy alacsony intenzitású megterhelésnek történő ismétlődő kitettség eredménye.

Az MSD-k azonban lehetnek akut sérülések is, például egy baleset során bekövetkező törések. A munkához kapcsolódó váz-, és izomrendszeri problémák a test olyan részeinek károsodását jelentik, mint például az izmok, az ízületek, az inak, a szalagok, az idegek, a csontok, valamint a helyi keringési rendszer, amelyet elsősorban a munka, és a munkavégzésre szolgáló közvetlen környezet hatásai idéznek elő, vagy súlyosbítanak. Ezek a panaszok elsősorban a hátat, a nyakat, a vállat és a felső végtagokat érintik, de előfordulhatnak az alsó végtagoknál is.

Az egyoldalú vagy túlzott igénybevétel okozta mozgásszervi betegségek csoportjába sorolt betegségek keletkezésében a következő, munkavégzésből adódó tényezőknek van szerepe:

- a szalagrendszer, az izmok, a csontok ismétlődő, nagyfokú fizikai terhelése, nyomása, ütése, megfeszítése (mikrotraumák),
- hosszú időn át ismétlődő, egyforma, gyors ütemben végbemenő, ugyanazon izmokat, ízületeket, szalagokat, csontokat érintő mozgások,
- a test hosszan tartó kényszerhelyzete, izomcsoportok tartós statikus megfeszítése,
- a munkaritmus hirtelen változása.

A betegségek létrejöttében az előbb említett tényezők önállóan vagy kombináltan vehetnek részt. Az egyéb környezeti tényezők (például a kedvezőtlen időjárási körülmények, nedvesség, hideg) elősegíthetik a kóros elváltozások kialakulását. A megbetegedés nemcsak nehéz fizikai munkákban, hanem az úgynevezett „könnyű” munkáknál is kialakulhat. A hátsérülések megelőzhetők a helyes technológia megválasztásával, megfelelő egyéni védőeszközök használatával, illetve a következő, sérülések kockázatát megnövelő tényezők figyelembe vételével.

A hátsérülés kockázata nő, ha a teher:

- Túl nehéz: nincs meghatározva biztonságos súlykorlát, függ a személy nemétől, korától, egészségi állapotától, azonban 20-25 kg-os teher megemlése legtöbb ember számára nehéz.
- Túl nagy: ebben az esetben az emelésre és hordásra vonatkozó alapszabályokat (a terhet a testhez a lehető legközelebb tartjuk) nem lehet betartani, ezért az izmok hamarabb kifáradnak.
- Nincs egyensúlyban vagy instabil.
- Olyan módon helyezkedik el, hogy annak mozgatása során nincs lehetőség a törzs közelében történő elhelyezésre, vagy a törzs hajlításával/elfordításával lehet tartani, illetve mozgatni (nehezen hozzáférhető)
- Nehezen fogható meg: a tárgy megcsúszásához vezethet és balesetet okozhat.
- Éles széleket vagy veszélyes anyagokat tartalmaz, sérülést, egészségkárosodást okozhat.

- Formája vagy mérete korlátozza a munkavállaló látóterét, megnöveli a megcsúszás, megbotlás és esés vagy az ütközés lehetőségét.

A fizikai erő kifejtés akkor járhat elsősorban hátsérülés kockázatával, ha a tehermozgatás:

- túl megerőltető,
- csak a törzs elcsavarodásával kivitelezhető,
- közben a teher hirtelen elmozdulhat,
- a test labilis helyzetében következik be,
- vagy nem kerülhető el, hogy előrehajolt testhelyzetben történjen az emelés.

Elsősorban hátsérülés kockázatával jár a tevékenység, ha az alábbiak közül legalább egy feltétel teljesül:

- főként a gerincet érintő túl gyakori, vagy túl hosszú tartó fizikai erő kifejtés,
- a testi pihenési vagy regenerációs periódus elégtelen,
- az emelési, lerakási vagy továbbítási távolságok túl nagyok,
- a munkaritmust olyan folyamat szabja meg, amelyet a munkavállaló nem változtathat meg.

A munkakörnyezet alábbi jellemzői növelhetik a hátsérülés kockázatát:

- a kézi anyagmozgatáshoz nem elegendő a tér, amely kényelmetlen testtartáshoz és a terhek nem biztonságos mozgásához vezethet,
- egyenetlen, instabil vagy csúszós padló,
- meleg hatására a munkavállalók fáradtnak érzik magukat, és az izzadás megnehezíti az eszközök megfogását, így nagyobb erőt kell kifejteniük,
- a hideg érzékenyebbé teszi a kezét, ami megnehezíti a fogást,
- rossz megvilágítás növelheti a balesetek kockázatát, illetve a munkavállalókat kényelmetlen testhelyzetbe kényszeríti ahhoz, hogy jól lássák, amin dolgoznak.

A fentieket figyelembe véve a teheremelés és kézi anyagmozgatás legfontosabb szabályai a következők:

Csoportos anyagmozgatás esetén ki kell jelölni egy irányítót, a munkát végzők számát pedig úgy kell meghatározni, hogy a dolgozók terhelése a megengedett határon belül legyen, ugyanakkor a munkában ne akadályozzák egymást.

Nagy tömegű terhet csak egyenes háttal, hajlított térdel, lassú és egyenletes felemeléssel szabad megemelni. Nagy tömegű terhek megemlése előtt a lábakat biztos alátámasztási helyzetbe kell helyezni.

A terhet mindig biztonságosan, egész tenyérrel megmarkolva kell megfogni.

Ügyelni kell arra, hogy a teher tömegközéppontja a lehető legközelebb legyen a testhez.

Nagy tömegű, terjedelmes terheket nem a test előtt, hanem a vállon vagy háton kell szállítani.

A teher egyenletes elosztása kisebb terheléseket eredményez.

Hosszú tárgyak vállon vagy háton szállításánál a tárgy elülső vége legalább 2 méterrel a padozat felett legyen és a szállított tárgy ne közelítsen meg szigetetlen villamos vezetéket.

A teher lerakása előtt mindig meg kell győződni, hogy az adott helyre biztonságosan letehető-e billenés, borulás leesés nélkül.

A lerakási helyre célszerű alátéteket helyezni az ujj sérülések megelőzése céljából.

Megelőző intézkedések

A baleseteket és a megbetegedéseket a kézi anyagmozgatás kockázatainak kiküszöbölésével, vagy csökkentésével lehet megelőzni. A megelőző intézkedéseket az alábbi fontossági sorrendben kell alkalmazni.

Kiküszöbölés: mérlegelni kell, hogy elkerülhető-e a kézi anyagmozgatás (például olyan gépesített vagy mechanikus anyagmozgató berendezésekkel, mint a szállítószalagok vagy az emelőgépek).

Műszaki intézkedések: ha a kézi anyagmozgatás nem kerülhető el, mérlegelni kell a segéd-eszközök (például csőrlők, vákuumos emelő berendezések) alkalmazását.

Szervezési intézkedések: ha a kézi anyagmozgatás kockázatainak kiküszöbölése, vagy csökkentése nem lehetséges, akkor mérlegelni kell például a munkaköri rotációt és az elegendő hosszúsági pihenőidő beiktatását.

Tájékoztatás: a kézi anyagmozgatás kockázatairól és negatív egészségi hatásairól, valamint gyakorlati képzés az eszközök alkalmazásával és a helyes anyagmozgató technikákkal kapcsolatban.

A kézi anyagmozgatással kapcsolatban a hatályos szabályozást az *elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi anyagmozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről* szóló **25/1998 (XII. 27.) EüM rendelet** tartalmazza. E munkaegészségügyi szabályozás lényege a munkavállalót érő megterhelés és igénybevétel helyes értelmezése. A munkavállalók ugyanis nem egyformák, fizikai és egészségi állapotuk, genetikai adottságaik, koruk, nemük, de a munkával kapcsolatos korábbi tapasztalatuk miatt is különböznek egymástól.

8.2.2 Gépi anyagmozgatás, gépi emelés

A kézi anyagmozgatást végzők fizikai terhelése kiváltható a folyamat gépesítésével, például szállítógépek (szállítószalag, szállítócsiga, konvektor, csille, szállító targonca, teherautó stb.) vagy emelő- és rakodógépek (emelőtargonca, daru, homlokrakodó stb.) alkalmazásával. Ugyanakkor az anyagmozgató gépek, berendezések, járművek használatával új veszélyforrások jelennek meg a munkahelyen.

A gépi emelés, anyagmozgatás közben bekövetkezett munkabalesetek gyakran súlyos, akár halálos kimenetelűek, és csak a munkavédelmi előírások következetes betartásával előzhető meg. Az emelőgépek megfelelőségét a gyártó tanúsítja, üzemeltetése pedig a gép dokumentációjának meglétével, a vonatkozó jogszabályok és szabványok betartásával történhet.

8.2.2.1 Gépi anyagmozgatás általános előírásai

A legfontosabb és legáltalánosabb, mindent magába foglaló szabály, hogy az emelőgépet csak a használati utasításban meghatározott módon és célra szabad használni.

Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy emelőgépet csak a követelményeknek megfelelő kezelő működtethet.

A gépi hajtású emelőgépek esetében államilag elismert (OKJ-s) szakképesítés szükséges.

Emelőgépet önállóan az a személy kezelhet, aki

- 18. életévét betöltött, vagy szakmunkás,
- a feladat elvégzésére a vonatkozó jogszabály szerint előzetes és időszakos orvosi vizsgálat alapján alkalmas,
- rendelkezik az emelőgép kezelésére államilag elismert szakképesítéssel és a helyváltoztatásra is képes emelőgép esetében – ha azt maga vezeti – az ahhoz szükséges vezetői engedéllyel.
- a közúti áruszállításhoz kapcsolódó árumozgatásra alkalmas gép kezeléséhez a **40/2009 (VIII. 31.) KHEM rendeletben** meghatározott gépkezelői jogosítvány is szükséges.

A kézi erővel működtetett emelőgépnél elegendő:

- a kézi hajtású daru kezelői igazolvány, amelyet a munkáltató adhat ki legalább 5 órás elméleti és 3 órás gyakorlati követelményeket magába foglaló tanfolyam sikeres elvégzése (vizsga) után,
- egyéb emelőszervezetek kezelői részére a szakmai és munkavédelmi ismeretek elsajátítását munkavédelmi oktatás keretében az üzemeltető köteles biztosítani.

Az emelőgépen tartózkodni, arra felmenni csak az üzemeltető hozzájárulásával és a kezelő tudtával lehet.

Az emelőgépre, annak szerkezetére, gépházába, kezelő vagy vezetőhelyére csak az azon szolgálatot teljesítő kezelő, ellenőrző és karbantartó személyek mehetnek fel. Más személy csak felügyelet mellett tartózkodhat az emelőgépen.

Az emelőgépre felmenni vagy arról lejönni csak a gép álló állapotában, annak feljárásra alkalmas helyzetében és csak az erre célra kialakított úton szabad a kezelési utasításban meghatározott módon, kivéve a vészhelyzetet.

Ha a szállított teher közlekedési útvonalat keresztez, műszaki intézkedés hiányában az emelési művelet idejére a közlekedést le kell állítani. Ahol gyalogos- és járműforgalom is van, illetőleg rendszeresen anyagmozgatás történik a közlekedési illetőleg az anyagmozgatási útvonalakat meg kell jelölni, vagy el kell választani egymástól.

Megemelt terhet vagy ellensúlyt csak olyan terület felett szabad mozgatni, tartani, ahol személyek nem tartózkodhatnak, kivéve a külön jogszabály szerinti eseteket és azt, ha a kiszolgált technológia ezt szükségessé teszi. Ebben az esetben a munkavégzés biztonságának feltételeit kiemelt módon kell szabályozni. Ilyen esetekben erőzárás elvén működő megfogó szerkezet, vagy a tehertartáshoz energiát igénylő emelő (például elektromágneses, pneumatikus megfogó) alkalmazása tilos.

Tilos az emelőgép állékonyságát a használati utasítástól eltérő módon, például pótlólagos ellensúllyal megnövelni. Tilos a terhet tömeg ráhelyezéssel vagy rákapaszkodással kiegyensúlyozni.

Emelés, süllyesztés közben a terhen, teher alatt tartózkodni tilos.

Az egymás mozgástartományában/hatósugarában működő emelőgépek biztonságos üzemeltetésének feltételeit emelőtechnológiai utasításban kell rögzíteni. Az utasításban kell meghatározni a telepítésből, a külön-külön, de egyidejű üzemeltetésből, az együttes üzemeltetésből és a környezetből eredő veszélyek miatt várható kockázatot csökkentő, vagy kizáró intézkedéseket.

Az utasítás tartalmát az érintettekkel igazoltan ismertetni kell. Olyan emelőgépekkel, amelyek bármilyen az akaratlan elmozdulás nem zárható ki, tilos együttes emelést végezni.

Felemelt teherrel csak olyan emelőgépnek szabad mozognia, amely a használati utasítás szerint erre rendeltetésszerűen alkalmas. Megemelt teherrel emelőgép csak előzetesen ellenőrzött, biztonságos (megfelelő teherbírású és vonalvezetésű) úton haladhat. Jármű rakodásakor a járművet elgördülés ellen rögzíteni kell.

Emelési művelet indítása:

Emelési üzemmódot csak akkor szabad indítani, ha az emelőgép erre alkalmas, ha üzemszerű állapotban van és a nem emelési üzemmóddal közös rendszerek leválasztása megtörtént.

Szükség esetén a teher megemelésének szándékát jelezni kell. Az emelőgép mozgástartományában tartózkodó minden személy köteles úgy eltávolodni az emelőgéptől, hogy az emelt teher vagy az emelőgép mozgása ne veszélyeztesse. Nem szabad az emelést megkezdeni addig, amíg a telepítéskor meghatározott veszélyes körzetet az ott tartózkodó személyek el nem hagyják.

Az emelést csak a teher biztonságos megfogása, alátámasztása esetén, valamint akkor szabad megkezdeni, ha a teher nincs lefagyva, leterhelve, lefogva, rögzítve.

Az emelőgépet üzemszerűen csak akkor szabad indítani, ha az emelőgépen csak az erre jogosult személy tartózkodik.

Helyét rendeltetésszerűen változtató emelőgép esetében az emelési üzemmód indítása előtt oldani kell a közlekedési, szállítási üzemmód közben szükséges, elmozdulás elleni biztosításokat (pl.: támaszok rögzítése, felépítmény elfordulás elleni biztosítása, horogszerkezet-rögzítés) és működőképessé kell tenni minden, az emelési üzemmódban szükséges berendezést, különös tekintettel a biztonsági berendezésekre.

A részben vagy teljesen gumikerekeken támaszkodó, vagy a megemelt terhet mozgató (szállító) emelőgépet csak akkor szabad működésbe hozni, ha a szállítási üzemmód szempontjából lényeges gépkönyvi előírások (pl.: gumiabroncsnyomás, a hidraulikus vagy pneumatikus nyomás beállítása) maradóképpen megfelelnek a használati utasítás előírásainak.

Kerekeken támaszkodó emelőgépet rögzítő fékkel, szükség esetén (ferde talaj) keréktámasszal (kerékkel) is biztosítani szükséges elmozdulás ellen.

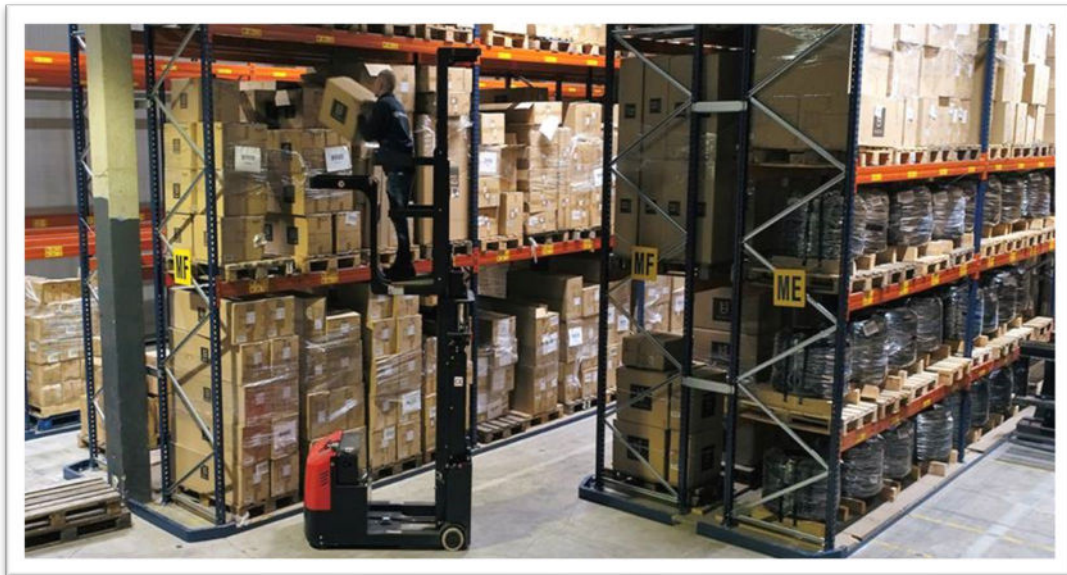
Emelés szabályosan:

- Emelőgéppel csak függőleges irányú erőhatást szabad kifejteni, kivéve, ha az emelőgép ettől eltérő üzemmódra rendeltetésszerűen, vagy dokumentáltan alkalmas.
- A terhet úgy kell emelni/mozgatni, hogy az ne ütközzék más tárgyhoz.
- Érintkező tárgyak felemelése előtt a helyben maradó részt elmozdulás ellen biztosítani szükséges.
- Véghelyzet közelében a mozgást úgy kell vezérelni, hogy ne következzen be ütközés, vagy lengés.
- A terhet úgy kell először megmozdítani, hogy éppen csak elmozduljon eredeti helyzetéből, majd a mozgást meg kell állítani. A terhet tovább emelni vagy süllyeszteni csak akkor szabad,

ha a felerősítés, az emelőmű fékjének működése rendben van, és a teher további mozgatása az emelőgép stabilitását nem veszélyezteti.

8.2.2.2 Raktári komissiózás speciális veszélyei:

A raktári komissiózáskor – azaz a tárolt különböző fajtájú termékek előre megadott rendelések szerinti kigyűjtésekor, összeválogatásakor – a kézzel kiszolgálható tárolótereknél általában kézikocsit, vagy kisemelésű targoncát vesznek igénybe az összegyűjtött áruk elszállításához. A két méternél nagyobb tároló magasságoknál viszont komissiózó targonca, vagy sínpályán közlekedő felrakó gép használata jellemző, amelyek a dolgozót felemelik a kívánt magasságba. Az árukivétel, áruátrakás miatt a komissiózás még a gépesített raktárak esetében is nehéz fizikai munkát jelent. A baleseti kockázat pedig hasonló módon jelentkezik, mint a kézi anyagmozgatásnál.

Raktári komissiózó targoncával dobozfelrakás

A komissiózó targoncák kialakításának ergonómiai feltételei:

- három oldalról átlátszó burkolattal célszerű ellátni a jó kilátás érdekében,
- a kezelőelemek kétkézes kapcsolást kell, hogy igényeljenek,
- biztonsági fékpedál is kell, amely minden mozgást megszüntet, ha a targoncavezető elhagyja a kezelőhelyet,
- ha megszűnik az energia ellátás, a lejtővetelhez önmentő készülék kell.

Mivel a felrakó gép kezelője hosszabb ideig egyedül tartózkodik akár több tíz méter magasságban a keskeny közlekedő folyosóban, a munkakör ellátására csak olyan személy alkalmas, aki:

- a magasban tartózkodást félelem, mélységiszony nélkül elviseli,
- képes veszélyhelyzetet, meghibásodás esetén a kezelőfülke biztonságos elhagyására,
- jól tűri a tartós egyedülállót,

- reflexei és figyelme a monoton munkafolyamat tartós végzése során sem csökken,
- jól viseli a gép mozgásából (indításából, gyorsításból/lassításból, kilengésből) származó dinamikus igénybevételeket.

A raktári állványkiszolgáló targoncáknál a vezetőfülke szintén a villával együtt emelkedik, így lehetőség van a nagy magasságú állványokból a közvetlen árukivételre, és a kézzel kezelhető tárolási egységek be- és kitárolására. A kezelő személy leesését meg kell akadályozni.

A komissiózó targoncák nem sín pályán közlekednek, ezért műszaki megoldásokkal kell gondoskodni a gép megvezetéséről, mivel a targonca szűk folyosón történő vezetése és az állványnak ütközés elkerülése nagy figyelmet követelne a kezelőtől. Ha az állványfolyosón belül más személy vagy gép is tartózkodik, fennáll az ütközés, elütés veszélye, amely súlyos sérülést eredményezhet.

Baleset forrása lehet, ha a magasság téves megbecslése következtében betároláskor a rakomány neki-ütközik az állványrekesz alsó vagy felső hossztartójának, kitároláskor pedig a villa ütközhet neki a rakománynak.

8.2.2.3 Személyemelés alapvető szabályai

Személyt emelni csak személyemelő berendezéssel, valamint erre a célra tervezett kiegészítő felszereléssel ideiglenesen átalakított emelőgéppel szabad. Az ideiglenesen átalakított emelőgép üzembe helyezésének feltétele a megfelelőség-vizsgálaton alapuló, a vizsgálat eredményét is tartalmazó, akkreditált vizsgáló laboratórium, vagy kijelölt szervezet által kiadott vizsgálati jegyzőkönyv. Olyan személyemelővel, amelyik rendeltetésszerűen nem alkalmas a kis- és nagyfeszültségű föld feletti szabadvezeték közelében a munkavégzésre, a szabadvezeték biztonsági övezetén belül tilos a személyemelés.

Személyemelővel tilos a gyártó által megengedett terhelésnél nagyobb teher emelése.

A magasba emelt személytartót szerkezethez, épülethez rögzíteni, kikötni tilos.

Tilos a személytartóba létrát, pódiumot, kilépőt, egyéb magasítót, szélesítő járdát, segédeszközt felszerelni.

A személytartó veszélyes térbe kerülését vagy az emelőgép telepítésével vagy a veszélyforrás megszüntetésével kell megelőzni.

Ha a személyemelésre ideiglenesen átalakított emelőgép kialakítása lehetővé teszi a személytartó leszerelését, a leszerelés után az emelőgépet vissza kell állítani termelő üzemmódba.

Ha az emelőgép – meghibásodás, üzemzavar esetére – nem rendelkezik saját vészüzemi berendezéssel a személytartó biztonságos helyzetbe hozására (pl. segédenergiával vagy kézi erővel, gravitációs leengedés), egyéni mentő (önmentő) eszközt kell alkalmazni. Önmentő eszköz alkalmazása esetén csak olyan személyeket szabad a személytartóval felemelni, akik saját mentésüket (önmentésüket) képesek biztonságosan végrehajtani.

Ha a személytartóban többen tartózkodnak, csak abban az esetben elégséges egy önmentő eszköz, ha azzal mindenki képes egyenként, egymás után bármely helyzetből leereszkedni.

Vészüzemi berendezéssel nem rendelkező emelőgép esetében minden üzembe helyezéskor ellenőrizni kell, hogy a személytartóban az önmentő eszköz ott van-e és üzemképes-e.

Az önmentő eszköz mentőkötelét félévenként felül kell vizsgálni és írásban nyilatkozni kell további felhasználhatóságáról. A mentőkötel hossza tegye lehetővé a talajra érést a személytartó bármely hely-

zetéből. A mentő (önmentő) eszközöket a személytartóban a megfelelő teherbírású, jelölt kikötési ponthoz kell erősíteni.

A mentést és az önmentést az érintett személyekkel legalább évente gyakoroltatni kell.

Amíg a munkavállalók a személytartó szerkezetben tartózkodnak, az emelőgép vezérlő állását annak kezelője nem hagyhatja el. Az emelés megkezdése előtt a mentés feltételeit meg kell tervezni, és biztosítani kell, hogy a munkavégzés teljes ideje alatt a mentéshez szükséges, megfelelő biztonságot nyújtó eszközök rendelkezésre álljanak.

8.2.2.4 Emelőgép vizsgálatok

A legfontosabb szabályok között meg kell említeni az emelőgépek vizsgálataira vonatkozó kötelezettségeket.

Az emelőgép használatának feltétele a munkavédelmi üzembe helyezés. Ehhez kapcsolódóan és előfeltételeként kiemelten fontos az üzembe helyezést megelőző munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat.

Az emelőgép időszakos vizsgálata – a vonatkozó szabványok szerint – az időszakos biztonsági felülvizsgálat, a szerkezeti vizsgálat és a fővizsgálat, amelyek elvégzéséről vagy elvégeztetéséről – eltérő megállapodás hiányában – az emelőgép tulajdonosának kell gondoskodni.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálatot legalább ötvenként, vagy az emelőgép környezetének megváltozásakor (pl. a kiszolgált technológia megváltozásakor) kell elvégezni, kivéve, ha a gyártó ennél rövidebb gyakoriságot ír elő.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálat alkalmával vizsgálni kell, hogy az emelőgép szerkezeti kialakítása, gépészeti és villamos berendezése, valamint biztonsági berendezései megfelelnek-e az érvényes biztonsági és egészségvédelmi követelményeknek, az emelőgép eredeti funkciójának megfelelően üzemel-e, az emelőgép környezetének jellemzői azonosak-e a tervezéskor és gyártáskor figyelembe vettekkel.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálat során vizsgálni kell az emelőgépek korszerűsítésének szükségességét elsősorban a veszélyek csökkentése érdekében.

Vizsgálni kell az emelőgép dokumentációjának meglétét, valamint azt, hogy a dokumentáció megfelel-e a tényleges állapotnak.

Az időszakos biztonsági felülvizsgálatról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a vizsgálatot végzőnek aláírásával hitelesíteni kell. A vizsgálatok elvégzését a vizsgálatot végzőnek az emelőgép dokumentációján kell rögzítenie, utalva a vizsgálatról készült jegyzőkönyv azonosító jelzésére, a vizsgálatot végzőnk nyilatkoznia kell az emelőgép állapotáról.

Az emelőgép szakértő az emelőgép minden időszakos vizsgálatának elvégzésére jogosult!

Az emelőgép fővizsgálatára – kivéve az 1000 kg-nál nagyobb megengedett teherbírású emelőgépet és az olyan emelőgépet, amelynél a kezelői munkahely az emelőkocsin van, és a kocsi 1,5 méternél magasabbra emelhető – és szerkezeti vizsgálatára emelőgép ügyintéző, csak szerkezeti vizsgálatára emelőgép vizsgáló is jogosult.

Az emelőgépet üzemeltető köteles valamennyi emelőgép kíséző dokumentumaiban naprakész nyilvántartást vezetni, ami magába foglalja:

- az időszakos vizsgálatok megtörténtét és eredményét,
- a végrehajtott javítások, karbantartások idejét és tartamát,
- a lecserélt alkatrészek megfelelőségének dokumentumait.

Az emelőgép dokumentumai legyenek minden érintett számára elérhetőek, tartalmuk naprakészen kövesse az emelőgépet érintő változásokat. Az emelőgép kíséződokumentációját az emelőgép leselejtezését követő 5 évig meg kell őrizni. Az emelőgépek és teherfelvevő eszközök vizsgálati jegyzőkönyveit a kíséződokumentációval együtt meg kell őrizni.

Az emelőgéphez a használati utasítás szerint karbantartási utasítást kell készíteni.

Az emelőgéphez emelőgép naplót kell vezetni üzemszerű rendszerességgel, amelyben rögzíteni kell:

- az emelőgép azonosító adatait, fajtáját, típusát,
- gyártási évét, üzembe helyezésének idejét,
- üzemeltetésének helyét,
- időszakos vizsgálati csoportszámát,
- a műszakonkénti vizsgálat és a műszakonkénti karbantartás tárgyát és módját,
- a kezelőnek dokumentálnia kell:
 - nevét,
 - a műszakonkénti vizsgálat időpontját (év, hónap, nap, óra, perc)
 - a műszakonkénti vizsgálat elvégzésének tényét és eredményét,
 - az esetleges meghibásodásokat és azok elhárításának tényét és módját,
 - az emelőgép használata során tapasztalt váratlan és szokatlan eseményeket,
 - a gépápolás tárgyát, módját, idejét.

Az emelőgép naplókat az emelőgép kiselejtezéséig meg kell őrizni.

8.3 Szállítás

A szállítás anyagoknak, termékeknek, illetve személyeknek olyan helyváltoztatása, amely szervezési intézkedésekkel, speciális berendezések, technikai eszközök igénybevételével valósul meg.

A szállítás biztonsága függ a folyamat műveleteitől:

- a járművek beállása a rakodás helyére (belső üzemi rend),
- járművek megrakása illetve leürítése,
- az anyagok szállítása, tényleges helyváltoztatás,
- anyagjellemzőnek megfelelő rakodás, szállítás.

A szállítójárművek üzemeltetését, biztonságát befolyásoló jellemzői:

- a szállítóeszköz típusa,
- a járművek dinamikai tulajdonságai (erőforrás, teljesítőképesség, stabilitás),
- a környezeti viszonyokhoz való alkalmazkodás,

- műszaki-forgalmi állapot,
- biztonsági berendezések működőképessége,
- kezelési jogosultság (képesítés és megbízás)
- felülvizsgálatok érvényessége,
- hibaelhárítás technikai és személyi feltételei, műszaki mentés szakszerűsége.

Önellenőrző kérdések

(Anyagtárolásra, anyagmozgatásra, szállításra vonatkozó szabályok)

1. Mi a tárolás és raktározás általános célja?

Válasz:

A tárolás és raktározás általános célja, hogy a lehető legkisebb helyen a lehető legnagyobb mennyiségű, tömegű anyagot, alkatrészt, árut lehessen elhelyezni rövidebb-hosszabb ideig.

2. Mi befolyásolja, a tárolandó áru tárolási módjának megválasztását?

Válasz:

A tárolási módok megválasztását a tárolandó áru:

- megjelenési formája,
- sajátosságai,
- és mennyisége befolyásolja.

3. Megjelenési formájukat tekintve, milyenek lehetnek a tárolandó áruk?

Válasz:

Megjelenési forma szerint lehetnek:

- darabárúk,
- ömlesztett anyagok,
- folyékony és légnemű anyagok.

4. Soroljon fel néhány tárolási rendszert befolyásoló tényezőt, tárolt árukkal kapcsolatos jellemzőt?

Válasz:

A tárolási rendszert befolyásoló tényezők, a tárolt árukkal kapcsolatos jellemzők:

- Alak;
- Súly;
- Méret;
- Érzékenység mechanikus és klimatikus igénybevételekre;
- Készlet nagyság;
- Árufajták száma;
- Áru forgási sebessége.

5. Melyik szabvány tartalmazza, az állványos tárolásra vonatkozó előírásokat részletesen?

Válasz:

Az állványos tárolásra vonatkozó előírásokat részletesen a helyhez kötött acél tároló rendszerekről, a tárolóeszköz alkalmazásáról és karbantartásáról szóló **MSZ EN 15635:2009 szabvány** tartalmazza.

6. Soroljon fel, állványos tárolási megoldásokat!

Válasz:

Állványos tárolási megoldások:

- Polcos állványok: viszonylag kisméretű egyedi áruk, vagy tároló ládák tárolására, a polcok az áru tulajdonságainak megfelelően kerülnek kialakításra.
- Konzolos állványok: csövek, rudak, deszkák stb. tárolására alkalmasak.
- Utántöltős állványok: tömbös megoldás, a tárolási egységeket alátámasztó hossztartók lejtősek, végükön ütköző van.
- Átjárható állványok: rakodólapos tárolásra alkalmas, lehetővé teszi a targoncás közlekedést is.
- Gördíthető állványok: a padlószinten kiépített sín pályán kézi vagy gépi erővel mozgathatók. Azon a helyen, ahol folyosót nyitjuk, a mozgatás előtt mindent el kell távolítani.
- Körforgó állvány: végtelenített vonóelemre rögzített tároló elemek (tálcák, polcok stb.), lehetnek kézi vagy gépi mozgatásúak, függőlegesen vagy vízszintesen forgó kivitelűek.

7. Az áruk állványra helyezésekor, miről kell meggyőződni?

Válasz:

Az áruk állványra helyezésekor meg kell győződni arról, hogy:

- Az áru tömege nem lépi túl a feltüntetett rekeszenkénti teherbírást.
- Az áru alátámasztása biztonságos, nem áll fenn a leborulás, ledőlés veszélye.
- Az áru méretei nem nyúlnak be a közlekedő térbe.
- A rakodólapokat mindig úgy kell a tároló állványon elhelyezni, hogy az állvány vízszintes tartói a rakodólapokat a lábaik alatt támasszák alá.
- Törött, hiányos rakodólapokat anyagtárolásra használni tilos.
- Rakodólapon elhelyezett, több egységből álló rakományt csak abban az esetben szabad mozgatni, ha a rakodólapon tárolt áru pántolással, zsugorfóliázással vagy valamilyen más módszerrel elmozdulás-mentesen rögzítésre került. A rögzítés megszüntetését követően a rakodólap csak padlószinten, vagy attól legfeljebb 1 méter magasságban helyezhető el és a rakományból az árut csak egységenként szabad eltávolítani.

8. Mi a kézi tehermozgatás fogalma?

Válasz:

A kézi tehermozgatás fogalma:

Olyan terhek egy vagy több munkavállaló által történő szállítása, tartása (beleértve azok emelését, levételét, letevését, tolasát, húzását, továbbítását vagy mozgását) amelyek jel-

lemző tulajdonságaik, vagy a kedvezőtlen ergonómiai feltételek miatt a munkavállalóknak – legtöbbször – hátsérülést okoznak.

9. Kézi rakodás, anyagmozgatás során, általában milyen sérülések keletkeznek?

Válasz:

Kézi rakodás, anyagmozgatás során általában kéz vagy lábsérüléssel járó munkabalesetek a jellemzőek, ugyanakkor nem ritka a hát- vagy deréksérülés sem, mivel ezek a tevékenységek az emberi szervezetet jelentős igénybevételnek teszik ki.

10. Milyen tényezőknek van szerepe, az egyoldalú vagy túlzott igénybevétel okozta mozgásszervi betegségek csoportjába sorolt betegségek keletkezésében?

Válasz:

Az egyoldalú vagy túlzott igénybevétel okozta mozgásszervi betegségek csoportjába sorolt betegségek keletkezésében a következő, munkavégzésből adódó tényezőknek van szerepe:

- A szalagrendszer, az izmok, a csontok ismétlődő, nagyfokú fizikai terhelése, nyomása, ütése, megfeszítése (mikro traumák),
- Hosszú időn át ismétlődő, egyforma, gyors ütemben végbemenő, ugyanazon izmokat, ízületeket, szalagokat, csontokat érintő mozgások,
- A test hosszan tartó kényszerhelyzete, izomcsoportok tartós statikus megfeszítése,
- A munkaritmus hirtelen változása.

11. Milyen tényezők befolyásolják, a hátsérülés kockázatának növekedését?

Válasz:

A hátsérülés kockázata nő, ha a teher:

- Túl nehéz: nincs meghatározva biztonságos súlykorlát, függ a személy nemétől, korától, egészségi állapotától, azonban 20-25 kg-os teher megemelése legtöbb ember számára nehéz.
- Túl nagy: ebben az esetben az emelésre és hordásra vonatkozó alapszabályokat (a terhet a testhez a lehető legközelebb tartjuk) nem lehet betartani, ezért az izmok hamarabb kifáradnak.
- Nincs egyensúlyban vagy instabil.
- Olyan módon helyezkedik el, hogy annak mozgatása során nincs lehetőség a törzs közelében történő elhelyezésre, vagy a törzs hajlításával/elfordításával lehet tartani, illetve mozgatni (nehezen hozzáférhető)
- Nehezen fogható meg: a tárgy megcsúszásához vezethet és balesetet okozhat.
- Éles széléket vagy veszélyes anyagokat tartalmaz, sérülést, egészségkárosodást okozhat.
- Formája vagy mérete korlátozza a munkavállaló látóterét, megnöveli a megcsúszás, megbotlás és esés vagy az ütközés lehetőségét.

12. A fizikai erő kifejtés mikor járhat elsősorban hátsérülés kockázatával?

Válasz:

A fizikai erő kifejtés akkor járhat elsősorban hátsérülés kockázatával, ha a tehermozgatás:

- Túl megerőltető,

- Csak a törzs elcsavarodásával kivitelezhető,
- Közben a teher hirtelen elmozdulhat,
- A test labilis helyzetében következik be, vagy
- Nem kerülhető el, hogy előrehajolt testhelyzetben történjen az emelés.

13. Milyen feltétel(ek) teljesülése esetén járhat a hátsérülés kockázatával, egy tevékenység végzése?

Válasz:

Elsősorban hátsérülés kockázatával jár a tevékenység, ha az alábbiak közül legalább egy feltétel teljesül:

- Főként a gerincet érintő túl gyakori, vagy túl hosszan tartó fizikai erőfeszítés,
- A testi pihenési vagy regenerációs periódus elégtelen,
- Az emelési, lerakási vagy továbbítási távolságok túl nagyok,
- A munkaritmust olyan folyamat szabja meg, amelyet a munkavállaló nem változtathat meg.

14. A munkakörnyezet mely jellemzői növelhetik a hátsérülés kockázatát?

Válasz:

A munkakörnyezet alábbi jellemzői növelhetik a hátsérülés kockázatát:

- A kézi anyagmozgatáshoz nem elegendő a tér, amely kényelmetlen testtartáshoz és a terhek nem biztonságos mozgatásához vezethet,
- Egyenetlen, instabil vagy csúszós padló,
- Meleg hatására a munkavállalók fáradtnak érzik magukat, és az izzadás megnehezíti az eszközök megfogását, így nagyobb erőt kell kifejteniük,
- A hideg érzékenyebbé teszi a kezet, ami megnehezíti a fogást,
- Rossz megvilágítás növelheti a balesetek kockázatát, illetve a munkavállalókat kényelmetlen testhelyzetbe kényszeríti ahhoz, hogy jól lássák, amin dolgoznak.

15. Soroljon fel néhányat, a teheremelés és kézi anyagmozgatás legfontosabb szabályai közül?

Válasz:

A teheremelés és kézi anyagmozgatás legfontosabb szabályai a következők:

- Csoportos anyagmozgatás esetén ki kell jelölni egy irányítót, a munkát végzők számát pedig úgy kell meghatározni, hogy a dolgozók terhelése a megengedett határon belül legyen, ugyanakkor a munkában ne akadályozzák egymást.
- Nagy tömegű terhet csak egyenes háttal, hajlított térdrel, lassú és egyenletes felemeléssel szabad megemelni. Nagy tömegű terhek megemelése előtt a lábakat biztos alátámasztási helyzetbe kell helyezni.
- A terhet mindig biztonságosan, egész tenyérrel megmarkolva kell megfogni.
- Ügyelni kell arra, hogy a teher tömegközéppontja a lehető legközelebb legyen a testhez.
- Nagy tömegű, terjedelmes terheket nem a test előtt, hanem a vállon vagy háton kell szállítani.
- A teher egyenletes elosztása kisebb terheléseket eredményez.

- Hosszú tárgyak vállon vagy háton szállításánál a tárgy elülső vége legalább 2 méterrel a padozat felett legyen és a szállított tárgy ne közelítsen meg szigeteletlen villamos vezetéket.
- A teher lerakása előtt mindig meg kell győződni, hogy az adott helyre biztonságosan lehet-e billenés, borulás leesés nélkül.
- A lerakási helyre célszerű alátéteket helyezni az ujj sérülések megelőzése céljából.

16. Soroljon fel néhány megelőző intézkedést, a teheremelés és kézi anyagmozgatás során jelentkező sérülések, megbetegedések elkerülése érdekében!

Válasz:

A baleseteket és a megbetegedéseket a kézi anyagmozgatás kockázatainak kiküszöbölésével, vagy csökkentésével lehet megelőzni. A megelőző intézkedéseket az alábbi fontossági sorrendben kell alkalmazni.

- **Kiküszöbölés:** mérlegelni kell, hogy elkerülhető-e a kézi anyagmozgatás (például olyan gépesített vagy mechanikus anyagmozgató berendezésekkel, mint a szállítószalagok vagy az emelőgépek).
- **Műszaki intézkedések:** ha a kézi anyagmozgatás nem kerülhető el, mérlegelni kell a segédeszközök (például csörlők, vákuumos emelő berendezések) alkalmazását.
- **Szervezési intézkedések:** ha a kézi anyagmozgatás kockázatainak kiküszöbölése, vagy csökkentése nem lehetséges, akkor mérlegelni kell például a munkaköri rotációt és az elegendő hosszúságú pihenőidő beiktatását.
- **Tájékoztatás:** a kézi anyagmozgatás kockázatairól és negatív egészségi hatásairól, valamint gyakorlati képzés az eszközök alkalmazásával és a helyes anyagmozgató technikákkal kapcsolatban.

17. Melyik rendelet tartalmazza, a kézi anyagmozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeire vonatkozó előírásokat?

Válasz:

A kézi anyagmozgatással kapcsolatban a hatályos szabályozást az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi anyagmozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről szóló **25/1998 (XII. 27.) EüM rendelet** tartalmazza.

18. Milyen alapfeltétele van, a kézi erővel működtetett emelőgépek kezelésének?

Válasz:

A kézi erővel működtetett emelőgépnél elegendő:

- A kézi hajtású daru kezelői igazolvány, amelyet a munkáltató adhat ki legalább 5 órás elméleti és 3 órás gyakorlati követelményeket magába foglaló tanfolyam sikeres elvégzése (vizsga) után,
- Egyéb emelőszerkezetek kezelői részére a szakmai és munkavédelmi ismeretek elsajátítását munkavédelmi oktatás keretében az üzemeltető köteles biztosítani.

19. Milyen alapfeltétele van, a gépi hajtású emelőgépek kezelésének?

Válasz:

A gépi hajtású emelőgépek esetében államilag elismert (OKJ-s) szakképesítés szükséges.

Emelőgépet önállóan az a személy kezelhet, aki

- 18. életévét betöltött, vagy szakmunkás,
- A feladat elvégzésére a vonatkozó jogszabály szerint előzetes és időszakos orvosi vizsgálat alapján alkalmas,
- Rendelkezik az emelőgép kezelésére államilag elismert szakképesítéssel és a helyváltásra is képes emelőgép esetében – ha azt maga vezeti – az ahhoz szükséges vezetői engedéllyel.
- A közúti áruszállításhoz kapcsolódó árumozgatásra alkalmas gép kezeléséhez a 40/2009 (VIII. 31.) KHEM rendeletben meghatározott gépkezelői jogosítvány is szükséges.

20. Soroljon fel néhányat, a szabályos emelés alapismérvei közül!

Válasz:

- Emelőgéppel csak függőleges irányú erőhatást szabad kifejteni, kivéve, ha az emelőgép ettől eltérő üzemmódra rendeltetésszerűen, vagy dokumentáltan alkalmas.
- A terhet úgy kell emelni/mozgatni, hogy az ne ütközzék más tárgyhoz.
- Érintkező tárgyak felemelése előtt a helyben maradó részt elmozdulás ellen biztosítani szükséges.
- Véghelyzet közelében a mozgást úgy kell vezérelni, hogy ne következzen be ütközés, vagy lengés.
- A terhet úgy kell először megmozdítani, hogy éppen csak elmozduljon eredeti helyzetéből, majd a mozgást meg kell állítani.
- A terhet tovább emelni vagy süllyeszteni csak akkor szabad, ha a felerősítés, az emelőműfék-jének működése rendben van, és a teher további mozgatása az emelőgép stabilitását nem veszélyezteti.

21. Mi a raktári kommissiózás?

Válasz:

A raktári kommissiózás

A tárolt különböző fajtájú termékek előre megadott rendelkezések szerinti kigyűjtésekor, összeválogatása.

Az árukivétel, áruátrakás miatt a kommissiózás még a gépesített raktárak esetében is nehéz fizikai munkát jelent. A baleseti kockázat pedig hasonló módon jelentkezik, mint a kézi anyagmozgatásnál.

22. Melyek a kommissiózó targoncák kialakításának ergonómiai feltételei?

Válasz:

A kommissiózó targoncák kialakításának ergonómiai feltételei:

- Három oldalról átlátszó burkolattal célszerű ellátni a jó kilátás érdekében,
- A kezelőelemek kétkezes kapcsolást kell, hogy igényeljenek,

- Biztonsági fékpedál is kell, amely minden mozgást megszüntet, ha a targoncavezető elhagyja a kezelőhelyet,
- Ha megszűnik az energia ellátás, a lejtővetelhez önmentő készülék kell.

23. Melyek a felrakó gép kezelőjével szemben támasztott alapvető követelmények?

Válasz:

Mivel a felrakó gép kezelője hosszabb ideig egyedül tartózkodik akár több tíz méter magasságban a keskeny közlekedő folyosóban, a munkakör ellátására csak olyan személy alkalmas, aki:

- A magasban tartózkodást félelem, mélységiszony nélkül elviseli,
- Képes veszélyhelyzet, meghibásodás esetén a kezelőfülke biztonságos elhagyására,
- Jól tűri a tartós egyedüllétet,
- Reflexei és figyelme a monoton munkafolyamat tartós végzése során sem csökken,
- Jól viseli a gép mozgásából (indításából, gyorsításból/lassításból, kilengésből) származó dinamikus igénybevételeket.

24. Melyek a személyemelés alapvető szabályai?

Válasz:

- Személyt emelni csak személyemelő berendezéssel, valamint erre a célra tervezett kiegészítő felszereléssel ideiglenesen átalakított emelőgéppel szabad.
- Az ideiglenesen átalakított emelőgép üzembe helyezésének feltétele a megfelelőségvizsgálaton alapuló, a vizsgálat eredményét is tartalmazó, akkreditált vizsgáló laboratórium, vagy kijelölt szervezet által kiadott vizsgálati jegyzőkönyv.
- Olyan személyemelővel, amelyik rendeltetésszerűen nem alkalmas a kis- és nagyfeszültségű föld feletti szabadvezeték közelében a munkavégzésre, a szabadvezeték biztonsági övezetén belül tilos a személyemelés.
- Személyemelővel tilos a gyártó által megengedett terhelésnél nagyobb teher emelése.
- A magasba emelt személytartót szerkezethez, épülethez rögzíteni, kikötni tilos.
- Tilos a személytartóba létrát, pódiumot, kilépőt, egyéb magasztó, szélesítő járdát, segéd-eszközt felszerelni.
- A személytartó veszélyes térbe kerülését vagy az emelőgép telepítésével vagy a veszélyforrás megszüntetésével kell megelőzni.

25. Milyen esetben kell egyéni (ön)mentő eszközt alkalmazni, személyemelők esetén?Válasz:

Ha az emelőgép – meghibásodás, üzemzavar esetére – nem rendelkezik saját vészüzemi berendezéssel a személytartó biztonságos helyzetbe hozására (pl. segédenergiával vagy kézi erővel, gravitációs leengedés), egyéni mentő (önmentő) eszközt kell alkalmazni.

26. Milyen alapkövetelményeknek kell eleget tenni, (ön)mentő eszköz alkalmazása esetén?

Válasz:

- Önmentő eszköz alkalmazása esetén csak olyan személyeket szabad a személytartóval felemelni, akik saját mentésüket (önmentésüket) képesek biztonságosan végrehajtani.
- Ha a személytartóban többen tartózkodnak, csak abban az esetben elégséges egy önmentő eszköz, ha azzal mindenki képes egyenként, egymás után bármely helyzetből leereszkedni.
- Vészüzemi berendezéssel nem rendelkező emelőgép esetében minden üzembe helyezés-kor ellenőrizni kell, hogy a személytartóban az önmentő eszköz ott van-e és üzemképes-e.
- Az önmentő eszköz mentőkötélét félévenként felül kell vizsgálni és írásban nyilatkozni kell további felhasználhatóságáról.
- A mentőkötél hossza tegye lehetővé a talajra érést a személytartó bármely helyzetéből.
- A mentő (önmentő) eszközöket a személytartóban a megfelelő teherbírású, jelölt kikötési ponthoz kell erősíteni.
- A mentést és az önmentést az érintett személyekkel legalább évente gyakoroltatni kell.
- Amíg a munkavállalók a személytartó szerkezetben tartózkodnak, az emelőgép vezérlő állását annak kezelője nem hagyhatja el.
- Az emelés megkezdése előtt a mentés feltételeit meg kell tervezni, és biztosítani kell, hogy a munkavégzés teljes ideje alatt a mentéshez szükséges, megfelelő biztonságot nyújtó eszközök rendelkezésre álljanak.

27. Mi az emelőgép használatának feltétele?

Válasz:

Az emelőgép használatának feltétele a munkavédelmi üzembe helyezés.

Ehhez kapcsolódóan és előfeltételeként kiemelten fontos az üzembe helyezést megelőző munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat.

28. Milyen vizsgálatokat kell elvégezni, egy emelőgép időszakos vizsgálata során?

Válasz:

Az emelőgép időszakos vizsgálata (a vonatkozó szabványok szerint)

- az időszakos biztonsági felülvizsgálat,
- a szerkezeti vizsgálat és
- a fővizsgálat,

amelyek elvégzéséről vagy elvégeztetéséről – eltérő megállapodás hiányában – az emelőgép tulajdonosának kell gondoskodni.

29. Milyen gyakorisággal kell elvégezni egy emelőgép, időszakos biztonsági felülvizsgálatát?

Válasz:

Az időszakos biztonsági felülvizsgálatot legalább ötévenként, vagy az emelőgép környezetének megváltozásakor (pl. a kiszolgált technológia megváltozásakor) kell elvégezni, kivéve, ha a gyártó ennél rövidebb gyakoriságot ír elő.

30. Mire terjed ki egy emelőgép időszakos biztonsági felülvizsgálata?

Válasz:

Az időszakos biztonsági felülvizsgálat alkalmával vizsgálni kell:

- Az emelőgép szerkezeti kialakítása, gépészeti és villamos berendezése, valamint biztonsági berendezései megfelelnek-e az érvényes biztonsági és egészségvédelmi követelményeknek,
- Az emelőgép eredeti funkciójának megfelelően üzemel-e,
- Az emelőgép környezetének jellemzői azonosak-e a tervezéskor és gyártáskor figyelembe vettekkel.
- Az időszakos biztonsági felülvizsgálat során vizsgálni kell az emelőgépek korszerűsítésének szükségességét elsősorban a veszélyek csökkentése érdekében.
- Vizsgálni kell az emelőgép dokumentációjának meglétét, valamint azt, hogy a dokumentáció megfelel-e a tényleges állapotnak.

31. Milyen adatokat kell rögzíteni egy emelőgépekhez tartozó emelőgép naplóban?

Válasz:

Az emelőgéphez emelőgép naplót kell vezetni üzemszerű rendszerességgel, amelyben rögzíteni kell:

- Az emelőgép azonosító adatait, fajtáját, típusát,
- Gyártási évét, üzembe helyezésének idejét,
- Üzemeltetésének helyét,
- Időszakos vizsgálati csoportszámát,
- A műszakonkénti vizsgálat és a műszakonkénti karbantartás tárgyát és módját,
- A kezelőnek dokumentálnia kell:
 - nevét,
 - a műszakonkénti vizsgálat időpontját (év, hónap, nap, óra, perc)
 - a műszakonkénti vizsgálat elvégzésének tényét és eredményét,
 - az esetleges meghibásodásokat és azok elhárításának tényét és módját,
 - az emelőgép használata során tapasztalt váratlan és szokatlan eseményeket,
 - a gépápolás tárgyát, módját, idejét.

Az emelőgép naplókat az emelőgép kiselejtezéséig meg kell őrizni.

32. Foglalja össze egy mondatban a szállítás „lényegét”!

Válasz:

A szállítás anyagoknak, termékeknek, illetve személyeknek olyan helyváltoztatása, amely szervezési intézkedésekkel, speciális berendezések, technikai eszközök igénybevételével valósul meg.

33. Melyek a szállítójárművek üzemeltetését, biztonságát befolyásoló jellemzők?

Válasz:

A szállítójárművek üzemeltetését, biztonságát befolyásoló jellemzők:

- A szállítóeszköz típusa,
- A járművek dinamikai tulajdonságai (erőforrás, teljesítőképesség, stabilitás),
- A környezeti viszonyokhoz való alkalmazkodás,
- Műszaki-forgalmi állapot,
- Biztonsági berendezések működőképessége,
- Kezelési jogosultság (képesítés és megbízás)

- Felülvizsgálatok érvényessége,
- Hibaelhárítás technikai és személyi feltételei, műszaki mentés szakszerűsége.

9 Kereskedelem és vendéglátás különleges munkahelyekre vonatkozó követelmények

A **KVBSZ** rendelkezik a kereskedelem és vendéglátás területén néhány különleges munkahelyekre vonatkozó követelményről, amelyek a következők:

A munkáltató köteles gondoskodni arról, hogy a diszko klubokban foglalkoztatottakat érő zajterhelés ne léphesse túl a vonatkozó szabványban meghatározott értéket.

Szórakozó helyeken csak olyan lézer berendezést szabad használni, amely kizárja a káros sugárzást, és működtetése során véletlenszerűen sem jelent veszélyt az ott tartózkodókra.

Csak olyan lézer berendezés használható, amelyik maximum a 38. lézerosztályba tartozik.

Az étkező- vagy büfékocsik raktár vagy kiszolgáló fülkéiben, hálókocsi szolgálati szakaszában lévő polcokra árut, ládát, csomagot csak ledőlés ellen biztosított módon szabad elhelyezni.

Mozgó járművön forró zsiradékot egyik edényből a másikba átönteni tilos!

Mozgó vonaton egyik kocsiból a másikba az eladó kocsival átmenni csak akkor szabad, ha az elárusító meggyőződött a biztonságos áthaladás feltételeinek meglétéről.

Közlekedési eszköz áruval való feltöltését csak a jármű álló helyzetében szabad elvégezni, ha a szükséges időt a rakodáshoz biztosították.

10 Egyéni védőeszközökre vonatkozó követelmények

Az **Mvt.** 42. §-ának b) pontja értelmében a veszélyes munkafolyamatoknál, technológiáknál a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, rendeltetés-szerű használatukra a munkavállalókat ki kell oktatni és az egyéni védőeszközök rendeltetésszerű használatát meg kell követelni.

Az **Mvt.** 56. §-a szerint az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. Ennek a feladatnak az ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet 5. §-a szerint a munkáltató munkakörönként írásban meghatározza a meg:

- azokat a munkafolyamatokat, technológiákat – ideértve a munkaeszközöket és anyagokat, valamint a kockázatot is –, amelyek védőeszköz használatát indokolják, valamint a juttatott védőeszköz típusát és a védőeszköz használatával járó egyéb előírásokat, pl. a védőeszköz ellenőrzése, tárolása, cseréje, karbantartása, az elhasználadott védőeszköz veszélyes hulladékként történő kezelése (a továbbiakban: a védőeszköz juttatásának rendje), továbbá
- a védőeszköz használatának feltételeit, beleértve a használat időtartamát is.

A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje kialakítása során

- meghatározza a kockázatok jellegét és mértékét,

- biztosítja a kockázatok jellegének és mértékének megfelelő védelmi képességgel rendelkező egyéni védőeszközt,
- biztosítja a munkavállaló által végzett fizikai munka mértékének és a klimatikus környezetnek megfelelő védőeszközt, amelyet a védőeszközre meghatározott felhasználási határok (védelmi képesség, fokozat vagy osztály) figyelembevételével választ ki,
- figyelembe veszi a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátait.

A **65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet** 3. §-a szerint amennyiben megelőző műszaki, illetve szervezési intézkedésekkel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés nem valósítható meg, a kockázatok egészséget nem veszélyeztető mértékű csökkentése érdekében a munkáltató a munkavállalókat a kockázatokkal szemben védelmet nyújtó védőeszközzel látja el és ellenőrzi azok rendeltetés szerinti használatát.

A hatékony védelmet nyújtó védőeszköz kiválasztásához, a védőeszköz-használat szabályainak megállapításához a munkáltató szükség esetén szakértőt vesz igénybe.

A védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatokat, a mérési eredményeket, a szakértői véleményeket és ajánlásokat, továbbá a védőeszköz juttatásával kapcsolatos egyéb dokumentumokat a munkáltató naprakészen tartja nyilván, és azokat az ellenőrzést végző hatóság kérésére bemutatja. A **65/1999 (XII.**

22.) EüM rendelet 4. § (7) bekezdése szerint a védőeszköz biztosítása magába foglalja, hogy

- a) az – figyelemmel a védőeszköz elhasználódására – a munkavállaló munkavégzéséhez folyamatosan,
- b) a mentési tervben meghatározott mentési feladatokra és haváriákra rendszeresített készenléti védőeszköz csomag állandóan rendelkezésre álljon. A munkavállaló haladéktalanul tájékoztatja a munkáltatót, ha megítélése szerint a védőeszköz elvesztette védelmi képességét.

A **65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet** 7. §-a szerint a védelmi képességét veszített védőeszköz tovább nem használható. Az elhasználódott védőeszközt hulladékként, a külön jogszabályban meghatározott esetekben veszélyes hulladékként kell kezelni.

A **munkavállaló** az **Mvt.** 60. § (1) b) pontja értelmében csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát. A munkavállaló köteles munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse. Így különösen köteles az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztítástól gondoskodni;

A **65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet** 8. §-a szerint a munkavállaló a védőeszköz használatáról érvényesen nem mondhat le.

A munkavállaló a védőeszközt nem viheti el a munkahelyéről, kivéve, ha a munkáltató engedélyezte annak elvitelét, amennyiben

- a munkavégzés helye változó és a munkáltató más módon nem tudja biztosítani a védőeszközt a munkavállaló számára,
- a védőeszköz elvitele közegészségügyi szabályokba nem ütközik.

A rendelet szerint munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje meghatározásába a munkavédelmi képviselőt, valamint a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot bevonja, akik jogosultak a védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni.

A munkavédelmi képviselő jogosult a védőeszköz biztosításáról és használatáról tájékoztatást kapni, az egyéni védőeszköz biztosításával és használatával kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén megfelelő intézkedéseket kezdeményezni.

Néhány példa a kereskedelem és vendéglátáshoz kapcsolódó tevékenységekhez szükséges egyéni védőeszközökről:

- Fej védelme az emelőgépekkel, daruval vagy szállítószalagok mellett való tevékenység esetén fejbédő sisakok.
- Lábfaj védelme a szállítás, rakodás, fagyasztott élelmiszerrel, hústömbökkel végzett tevékenységek esetén különböző védőlábbelik.
- A szem és az arc védelme savakkal és maró oldatokkal, fertőtlenítőkkel és maró hatású tisztítószerrel végzett tevékenységek esetén különböző szemüvegek és arcvédő maszkok.
- A légutak védelme a hűtőházban végzett munkák esetében, amennyiben fennáll a hűtőfolyadék szökésének veszélye, illetve fertőtlenítés, takarítási tevékenység során különböző légzésvédő maszkok esetleg légzőkészülékek.
- A hallás védelme amennyiben zajos környezetben zajlik a munkavégzés különböző hallásvédő eszközök.
- A test a kar és a kéz védelme a savakkal, maró oldatokkal, tisztítószerrel való tevékenység, forró anyagokkal, vagy azok közelében végzett tevékenység, kicsontozási, darabolási munkák, kézi késsel végzett munkák esetén különböző kéz és kar védelmi egyéni védőeszközök.
- A bőr védelme maró, allergizáló, irritáló, a bőrön keresztül felszívódó különböző veszélyes vegyi anyagok/keverékek esetén különböző bőrvédő kenőcsök, krémek.

Védelmi képességét veszített, erősen elhasználódott hő elleni védőkesztyű

Önellenőrző kérdések

(Egyéni védőeszközökre vonatkozóan követelmények)

1. Melyik jogszabály írja elő, hogy az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét, a munkáltatónak írásban kell meghatároznia?

Válasz:

Az 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről 56. §-a szerint, az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. (E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül)

2. Melyik jogszabály szól, a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről?

Válasz:

A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet.

3. Milyen feladatai vannak a munkáltatónak, a védőeszköz juttatásának rendje kialakítása során?

Válasz:

A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje kialakítása során

- Meghatározza a kockázatok jellegét és mértékét,
- Biztosítja a kockázatok jellegének és mértékének megfelelő védelmi képességgel rendelkező egyéni védőeszközt,
- Biztosítja a munkavállaló által végzett fizikai munka mértékének és a klimatikus környezetnek megfelelő védőeszközt, amelyet a védőeszközre meghatározott felhasználási határok (védelmi képesség, fokozat vagy osztály) figyelembevételével választ ki,
- Figyelembe veszi a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátait.

4. Mutasson be néhány példát, a kereskedelem és vendéglátáshoz kapcsolódó tevékenységekhez szükséges egyéni védőeszközökre?

Válasz:

- Fej védelme az emelőgépekkel, daruval vagy szállítószalagok mellett való tevékenység esetén fejbédő sisakok.
- Lábfej védelme a szállítás, rakodás, fagyasztott élelmiszerrel, hústömbökkel végzett tevékenységek esetén különböző védő lábbelik.
- A szem és az arc védelme savakkal és maró oldatokkal, fertőtlenítőkkel és maró hatású tisztítószerrel végzett tevékenységek esetén különböző szemüvegek és arcvédő maszkok.
- A légutak védelme a hűtőházban végzett munkák esetében, amennyiben fennáll a hűtőfolyadék szökésének veszélye, illetve fertőtlenítés, takarítási tevékenység során különböző légzésvédő maszkok esetleg légzőkészülékek.

- A hallás védelme amennyiben zajos környezetben zajlik a munkavégzés különböző hallásvédő eszközök.
- A test a kar és a kéz védelme a savakkal, maró oldatokkal, tisztítószerekkel való tevékenység, forró anyagokkal, vagy azok közelében végzett tevékenység, kicsontozási, darabolási munkák, kézi késsel végzett munkák esetén különböző kéz és kar védelmi egyéni védőeszközök.
- A bőr védelme maró, allergizáló, irritáló, a bőrön keresztül felszívódó különböző veszélyes vegyi anyagok/keverékek esetén különböző bőrvédő kenőcsök, krémek

11 Kereskedelemmel, vendéglátással kapcsolatos munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések

Kulcsszavak (meghatározások):

Baleset, Munkabaleset, Halálos munkabaleset, Súlyosnak minősülő munkabalesetek, Foglalkozási megbetegedés,

11.1 Balesetek, munkabalesetek

A munkáltató tevékenysége során, a munkavégzéssel összefüggésben – a kereskedelem és vendéglátás területén is - balesetek és foglalkozási megbetegedések következhetnek be. A balesetekkel, és a foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos eljárási szabályok részletesen szabályozzák a munkáltató feladatait, szabályozzák a belső kivizsgálás és nyilvántartás rendjét.

A baleset bekövetkezésekor a munkáltató elsődlegesen megvizsgálja, hogy a bekövetkezett esemény balesetnek minősül-e, vagy sem.

Lényeges eleme a meghatározásnak, hogy külső hatás okozza a balesetet és e hatás az emberi szervezetre irányuljon. Ha bekövetkezett esemény balesetnek minősül a munkáltató megvizsgálja, hogy a balesetet munkabalesetnek tekinti, vagy sem.

Kiemelt fontossággal bír az a tény, hogy a sérült közrehatása a baleset bekövetkeztében, nem befolyásolja a baleset munkabalesetnek való minősítését. Gyakran előfordul, hogy a munkáltatók tévesen utasítják el a baleset munkabalesetként való elismerését, mert álláspontjuk szerint, a baleset a sérült felróható, szabályszegő magatartása miatt következett be.

Az **Mvt.** rendelkezik a baleset és a munkabaleset pontos fogalmi meghatározásáról, ezek szerint:

***Baleset:** az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.*

***Munkabaleset:** az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.*

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját tulajdonában álló, bérleti vagy más szerződés alapján, továbbá egyéb megállapodás alapján biztosított járművel történt.

A munkáltató köteles a tudomásra jutott munkabaleseteket nyilvántartásba venni (munkabaleseti napló). Ezt a nyilvántartást telephelyenként kell vezetni.

A bekövetkezett, és legalább egy munkanap munkaképtelenséggel járó munkabaleseteket a munkáltató a kivizsgálásra vonatkozó jogszabályi előírásokat alkalmazva kivizsgálja. A vizsgálat eredményét kötelezően alkalmazandó formátumú jegyzőkönyvben rögzíti.

Három munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabaleseteket be kell jelenteni a munkavédelmi hatóság felé. A bejelentési kötelezettség, a baleset bekövetkezésének helyszíne szerint illetékes munkavédelmi hatóság részére a baleseti jegyzőkönyv megküldésével teljesül.

A bejelentésen kívül, a baleseti jegyzőkönyvet minden esetben köteles a munkáltató megküldeni a társadalombiztosítás, és a sérült, annak halála esetén a hozzátartozói részére. A munkabaleset kivizsgálása munkáltatói intézkedésnek minősül, ezért ha a sérült nem ért egyet a munkabaleseti jegyzőkönyvben foglaltakkal, jogosult a munkavédelmi hatósághoz fordulni a munkáltató intézkedése ellen. A munkáltató dönthet a kivizsgálás során úgy, hogy nem ismeri el a balesetet munkabalesetnek, erről írásban értesíti a sérült munkavállalót, halála esetén a hozzátartozóit, akik jogorvoslatért a munkavédelmi hatósághoz fordulhatnak. A munkavédelmi hatóság jogosult – a közlekedési baleset kivételével – a munkabalesetet kivizsgálni, a munkáltató ez irányú kötelezettségét nem érintve, és határozatban kötelezheti a munkáltatót a munkabaleset kivizsgálására és bejelentésére.

Súlyos munkabalesetek esetén a baleset bekövetkezését azonnal jelenteni kell a területileg illetékes munkavédelmi hatóság felé.

Ezek a súlyosnak minősülő munkabalesetek a következők:

- a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszíti), magzata vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodást okozza,
- valamely érzékszerv (vagy érzékelő képesség) illetve reprodukciós képesség elvesztését, vagy jelentős mértékű károsodását okozza,
- orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást okoz,
- súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujj nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek) okozza,
- beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

Halálos munkabaleset esetén a területileg illetékes rendőrhatalóság a munkavédelmi hatóságtól függetlenül eljárást indít a halálozás okának megállapítása érdekében.

A munkavédelmi hatóság kivizsgálja a balesetet, és a vizsgálat eredményét figyelembe véve jár el a továbbiakban, például: büntető vagy közigazgatási eljárás kezdeményezése a munkabaleset okozóival szemben. A munkáltató ebben az esetben is köteles elvégezni a baleset kivizsgálását, nyilvántartásba vételét és bejelentését. Munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül minden munkabaleset kivizsgálása, illetve munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül minden súlyos munkabaleset kivizsgálása.

A munkabaleset kivizsgálására és bejelentésére a munkáltató a baleset bekövetkezésétől számított három évig kötelezhető. A munkabaleset jogalapot képez a munkáltatóval szembeni kártérítés érvényesítéséhez.

Munkabalesetek és ezen belül a súlyos munkabalesetek elsősorban a gépek, berendezések, munkaeszközök nem megfelelő kezelése, használata során következnek be, de emellett számos területen és ok miatt történhetnek munkabalesetek. Minden baleset kivizsgálása során felállítható egy okláncolat, amelynek több tényezője vezethet a baleset bekövetkezéséhez. A bekövetkező balesetben a munkáltató felelőssége mellett számtalan esetben meg lehet állapítani a munkavállaló szabályszegő magatartását,

felelősségét is. A következőkben két bekövetkezett munkabalesetet ismertetünk, amelyek a kereskedelmi, vendéglátóipari tevékenységhez kapcsolódnak. Mindkét esetben az okokra, a megelőzés lehetőségeire is kitérünk.

11.2 Foglalkozási megbetegedések

A foglalkozási megbetegedés abban különbözik a munkabalesettől, hogy az ártalomnak kitett munkavállalót az egészségkárosító hatások hosszabb ideig érik, és tartós egészségkárosodást okoznak.

Foglalkozási megbetegedés: *a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely:*

- *a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve*
- *a munkavállaló optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.*

A foglalkozási megbetegedést az észlelő orvos köteles bejelenteni a területileg illetékes munkavédelmi hatóság felé. A hatóság a munkáltató bevonásával kivizsgálja a megbetegedést. A foglalkozási megbetegedések jegyzékét jogszabály tartalmazza.

Foglalkozási megbetegedések a kereskedelem, vendéglátásban elsősorban az anyagmozgatás rakodás során kialakuló hát és gerincproblémák, a korábbiakban ismertetettek szerint. A kézi anyagmozgatásról az előzőekben részletesen szó esett. A foglalkozási megbetegedések, és az esetleges balesetek megelőzése érdekében mind a munkáltatónak, mind a munkavállalónak a kézi tehermozgatás szabályainak betartása elsőrendű feladata.

12 Esettanulmányok. (Munkabalesetek, Foglalkozási megbetegedés.)

12.1 1. Példa. Munkabaleset raktározási tevékenység, emelőgépek használata során

Az XY Kft. munkavállalója, Bürök Beléndek az általa kezelt, ABC Zrt. tulajdonában lévő Jungheinrich ETV318 típusú E-31 jelzésű tolóoszlopos vezetőüléssel emelőgéppel egy személyemelő kosarat vett fel annak érdekében, hogy a raktár CV sorában a 4. szinten kb. 7 méter magasságban lévő raklap mentését elvégezze. Ehhez a magasban lévő tevékenységhez a ABC Zrt. (kölszönzés keretében foglalkoztatott) munkavállalójának, Tropancsák Vendelnek a segítségét is kérte, mert Bürök Beléndek nem akart a magasba felmenni ezért megkérte Tropancsák Vendelt, hogy ő menjen majd fel. Bürök Beléndek a munkavégzés helyére menet előtt haladt az E-31 jelzésű emelőgéppel, mögötte megközelítőleg 1 méter távolságban Tropancsák Vendel haladt a Jungheinrich ETV318 típusú, E-33 jelzésű tolóoszlopos, vezetőüléssel emelőgéppel. Bürök Beléndek a raktári területen lévő CV sorba bekanyarodott, 5-10 métert haladt, majd hirtelen megállt, azért, hogy a padlón, útjában lévő termékeket elpakolja. Bürök Beléndek leszállt az emelőgép vezető helyéről, amikor a mögötte érkező, Tropancsák Vendel által vezetett E-33 jelzésű tolóoszlopos, vezetőüléssel emelőgép nekiütközött az előtte lévő E-31-es jelzésű Bürök Beléndek által vezetett emelőgéppel. Az ütközés következtében az E-31-es emelőgép előre löködött és Bürök Beléndek bal lábfeje az emelőgép alá került. A baleset Tropancsák Vendel figyelmetlensége miatt következett be, a követési távolságot nem tartotta be az előtte haladó Bürök Beléndek által kezelt emelőgéptől. Bürök Beléndek bal lábának 4. és 5. lábujját a baleset következtében a kórházban csonkolni kellett, így Bürök Beléndek súlyos sérüléssel járó, csonkulásos munkabalesetet szenvedett.

A baleset vizsgálata során megállapításra került a fentiekén kívül még, hogy a Jungheinrich ETV318 típusú E-31 jelzésű tolóoszlopos vezetőüléssel emelőgép nincs úgy kialakítva műszakilag, hogy azzal személyemelési tevékenységet lehessen végezni.

A balesetben érintett emelőgépek

A **munkabaleset bekövetkezésének okláncolata** (okok, hatások és következmények összefüggése):

- Bürök Beléndek a raktár CV sorában raklapmentést kívánt elvégezni a magasban.
- A raklapmentésben a magasban folytatandó munkához Tropancsák Vendel segítségét kérte Bürök Beléndek.
- Bürök Beléndek emelőgépével egy személyemelő kosarat vett fel és Tropancsák Vendellel egymás mögött haladva a raklapmentés helyszínére indultak.
- Bürök Beléndek haladt elől, Tropancsák Vendel közvetlenül mögötte a követési távolságot be nem tartva haladt.
- A raktár CV sorában a padlón lévő különböző termékek miatt Bürök Beléndek hirtelen megállt, majd leszállt az emelőgépről.
- Az emelőgépek közötti követési távolságot be nem tartó Tropancsák Vendel emelőgépével a Bürök Beléndek által vezetett emelőgépnek ütközött, amely az éppen leszálló Bürök Beléndek bal lábára lőködött.

Megelőzhető, illetve elkerülhető lett volna a baleset ha Tropancsák Vendel az általa kezelt emelőgéppel megfelelő követési távolságot tartva halad Bürök Beléndek emelőgépe mögött, így annak hirtelen megállása során nem ükösik bele abba.

12.2 2. Példa. Munkabaleset csokoládéolvasztó tartály használata során

Fusi Misi, az XYZ Kft. cukrász munkakörben foglalkoztatott munkavállalója, munkakörébe tartozó módon, felettese, utasítása alapján a Mobil 5 jelölésű csokoládéolvasztó gép használatával, egyéb munkája mellett a szilárdcsokoládé olvasztását végezte. A munkavállaló a munkafolyamathoz más gyártógép mellől elhozott egy 50x60 cm-es, 50 cm magas fém dobogót, amelyet fellépőként használt a gép töltéséhez. Mindemellett az EJC16 típusú elektromos gyalogkíséretű targoncán lévő rakodólapot (rajta az olvasztáshoz szükséges szilárdcsokoládés dobozokkal) kb. 1,2 méter magasságba emelte, majd az emelőgép kezelőhelyét elhagyta és a gép töltését a dobogóról végezte. A dobogó használata, illetve a magasra, emelőgéppel megemelt teher is a munka megkönnyítését szolgálta, azonban Fusi Misi eddigi saját munkáját tovább könnyítve az olvasztó tartály beadagoló részének biztonsági végállás-kapcsolóval reteszelt rácsos burkolatát eltávolította. Mivel a munkaeszköz rácsos burkolata kényyszerkapcsolatban állt a gép egyszerű biztonsági végállás-kapcsolójával, ezért a gép fő működésének (keverőszárának) leállítását megakadályozandó, a biztonsági reteszkapcsolót egy kb. 9,5x14 cm-es kartonpapír darabbal kiékelte úgy, hogy a védelmi áramkör a védőburkolat eltávolítását követően is zárva maradjon.

A munkavállaló a beadagoló garat védőburkolatának eltávolítása és a védőburkolat biztonsági reteszkapcsolójának kiiktatása után a gépbe a megemelt villával rendelkező emelőgépen, rakodólapon lévő dobozokból a kb. 40x20x4 cm méretű szilárdcsokoládé darabok beadagolását végezte.

A Sérült 11 óra 29 perckor fellépett a dobogóra, az emelőgéppel megemelt rakodólapon lévő szilárd csokoládés dobozt megnyitotta, jobb kezével a jelzett gép szabadon lévő nyílásán keresztül üres kézzel meghatározatlan okból és indokkal a gépbe nyúlt, ahol a forgó-mozgó keverőlapátok jobb karját elragadták, és váll alatt a mozgó géprészek csonkolták.

A munkabaleset bekövetkezésének oklángolata (okok, hatások és következmények összefüggése):

- A munkáltató egy tartálygyártó Kft-től újonnan vásárolt egy 1000 literes csokoládéolvasztó, temperáló tartályt. A gép nem minősül veszélyes gépnek, azonban összeszerelése, összeállítás, elhelyezése, telepítése kihathat a biztonságra. Az üzembe állítást megelőző ellenőrző felülvizsgálatot a munkáltató nem végezte el.
- A munkavállaló a közvetlen munkairányító utasítására csokoládémasszát készített a termelésben lévő gépek ellátásának céljából. A Sérült noha időkényszerben nem dolgozott, illetve a termelésben elég tartalék olvadt csokoládé állt rendelkezésre a gyártás folyamatosságához, elhatározta, hogy a szükséges mennyiségen felül is folytatja a csokoládé megolvasztását.
- A gép kialakítása (rácsos védőburkolat a beadagoló garaton) a szilárdcsokoládé mérete, valamint a munkafolyamat aránytalan nehézsége (padozat szintjéről történő töltés) miatt a Sérült
 - leszerelte a beadagoló garat rácsos védőburkolatát,
 - kiiktatta a lengőkaros biztonsági kapcsolót,
 - emelvényt helyezett el a gép mellett.
- A Sérült munkavállaló a beadagolás során a külön vezérelhető keverőlapátot nem állította le, annak ellenére, hogy a keverőlapát működtetése a betöltésnél nem volt indokolt.
 - A munkavállaló a már védelem nélküli veszélyes tér mellett dolgozott, mikor jobb kezével a gépbe nyúlt, ahol a forgó-mozgó keverőlapátok kezét elragadták, így munkabalesetet szenvedett.

Megelőzhető lett volna a baleset, ha:

- A munkáltató ellenőrzési kötelezettségét hatékonyabban látja el. A munkavállaló nyilatkozata alapján több alkalommal előfordult, hogy a csokoládéolvasztó gép beadagoló garatjának védőburkolatát leszerelte, a biztonsági végállás kapcsolót kiiktatta. Valamennyi esetben az olvasztás nehézségével indokolta ezt.
- A Sérült munkavállaló jelzi a munkáltató, vagy a választott munkavédelmi képviselők felé, hogy a csokoládéolvasztás aránytalan nehézségekkel jár.
- A Sérült szabálytalan munkavégzése során a beadagolásnál a keverőlapát működését leállítja.
- A csokoládéolvasztó gép beadagoló garatja ergonómiai, gyártástechnológiai, szempontokat is figyelembe véve úgy kerül kialakításra, hogy a szilárdcsokoládé betöltését a védőburkolat a szükségesnél jobban ne akadályozza.

12.3 3. Példa. Foglalkozási megbetegedés, anyagmozgatással kapcsolatban.

Egy munkavállaló összesen 29 éve állt a munkáltató alkalmazásában, elsősorban, mint kereskedelmi küldemény feldolgozó, folyamatos éjszakai műszakban. Az egész munkájának a lényege, a nemzetközi kereskedelmi küldemények feldolgozása (exportként kimenő, vagy importként bejövő küldemények maximum 2 kg-ig, zsákolva maximum 30 kg-ig), illetve csomagok maximum 30 kg-ig szortírozása, szétválogatása, továbbküldése.

Az első évben normál küldemény feldolgozó volt.

A második évtől kezdődően 3 éven keresztül különleges küldemény feldolgozóként dolgozott. Itt csomagok mozgatása, átvétele, szortírozása, kiosztása, emelgetése, mozgatása, továbbküldése volt a feladata. Ez a feladatkör nagyon megterhelő volt számára. Elmondása alapján, a csomagok néha 30 kg tömegűek voltak, de átlagban 5-10-15-20 kg-osak, amelyeket 12 órában folyamatosan kellett a munkavállalónak mozgatnia, néha felemelnie, néha levennie asztalszintről. Ekkor még szállító rendszer nem segítette a munkavégzést, bár guruló kocsik voltak, amelyekkel a nagyobb tömegeket mozgatni tudtak. Ennek ellenére az asztal magasságából le-, felvenni, húzni a dobozokat vagy ládákat, folyamatosan megterhelő volt számára.

Ezt követően ismét normál küldemény feldolgozó lett.

2011-ben logisztikai küldemény feldolgozó I. munkakörbe került át, ahol már szállító szalagrendszer könnyítette a munkáját. Állandó éjszakás beosztásban dolgozott itt is, 12 órában, 2 éjszakai műszak, 2 szabadnap. Pihenőidőként 1x20, 1x25, 3x10 perces szünetek voltak beiktatva, amelyek alatt a munkavállaló sokat sétált, ha tehette.

A munkavállaló feladata (logisztikai) küldemény feldolgozóként este 16:00-reggel 04:00-ig, az alábbi nagy egységekből áll:

- Este 16:00-este 22:00 óráig, azaz 6 órán keresztül: a tömeges küldemény feldolgozó részlegen végzi a munkáját, vagy a sima küldemény feldolgozó részlegen. A tömeges küldemény feldolgozó részlegen a feladata a dobozba pakolás, doboz lezárása, mérlegelés, felemelése a doboznak, továbbítása. Ebben a munkában folyamatosan 5-10 kg-os ládákat is kellett emelnie, levennie, illetve felemelni és feltenni a szalagra. Ezek a munkák elmondás alapján a kéz-kar-váll-derék számára megterhelőek, ha folyamatosan végzi az ember. 2016-os gerincsérv műtete óta a dolgozónak könnyítésként csak a dobozok huzigálását kellett végeznie, az emeléshez segítséget kapott. A sima küldemény feldolgozó részlegen ugyanazokat a feladatokat kell végeznie, mint az előzőnél. Ezalatt a 6 óra alatt összesen átlagosan 40 ládát oszt be a kisalakú küldemények esetén, vagy ha nagyobb alakú küldeményről van szó, akkor 6 óra alatt 150 ládát osztott be, amelyek ládanként 10-15 kg súlyúak voltak. A beosztás azt jelenti, hogy leveszi a dolgozó a ládát, maga mellé teszi, majd széken ülve szétosztja.
- Este 22:00-tól hajnal 02:00 óráig, azaz 4 órán keresztül a dolgozó küldemény átvételét végezte minden műszakjában. Ez azt jelenti, hogy a szalag mellett áll, kissé előre meghajolva, derekát igénybe véve szortírozza a közepén álló ládákból a küldeményeket, amelyek az ejtő szalag 2 oldalán érkeznek. Amennyiben megtelik a láda, kiemeli azt, megfordulva áteszi a háta mögött lévő kocsikra, ha azok megtelnek, áthúzza a kocsikat a küldemény feldolgozóba. A kocsikra a kisebb ládákból 50 fér, a nagyobbakból 24 láda fér. Egy éjjel 2-3x húzza át a guruló kocsikat. A ládákból egy éjjel kb. 300 db van átlagosan, 4 fő mozgatja őket felváltva. A ládák súlya átlagosan 10-15 kg, amelyeket fel-, levesz a dolgozó, a szortírozás, pakolás közben.
- Reggel 02:00 órától reggel 04:00 óráig –a maradék 2 órát a küldemény beosztásával tölti a dolgozó. Itt az elküldése történik a küldeményeknek, ami a ládák elkészítését jelenti. Ez idő alatt kb. 90 láda/4 fő elkészítése történik. Egy láda 15-20 kg, illetve ezeket a ládákat néha le kell szedni az állványokról, a futószalaghoz oda kell húzni-vinni, majd mérlegelés következik. A láda mozgatását néha 2 fő is végzi, ha nagyon nehezek. Ez a munka is nagyon nehéz a gerincnek, karnak, vállnak, mivel mozgatni, vinni, húzni, emelni kell a ládákat. A ládák mozgatása közben folyamatosan hajolni, előre dőlni, fordulatokat is végezni kellett. Ülőmunka is van itt, ez a küldemény átvétele kivételével mindenhol előfordul.

A dolgozó a munkáját pamutkesztyűben végezte, saját cipőben dolgozott, de munkaruhát kapott, nadrágot, pólót használt. Pihenőidőben étkező, melegedő rendelkezésre állt, öltöző, zuhanyzóval, 1 szekrénnel biztosított volt.

Munkavédelmi oktatást évente kaptak a munkavállalók, az anyagmozgatás szabályait ismerte a dolgozó.

A munkavállaló többször jelezte a feletteseinek, más kollégáival közösen, hogy több helyen lehetne műszaki megoldással könnyíteni a munkán, például a küldemény feldolgozóban, a rovatolásnál az asztalt lejjebb kellene helyezni, vagy szállító szalaggal kellene megoldani a ládák továbbítását, a kézi húzás, emelés helyett. A magas asztalokról felrakás után ismét le kell venni a ládákat, hogy be tudja zárni, majd visszahelyezni az asztalra. Hétvégéken szinte végig ezt a munkaműveletet végzi a dolgozó 12 órában, nagyon megterhelő számára.

A munkahigiénés vizsgálat alapján elmondható, hogy a munkavállalónak a feladat ellátása során folyamatosan emelnie kell 5-10-15 kg-os dobozokat, 20-30 kg-os ládákat, amely munkák során karja, válla, dereka nagyon igénybe volt véve. A munkavégzésének elején, 3 éven keresztül extrém igénybevétele volt a küldemények feldolgozása során. A fennálló munkafadataiból adódóan, az ottani ergonómiai, fizikai megterhelések hatására a munkavégzés kezdetét követően, már az 1994-95-ös években elkezdődtek deréktáji fájdalmai, amelyek miatt többször volt táppénzen, többször kórházban is. 2006-ban egy gerincet érintő munkahelyi balesete is volt, amikor egy 20 kg-os teher megemelése közben nem tudott felállni már. 2015-ben készült először MR felvétel, amely akkor kimutatta már az elsősorban a lumbalis szakaszra tevődő több csigolyát is érintő gerincsérvek meglétét, amelyet 2016. évben meg is műtöttek, majd ez év végéig rehabilitációja folyt a dolgozónak. Ezt követően a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosi véleménye szerint 5 kg-os súlykorláttal emelhetett volna csak, és bár a 20-30 kg-os ládák emelését nem kellett végeznie, azonban az egyéb feladatai megmaradtak, így a súlykorlát nem teljesült maradéktalanul a munkába való visszatérése során. 2017. elején, vagyis 2 hónappal később már ismét fájdogált a gerince, később bal oldali nyomási fájdalmai, zsibbadása is jelentkezett, míg 2018. 05. hónapban ismét táppénzre került, jelenleg se ülni, se állni nem tud fájdalom nélkül.

A munkahelyén lévő egész műszakos, húzó-, toló mozgások, a hajolások, húzások, emelések, és pakolások hatására egyéni érzékenység alapján a 29 évi megfeszített közepes erősségű fizikai munkavégzés kiválthatta a porckorongsérvek létrejöttét.

A bejelentett D-12 foglalkozási kódszámú, „*az ágyéki gerinc porckorong tehermozgatás által okozott betegségei*” foglalkozási diagnózisú megbetegedés foglalkozási eredete a munkahigiénés kivizsgálás alapján egyértelműen a munkahelyéhez kapcsolódóan, az ottani fizikai, ergonómiai megterhelések hatására egyéni érzékenység közrejátszásával jött létre.

13 Munkáltató kötelezettsége az elsősegélynyújtással kapcsolatban.

Az elsősegély alatt azt az azonnali segítségnyújtást, beavatkozást értjük, amelynek célja, hogy a sérült sérülést, vagy egészségkárosodást követően egészségügyi ellátásban részesüljön, az orvos, mentő érkezéséig. Elsősegélynyújtónak tekintjük azt a személyt, aki rendelkezik elméleti, gyakorlati képesséssel, a képzést szervezett tanfolyamon végzi el, és vizsgát tesz az elsajátított anyagból. Lényeges követelmény a vizsgálával szemben, hogy a vizsgát szakmailag felügyeljék.

Az elsősegélynyújtás célja:

- az élet megmentése,
- a további egészségkárosodás megakadályozása,
- a gyógyulás elősegítése.

A munkáltatók alapvető kötelezettségeit az elsősegélynyújtással kapcsolatban a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002 (II. 8.) SZCSM-EüM együttes rendelet szabályozza, amely szerint:

„Minden munkahelyen és műszakban a tevékenység és a munkafolyamatok veszélyességétől, illetve az ott dolgozók számától függően kialakított elsősegélynyújtó felszerelést vagy mentődobozt és a munkavállalók közül kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy jelenlétét kell biztosítani. Egy vagy több elsősegélynyújtásra szolgáló – hordággal is könnyen megközelíthető – helyiséget kell biztosítani ott, ahol a helyiségek mérete, a végzett tevékenység jellege és a balesetek gyakorisága ezt indokolja.

Az elsősegélynyújtó felszerelést, a mentődobozt és a tevékenységtől függően hordágyat, megfelelő mennyiségben és minőségben, jól látható, könnyen és gyorsan elérhető, szennyeződéstől védett helyen kell készenlétben tartani.

Gondoskodni kell az elhasznált, lejárt, használhatatlan eszközök pótlásáról.

Az elsősegélyhelyeket és a hozzájuk vezető utakat a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell jelölni.

Az elsősegélynyújtó felszereléssel, az elsősegélynyújtó hely kialakításával és az elsősegélynyújtás megszervezésével kapcsolatos további követelményeket, valamint a kijelölt elsősegélynyújtók képzése, továbbképzése tekintetében az irányadó előírásokat külön jogszabály tartalmazza.”

A segítségnyújtás során az elsősegélynyújtó kötelességei, feladatai:

- felmérni a helyzetet, majd ennek eredményét figyelembe véve segítséget hívni,
- törekednie kell arra, hogy pontosan megállapítsa a sérülés, betegség természetét,
- meg kell tennie a sorrendiség betartásával a halaszthatatlan beavatkozásokat,
- intézkednie kell arról, hogy a segítségnyújtásra szorult sérült orvoshoz, kórházba kerüljön,
- a szakszerű segítség megérkezéséig a helyszínen maradjon,
- az elsősegélynyújtás megkezdése előtt mérje fel a még fennálló veszélyhelyzetet, lehetőleg szüntesse meg azt,
- saját és mások testi épségét ne kockáztassa,
- biztosítsa a helyszínt,
- óvja a sérültet a további veszélyektől,
- több sérült esetén állítsa fel az ellátási sorrendet.

Önellenőrző kérdések

(Kereskedelemmel, vendéglátással kapcsolatos munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések)

1. Határozza meg a baleset fogalmát, az Mvt. szerint?

Válasz:

Baleset:

Az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

2. Határozza meg a munkabaleset fogalmát, az Mvt. szerint?

Válasz:

Munkabaleset:

Az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

3. Határozza meg a foglalkozási megbetegedés fogalmát, az Mvt. szerint?

Válasz:

Foglalkozási megbetegedés:

A munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely:

- a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- a munkavállaló optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye

4. Például, milyen esetben nem tekinthető munkabalesetnek egy baleset?

Válasz:

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját tulajdonában álló, bérleti vagy más szerződés alapján, továbbá egyéb megállapodás alapján biztosított járművel történt.

5. A munkáltatónak milyen esetben kell a munkabalesetet bejelenteni a munkavédelmi hatóság felé?

Válasz:

Három munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabaleseteket be kell jelenteni a munkavédelmi hatóság felé. A bejelentési kötelezettség, a baleset bekövetkezésének helyszíne szerint illetékes munkavédelmi hatóság részére a baleseti jegyzőkönyv megküldésével teljesül.

Súlyos munkabalesetek esetén a baleset bekövetkezését azonnal jelenteni kell a területileg illetékes munkavédelmi hatóság felé.

6. Milyen balesetek minősülnek súlyosnak?

Válasz:

Súlyosnak tekinthető az a baleset, amely:

- A sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszíti), magzata vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodást okozza,
- Valamely érzékszerv (vagy érzékelő képesség) illetve reprodukciós képesség elvesztését, vagy jelentős mértékű károsodását okozza,
- Orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást okoz,
- Súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujj nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek) okozza,
- Beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

7. Milyen szaktevékenység(ek)nek minősülnek a munkabalesetek, illetve a súlyos munkabalesetek kivizsgálásai?

Válasz:

Munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül minden munkabaleset kivizsgálása, illetve munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül minden súlyos munkabaleset kivizsgálása.

14 A munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságának tárgyköre

A munkavédelmi hatóság jogosult:

A közigazgatási hatósági ellenőrzés során a munkavédelmi hatóság az Mvt. 84. § (1) alapján, jogosult például:

- b) valamennyi munkahelyen - külön engedély nélkül - **ellenőrzést tartani**;
 - c) a munkabaleseteket - kivéve a közúti közlekedéssel kapcsolatosakat - és a fokozott expozíciós eseteket - a munkáltató ez irányú felelősségét nem érintve - **kivizsgálni**;
 - d) a **munkáltatót felhívni** az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítésére;
 - e) a munkáltatót a feltárt **hiányosságok** meghatározott határidőn belül történő **megszüntetésére kötelezni**;
 - f) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó előírások súlyos megszegésével foglalkoztatott **munkavállalót a kifogásolt munkavégzéstől eltiltani**;
 - g) a munkavállaló egészségét, testi épségét fenyegető veszély esetén, határértéket meghaladó expozícióban, rákkeltő, mutagén, teratogén hatású veszély előfordulásakor - annak elhárításáig -, vagy nem megfelelő védelmet nyújtó védőeszköz használatakor a veszélyes tevékenység, illetve üzem, üzemrész működésének, munkaeszköz, egyéni védőeszköz, veszélyes anyag vagy keverék használatának **felfüggesztését elrendelni**;
 - j) a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, **használatát felfüggeszteni**, ha az nem rendelkezik a 18. § (3)-(4) bekezdésében meghatározott okirattal;
 - l) a munkahelyen tartózkodó személytől az ellenőrzéshez szükséges **felvilágosítást kérni**, valamint az ilyen személyt személyi azonosságát igazolására felhívni;
 - m) az ellenőrzés lefolytatásának akadályozása esetén a **rendőrség igénybevételére**;
- (4) A munkavédelmi hatóság a tényállás alapján jogosult a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló - az ellenőrzés megkezdésekor, illetőleg baleset bekövetkezése esetén a baleset időpontjában fennálló - **jogviszonyt szervezett munkavégzésnek minősíteni**. A minősítéshez a munkáltatóként eljárás alá vontnak rendelkezésre kell bocsátania mindazokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy a részére végzett munka nem tartozik a szervezett munkavégzés (87. § 9. pont) körébe.
- (5) Olyan munkahelyen, ahol különböző munkáltatók munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak, és a munkavédelmi ellenőrzés eredményeként valamely munkáltató nem azonosítható, a (4) bekezdés vonatkozásában az ellenkező bizonyításáig **vélelmezni** kell, hogy az érintett munkavállalók munkáltatója az, aki a tevékenységet a munkahelyen ténylegesen irányítja, ennek hiányában, aki a munkahelyért a fő felelősséget viseli, ha ilyen nincs, akkor az, akinek a területén a munkavégzés folyik.
- (6) A munkavédelmi hatóság a helyszíni ellenőrzés során készített jegyzőkönyv egy példányát a munkáltatónak, távollétében a munkavédelmi hatóság által készített feljegyzést a munkáltató részéről jelen lévő személynek átadja.
- (7) A munkavédelmi hatóság által a helyszíni ellenőrzésen közölt **adatszolgáltatásra való felhívást** a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

82. § (1) A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval vagy a 40. § (2) bekezdésében meghatározott összehangolási kötelezettség megvalósításáért felelős személlyel vagy szervezettel szemben.

- (2) A munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteteti különösen
- a) a 21. §-ban meghatározott feltételek szerinti munkavédelmi üzembe helyezés elmulasztása;
 - b) a 23. § (1) bekezdésében meghatározott időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása;
 - c) a 23. § (2) bekezdésében meghatározott soron kívüli ellenőrzés elmulasztása;
 - d) az 54. § (2) bekezdésében meghatározott kockázatértékelés elmulasztása;
 - da) a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendelete szerinti legmagasabb veszélyességi osztályba tartozó munkáltató esetében, valamint
 - db) az egyes veszélyforrások hatásának kitett munkavállalók védelméről szóló külön jogszabályokban előírt esetekben, amely megvalósul különösen a kockázatértékelés keretében szükséges expozícióbecslés/-mérés hiányában;
 - e) a szükséges biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya;
 - f) a munkavégzés 40. § (2) bekezdése szerinti összehangolási kötelezettségének elmulasztása;
 - g) a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszközzel, vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére - ideértve a külön jogszabályban meghatározott veszélyforrásokkal járó munkaköröket, sérülékeny csoportot - előírt munkaköri alkalmassági vizsgálatok, biológiai monitorozás elmulasztása;
 - h) a külön jogszabályok szerint előírt foglalkoztatási tilalom megszegése;
 - i) a megengedett értéket meghaladó expozícióban történő foglalkoztatás a szükséges védelem hiányában; továbbá
 - j) a rákkeltő expozícióval járó tevékenység esetére a külön jogszabály által előírt mérések elmulasztása;
 - k) a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszközzel vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére a munkavédelemre vonatkozó szabályban előírtnál kevesebb munkavállalói létszám foglalkoztatása.

Munkavédelmi bírság

- (3) A munkavédelmi bírság összege **100.000,- Ft-tól 100.000.000,- Ft-ig** terjedhet.
- (4) A munkavédelmi hatóság a munkavédelmi bírságot telephelyenként szabja ki, amennyiben az azonos időben lefolytatott eljárás során megállapítást nyer, hogy az (1) bekezdésben leírt veszélyeztetést ugyanazon jogszabályi rendelkezést megsértve a munkáltató több telephelyén valósítja meg.
- (5) A munkavédelmi bírságot a súlyos veszélyeztetést feltáró felügyelő javaslata alapján a munkavédelmi hatóság szabja ki.

A munkavédelmi hatóság a bírságot

- a) a veszélyeztetés mértékének,
- b) a veszélyeztetettek számának,
- c) a veszélyeztetés időtartamának, ismétlődő jellegének,
- d) a megsértett jogszabályi előírások számának,
- e) a veszélyeztetés várható következményeinek,
- f) a sérülés és az egészségkárosodás mértékének,

- g) a munkáltató vagy a 40. § (2) bekezdésében meghatározott összehangolási kötelezettséget elmulasztó személy vagy szervezet által foglalkoztatott munkavállalók számának és éves nettó árbevételének vagy mérlegfőösszegének,
- h) a határértékkel jellemzett kóroki tényezőkre megadott határérték túllépése mértékének, valamint
- i) a bírság kiszabására okot adó veszélyeztetés kialakulásához vezető egyéb mulasztás személyi és tárgyi körülményeinek mérlegelésével szabja ki.

(6) Az (1) bekezdés alapján kiszabott **pénzbírságot** a munkavédelmi hatóság kincstári előirányzat-felhasználási keretszámlájára **kell befizetni**.

Közigazgatási bírság

82/D. § (1) **A munkavédelmi hatóság közigazgatási bírsággal sújtja** azt a természetes személyt, aki a szervezett munkavégzés során:

- a) a munka egészséges és biztonságos végzésére, illetve annak ellenőrzésére vonatkozó szabályokat megszegi vagy feladatkörében e szabályok végrehajtásának mellőzését eltűri,
- b) a munkabalesettel, fokozott expozíciós esettel kapcsolatos nyilvántartási, kivizsgálási, jegyzőkönyv készítési és bejelentési kötelezettségét kellő időben nem teljesíti, vagy valótlan adatot közöl, valamint a baleset, fokozott expozíciós eset valódi okát eltitkolja vagy feltárását akadályozza,
- c) a foglalkozási megbetegedéssel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségét nem teljesíti, valótlan adatot közöl, a foglalkozási megbetegedés valódi okát eltitkolja vagy kivizsgálását akadályozza, vagy
- d) a munkáltató képviselőjeként a munkavédelmi képviselő választásra vonatkozó szabályokat megszegi, a munkavédelmi képviselőt a munkavédelemre vonatkozó szabályban biztosított jogainak gyakorlásában akadályozza, vagy a munkavédelmi képviselővel szemben jogainak gyakorlása miatt hátrányos intézkedést tesz.

(2) Az (1) bekezdés alapján kiszabott közigazgatási bírság összege **ötszázezer forintig terjedhet**. A közigazgatási bírság egy eljárásban, ugyanazon kötelezettség ismételt megszegése vagy más kötelezettség megszegés esetén ismételten is kiszabható.

(3) A honvédelemért felelős miniszter feladat- és hatáskörébe tartozó eljárások kivételével az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott jogszabálysértés esetén közigazgatási szankcióként figyelemztetés nem alkalmazható.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott jogszabálysértés esetén a munkavédelmi hatóság a közigazgatási bírságot helyszíni bírságként is kiszabhatja.

Határidők

83/D. § (1) **A munkavédelmi hatósági ellenőrzés határideje** negyvenöt nap

- a) a munkabalesetekkel, foglalkozási megbetegedésekkel és fokozott expozíciós esetekkel,
- b) a baleset munkabalesetnek minősítésével,
- c) a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló jogviszony szervezett munkavégzésnek történő minősítésével kapcsolatban.

(2) A munkavédelmi hatósági ellenőrzés határideje az (1) bekezdés által nem érintett esetekben 30 nap.

(3) A munkavédelmi hatóság hivatalbóli eljárásának ügyintézési határideje 60 nap.

6. A munkavédelmi hatóság hatáskörébe tartozó panaszok és közérdekű bejelentések kivizsgálása

Kulcsszavak (meghatározások):

Panasz tv., Panasz, Közérdekű bejelentés, Eljárásra jogosult szerv, Azonosíthatatlan személy, Elérhetetlenség,

Bevezetés

Az Alaptörvény XXV. cikke az állampolgári szabadságjogok között sorolja fel a panasz, közérdekű bejelentés megtételéhez fűződő alkotmányos jogot: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.” Az idézett alkotmányos alapjogot a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasz tv.) tölti meg tartalommal, amely - a jogbiztonságot veszélyeztető jogi helyzet tisztázásán túl - arra hivatott, hogy támogassa a közérdekű bejelentőket és megteremtse tényleges védelmüket.

Garanciális szabályt jelent az alapvető jogok biztosának központi szerepe. Az alapvető jogok biztos vizsgálhatja az állami szervek panasz- és közérdekű bejelentés kezelési gyakorlatát.

A munkavédelmi és foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés szervezeti rendszerében a miniszter és a kormányhivatalok önálló hatáskörben és felelősséggel látják el a panaszok és közérdekű bejelentések intézését, illetve döntenek a jogszabályi keretek között a kivizsgálás mellőzéséről.

Fogalom-meghatározások

A **panasz** olyan kérelem, amely egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, és elintézése nem tartozik más - így különösen bírósági, közigazgatási - eljárás hatálya alá.

A **közérdekű bejelentés** olyan körülményre hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása vagy megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja.

Mind a panasz, mind a közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat.

Az **eljárásra jogosult szerv** az az állami szerv (államigazgatási szerv, önkormányzat, közintézmény stb.), amely a feladat- és hatáskörét meghatározó jogszabály alapján a panasz, közérdekű bejelentés vizsgálatára hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik.

A panaszok és közérdekű bejelentések intézésének szabályai

Panasszal és közérdekű bejelentéssel (a továbbiakban együtt: bejelentés) **bárki fordulhat az eljárásra jogosult szervhez.**

A szóban (személyesen vagy telefonon) tett bejelentést írásba kell foglalni, ha a bejelentés személyesen tették, a másodpéldányt a bejelentő részére át kell adni.

A bejelentés rögzítése során fel kell venni a bejelentő személyes adatait (kivéve, ha a bejelentő anonimitást kér), elérhetőségét, a bejelentés tartalmát.

Ha a bejelentés vizsgálata során a hatóság azt állapítja meg, hogy annak kivizsgálása nem tartozik valamely állami szerv hatáskörébe, vagy nem állapítható meg, hogy arra mely állami szerv rendelkezik hatáskörrel, a bejelentőt ennek tényéről is tájékoztatni kell.

A panaszt vagy a közérdekű bejelentést a beérkezésétől számított nyolc napon belül az eljárásra jogosult szervhez át kell tenni, ha a bejelentést kivizsgálására a hatóság nem rendelkezik hatáskörrel vagy illetékességgel. Az áttételről a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt az áttétellel egyidejűleg értesíteni kell. [Panasz tv. 2. § (2) bekezdés]

A Panasztv. 4. § (1) bekezdése alapján a korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos vagy közérdekű bejelentő által tett ismételt panasz vagy közérdekű bejelentés vizsgálata mellőzhető.

A kivizsgálás mellőzéséről szóló értesítést a pontos ok megjelölésével kell rögzíteni az ügyiratban.

A hatóság vezetője a panaszost, vagy közérdekű bejelentőt haladéktalanul tájékoztatja a döntéséről.

A panasz vizsgálata akkor is mellőzhető, ha a panaszos a sérelmezett tevékenységről vagy mulasztásról való tudomásszerzéstől számított hat hónap után terjesztette elő panaszát (szubjektív határidő).

A sérelmezett tevékenység vagy mulasztás bekövetkeztétől számított egy éven túl előterjesztett panasz vizsgálatát az eljárásra jogosult szerv mellőzi. [Panasztv. 4. § (2) bekezdés]

Az **azonosíthatatlan személy** fogalomkörébe beletartozik minden olyan személy, akinek esetében a személyazonosság valamilyen okból nem állapítható meg.

Tekintve, hogy a Panasztv. 1. § (2) bekezdésében meghatározott definíció szerint a panasz egyéni jog vagy érdeksérelem megszüntetésére irányuló kérelem, az azonosíthatatlan személytől érkezett bejelentés esetében fogalmilag kizárt annak panaszként való kezelése. Ezeket a megkereséseket tehát mindenkor közérdekű bejelentésként kell kezelni és vizsgálni.

A Panasztv. 4. § (3)-(4) bekezdéseinek rendelkezése szerint:

4. § (3) Az azonosíthatatlan személy által tett panasz vagy közérdekű bejelentés vizsgálatát az eljárásra jogosult szerv mellőzi.

(4) A (3) bekezdés alkalmazásától az eljárásra jogosult szerv eltekint, és a panaszt vagy közérdekű bejelentést megvizsgálja, ha a panasz vagy a közérdekű bejelentés alapjául súlyos jog- vagy érdeksérelem szolgál.

A Panasztv. 4. § (3)-(4) bekezdései alapján az eljárásra jogosult szerv eltekinthet a főszabály alkalmazásától - az azonosíthatatlan személy által tett bejelentés vizsgálatának mellőzésétől - és **érdemben megvizsgálja a panaszt vagy a közérdekű bejelentést**, ha annak alapjául súlyos jog vagy érdeksérelem szolgál

Az **azonosíthatatlanságtól eltérő fogalom az elérhetetlenség**, hiszen nem azonosítható személy (névtelen bejelentő) is lehet elérhető e-mail címen.

A panasz és a közérdekű bejelentés kivizsgálása

A Panasztv. 3. § (1) bekezdése alapján a panaszt és a közérdekű bejelentést - ha törvény eltérően nem rendelkezik - az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni.

Ha a bejelentés alapján a hatóság a munkáltatónál hatósági ellenőrzést kezdett, illetve ezt követően hatósági eljárást indított, ez utóbbiakra az Ákr.-nek az Mvt. és a Met. szerinti eltérésekkel megállapított szabályai irányadóak.

A panaszos, közérdekű bejelentő tájékoztatására vonatkozó kötelezettség azonban továbbra is a Panasztv. rendelkezésein alapul.

A panasz vagy a közérdekű bejelentés alapján - ha alaposnak bizonyul - gondoskodni kell

- a jogszerű vagy a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról, illetve az egyébként szükséges intézkedések megtételéről,
- a feltárt hibák okainak megszüntetéséről,
- az okozott sérelem orvoslásáról és
- indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről. [Panasztv. 5. § (1) bekezdés a)-d) pontjai]

A panaszos, közérdekű bejelentő tájékoztatása

A panaszt és a közérdekű bejelentést az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni.

A bejelentés, illetve a panasz benyújtóját a vizsgálat befejezésekor haladéktalanul tájékoztatni kell a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről az indokok megjelölésével.

A tájékoztatási kötelezettség a munkavédelmi, foglalkoztatás-felügyeleti hatósági eljárások esetében nem terjed ki a bejelentés alapján indult eljárásban hozott döntés részletes tartalmára. A bejelentőt elegendő arról tájékoztatni, hogy a bejelentés alapján a hatóság milyen intézkedést tett, illetve a panasszal, közérdekű bejelentéssel érintett személlyel, szervvel szemben milyen döntést hozott.

A bejelentő részére - ideértve az azonosíthatatlan, de elérhető bejelentőket is - elektronikus úton (e-mailben) kell közölni a kivizsgálás eredményéről szóló tájékoztatást, ha a lakcíme nem ismert, mert a bejelentést ő is e-mailen küldte meg a hatóság részére.

A panaszos, közérdekű bejelentő védelme

6. § (1) A panaszost vagy a közérdekű bejelentőt - a (4) bekezdésben foglaltak kivételével - nem érheti hátrány a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt.

(4) Ha nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos vagy a közérdekű bejelentő rosszhiszeműen, valótlan adatot vagy információt közölt és

a) ezzel bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,

b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.

Jogsértés, jogsérelem esetén tehető bejelentések, panaszok és egyéb igényérvényesítési lehetőségek

a) A munkavédelmi hatósági feladatkörben eljáró szervek, illetve a kormánytisztviselők és állami tisztviselők tevékenységét érintő panaszok és közérdekű bejelentések nyújthatók be - a munkavédelmi feladatkörben eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalokhoz, illetve a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkavédelmi Irányítási Főosztályának.

b) Felhívjuk szíves figyelmét, hogy **nem a munkavédelmi eljárással**, hanem a munkavédelmi hatósági feladatkörben eljáró szervek, illetve a kormánytisztviselők és állami tisztviselők tevékenységét érintő panaszok és közérdekű bejelentések nyújthatók be.

Ügyfélszolgálat telefonszáma: 06-1-896-3002

Ügyfélszolgálat e-mail címe: munkavedelmi-foo@ngm.gov.hu

c) Közigazgatási szerv (munkavédelmi hatóság) határozatának bírósági felülvizsgálata iránti keresetlevél benyújtása

Amennyiben az ügyfél nem ért egyet a közigazgatási szerv határozatával, a határozat közlésétől számított 30 napon belül keresetlevelet terjeszthet elő.

A keresetlevelet jogszabálysértésre hivatkozással, a vitatott tevékenységet megvalósító, **határozatot hozó közigazgatási szervnél kell benyújtani.**

Az egyfokúvá vált munkavédelmi hatósági eljárásban a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 40. §-a alapján a közigazgatási szervnek a keresetlevelet a benyújtástól számított 30 napon belül kell az ügy irataival, valamint a keresetlevélben foglaltakra tett védiratával együtt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak továbbítania.

A továbbításra a közigazgatási szervnek a benyújtástól számított 5 nap áll rendelkezésre, ha a keresetlevél azonnali jogvédelem iránti kérelmet tartalmaz.

Ha a jogi képviselő nélkül eljáró felperes a keresetlevelet tévesen a bírósághoz nyújtotta be, akkor a bíróság a keresetlevelet haladéktalanul megküldi a közigazgatási szervnek.

16 Fogalmak, meghatározások (Tárolás, anyagmozgatás):

Tárolás

Nagy tömegű áru huzamosabb ideig történő készletezése. Ezt a funkciót a termelőknek és a nagykereskedőknek kell ellátniuk.

Raktározás

Kis tömegű áru rövidebb ideig történő készletezése. Az áru utánpótláshoz igazodik az az árumenyiség, amit a boltokban készletezni kell.

Darabáru

Darabárúnak nevezzük azokat a szilárd vagy burkolattal ellátott árukat, amelyek egyedileg vagy egységrakománnyá képezve mozgatható. Szintén darabárúnak tekintendő az anyaggal (gáz, folyadék, ömlesztett anyag) megtöltött tartály, palack, hordó, konténer, zsák, bála, stb. Már itt fel kell hívni a figyelmet az egyre elterjedtebben alkalmazott nagy-zsákos (big-bag) megoldásra.

Ömlesztett anyagok

Ömlesztett anyagoknak nevezzük azokat az egynemű, különböző szemcsenagyságú anyagokat, melyeket csomagolás nélkül, nagyobb tömegben, rendezetlenül tárolnak, mozgatnak. Ide sorolandók: mezőgazdasági termények, homok, sóder, cement, műtrágya, stb.

Soros tárolás

Árucsoportonként helyezik el az árukat.

Soros tárolásnál a tárolási egységek két oldalról is hozzáférhetőek, amely a módszer előnye.

Hátránya a tömbtárolással szemben a rosszabb tárolótér kihasználás.

Tömbtárolás

Nagy tömegű, homogén árut helyeznek egymásra (pl.: 20kg-os cukros zsákok, stb.). A tömbtárolás kimagasló tárolótér kihasználást tesz lehetővé, viszont komoly hátránya, hogy az egyes tárolási egységek csak nagyon nehezen hozzáférhetőek.

Blokkos tárolás

Blokkos tárolásról beszélünk, amikor a különböző áruféleségeket blokkokban (kisebb tömbökben) tárolják. (Nem összekeverendő az élelmiszeriparban ismert szakosított tárolással, melynek célja, hogy az élelmiszerek ne szennyezzék egymást, egymástól idegen szagokat ne vegyenek át, valamint az egyes nyersanyagok különböző hőmérséklet igénye biztosítható legyen).

Utántöltős állványos tárolás

Az utántöltős állványos tárolás az átjárható állványos tárolás továbbfejlesztett változata. A tárolási egységeket alátámasztó hossztartók lejtős kialakításúak: a tároló csatornában a tárolási egységek a gravitációs erő segítségével - a kitárolás ütemének megfelelően - a betárolási oldal felől a kitárolási oldal felé haladnak. A tároló csatornák a - tárolási egységek jellemzőitől függően - görgőspályás vagy vezetősínes kialakításúak lehetnek.

Gördíthető állványos tárolás

A gördíthető állványos tárolás elsősorban olyan raktárakban valósítható meg, ahol a készlet teljes cserélődése hosszú idő alatt következik be (pl. tartalékalkatrész-raktárak).

A gördíthető állványok olyan kerekekkel vannak felszerelve, amelyek lehetővé teszik az egy-egy állványsor raktár padlójába süllyesztett sínen való elmozdítását. Az állványok kézi erővel, kézi-mechanikus úton és gépi erővel egyaránt mozgathatók.

Terhelési diagram

A terhelési diagram a teher tömegközéppontjának a villatámasztól mért távolsága függvényében szemlélteti a megengedhető terhelés nagyságát az adott targonca típusra, azaz megadja, hogy a rakomány tömegközéppontja mekkora távolságra lehet a villa támaszától.

Kommissiózás

A kommissiózás az áruk megadott megrendelések szerinti kigyűjtését és összeválogatását jelenti. A folyamat a megrendelés átvételével kezdődik és a kigyűjtött áruk rendelésenkénti összeállításával fejeződik be.

Statikus kommissiózás

Statikus áru-előkészítés esetén, a kommissiózást végző személynek minden, a gyűjtési jegyzéken szereplő áru tárolási helyét érintenie kell, ennek megfelelően a bejárási útvonalat hatékonyan kell meghatározni. A statikus kommissiózás általában tárolótéren belüli kommissiózás.

Dinamikus kommissiózás

Dinamikus kommissiózásról beszélünk, amikor az árukigyűjtési rendszer az árut juttatja személyzet-hez

Ismeret

Ismeretnek nevezzük a tanulás segítségével a valóságról szerzett tények, információk, fogalmak, törvényszerűségek és elméletek összességét. Az a személy, aki valamely tananyagot az ismeret szintjén sajátított el, képes az adott fogalmat, tényt, információt felismerni, felidézni, elmondani.

Jártasság

Jártasságon új feladatok, problémák megoldásának képességét értjük, ismereteink alkotó felhasználása útján. A jártasságok, mivel az ismeretek alkalmazásának, s további ismeretek szerzésének lehetőségét rejtik magukban, az iskolai tudás igen fontos rétegét jelentik.

Készség

Készségnek a tudatos tevékenység automatizált komponenseit nevezzük.

Képesség

A képesség a cselekvésre, teljesítményre való alkalmasság, amelynek minőségét egyrészt az emberrel született adottságok, hajlamok, másrészt a környezeti hatások határozzák meg, és az emberi tevékenység folyamán alakul ki. Vannak ún. általános képességek (intelligencia, kreativitás), amelyek a tevékenységformák széles körében jutnak kifejezésre, és speciálisak, amelyek a tevékenység egy-egy területén fejtik ki hatásukat (pl. zenei képesség, kézügyesség stb.).

17 Kapcsolódó törvények, rendeletek

- A munka törvénykönyvéről szóló **2012. évi I. törvény**
- A munkavédelemről szóló **1993. évi XCIII. törvény (Mvt.)**.
- A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló **5/1993 (XII. 26.) MüM rendelet**.
- A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló **3/2002 (II.8.) SZCSM-EüM rendelet**.
- A munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló **10/2016 (IV.5.) NGM rendelet**.
- A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló **65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet**.
- A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló **27/1995 (VII. 25.) NM rendelet**.
- A munkaköri, szakmai, illetve személyi higién és alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló **33/1998 (VI. 24.) NM rendelet**.
- A legionella által okozott fertőzési kockázatot jelentő közegekre, illetve létesítményekre vonatkozó közegészségügyi előírásokról szóló **49/2015 (XI. 6.) EMMI rendelet**.
- A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről szóló **61/1999 (XII. 1.) EüM rendelet**.
- A kémiai biztonságról szóló **2000. évi XXV. törvény**.
- A kereskedelmi és vendéglátóipari biztonsági szabályzat kiadásáról szóló **30/1995 (VII. 25.) IKM rendelet**.
- Az emelőgép biztonsági szabályzat kiadásáról szóló **47/1999 (VIII. 4.) GM rendelet**.
- Az elsősorban hátsérülés kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről szóló **25/1998 (XII. 27.) EüM rendelet**.
- A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről szóló **2/1998 (I. 16.) MüM rendelet**.
- A munkavállalókat érő zajexpozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló **66/2005 (XII. 22.) EüM rendelet**.
- A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló **27/1996 (VIII. 28.) NM rendelet**.
- A közúti közlekedési ágazatban használt gépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról szóló **54/2021. (XI. 5.) ITM rendelet**.
- Az összekötő és felhasználói berendezésekről, valamint a potenciálisan robbanásveszélyes közegekben működő villamos berendezésekről és védelmi rendszerekről szóló **40/2017 (XII. 4.) NGM rendelet**.
- A rezgésexpozíciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló **22/2005 (VI. 24.) EüM rendelet**.

18 Kapcsolódó szabványok

- A gázpalackok szállításáról, tárolásáról és kezeléséről szóló **MSZ 6292:2009 szabvány**.
- Imissziós zajhatárértékek. Munkahelyen megengedett legnagyobb A hangnyomásszintekről szóló **MSZ 18151-2:1983 szabvány**.
- A helyhez kötött acél tárolórendszerekről, a tárolóeszköz alkalmazásáról és karbantartásáról szóló **MSZ EN 15635:2009 szabvány**.

MUNKAVÉDELEM

GINOP-5.3.7-VEKOP-17-2017-00001 azonosító számú
„Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése” elnevezésű kiemelt projekt

Nemzetgazdasági Minisztérium

Készült 2022
Aktualizálva 2024. július

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE